

De-ale lui Păcală

Snoave populare

228

EDITURA
PENTRU TOTI

De-ale lui Păcală

Snoave populare

1964

B I B L I O T E C A P E N T R U T O T I
E D I T U R A P E N T R U L I T E R A T U R Ă

Ediție îngrijită de *V. Adăscăliței* și *P. Ursache*
Prefață de *P. Ursache*

PREFAȚĂ

În trecut, interesul pentru cunoașterea snoavelor a tins mai puțin spre elaborarea unor studii temeinice și mai mult spre publicarea unor materiale adunate de diverși culegători. Astfel, sînt cunoscute preocupările sporadice ale lui Mauriciu Schwartzfeld, care, în 1892, se ridica împotriva denaturării conținutului și specificului snoavelor, semnalînd totodată și funcția lor socială. Cu toate acestea, intervenția folcloristului amintit, promptă de altfel și susținută cu argumente, n-a avut, pare-se, ecou printre culegători, căci mai tîrziu, în 1925, Ibrăileanu, recenzînd un volum de anecdote al lui Th. D. Speranția, este nevoit să facă observații asemănătoare.

Rezervele folcloriștilor porneau dintr-o nejustificată tendință de desconsiderare a fondului social și protestatar al producțiilor artistice de care ne ocupăm. Explicația trebuie căutată în neglijarea trăsăturilor specifice ale acestei categorii folclorice, a împrejurărilor concret istorice care i-au dat naștere și a funcției sale în viața socială. Datorită activității unor culegători care și-au permis să in-

tervină în textul producțiilor populare autentice, s-a încetățenit printre unii ideea că specificul snoavelor constă în excесе șovine și în intenția exclusivă de a stîrni hazul. Pornindu-se de la studierea unor texte contrafăcute, se ajungea adeseori la concluzii eronate, ceea ce convenea de minune burgheziei, interesată să treacă sub tăcere tocmai trăsăturile fundamentale, de conținut, ale producțiilor respective, și anume critica socială și funcția moralizatoare.

Unele reviste de folclor publicau anecdote populare în cadrul rubricilor speciale, însoțite de chipuri vesele de unchieși sfătoși, creînd imaginea, în bună măsură falsă, a unor povestitori puși totdeauna pe glumă. În același timp, apăreau colecții cu titluri semnificative, ca : *De-ale unui traistă-n băț*, *De la moară*, *Vorbe de clacă*, *La cislă*, *Pe lîngă vatră*, *Vorba merge*, *La gura sobei* ș.a. Faptul nu dovedește, în realitate, decît marea răspîndire a acestor producții populare și mai cu seamă împrejurările în care erau cultivate : la moară, la clacă, la diferite popasuri între muncile agricole și pretutindeni unde se întîlneau doi sau mai mulți oameni. Este adevărat că prezența celor care cunoșteau anecdotele populare și știau să le spună trezea interesul și satisfacția ascultătorilor, întrucît piesele își aveau originea în condițiile vieții sociale, în existența unor defecte morale pe care membrii colectivității doreau să le înfierceze cu arma rîsului. E de datoria noastră să nu dăm uitării cauzele acelor păcate morale și sociale, izvoare ale rîsului satiric cu intenție corectivă, și să nu ne oprim la suprafața lucrurilor, adică să nu ne mulțumim doar să constatăm că într-o colectivitate oarecare oamenii se distrau, și atîta tot.

Circulația largă a producțiilor artistice în discuție este sugerată cu mai multă claritate și de

denumirile variate sub care sînt cunoscute în diferite regiuni ale țării. Astfel, în Oltenia sînt cunoscute următoarele denumiri: *dăfii* și *palavre*; la moldoveni — *poloticuri*, *palotii*, *iznoave*, *snoave*, *olejgi*, *pilde*, *îtîii*, *taclale*, *povești*, *minciuni*; la munteni — *trantii*, *istorii*, *secături*, *dafii*. Termenul mai răspîndit este cel de „snoavă”, de origine slavă, adoptat și în literatura de specialitate.

Cele mai mari dificultăți în cercetarea problemei sînt, așa cum sugeram și mai sus, cauzate de activitatea culegătorilor. Dacă unii au fost de bună-credință, ca de pildă Anton Pann, Petre Ispirescu, Iarcu, autori ai unor colecții valoroase, alții — fără pregătire folcloristică sau fără dragoste și respect față de creația populară — au văzut în culegerea snoavelor nu o operație conștiincioasă și plină de răspundere, ci o simplă afacere care poate să aducă venituri bănești sau „popularitate” de scriitor, în măsura în care erau satisfăcute gusturile artistice ale unui public cititor format în spirit burghez. Exemplul cel mai elocvent în această privință ni-l oferă Th. D. Speranția, despre care Garabet Ibrăileanu arăta că „a debutat la *Contemporanul* cu anecdote populare autentice. Mai târziu el a scris mereu anecdote, dar nu populare, ci *sărate*, *pipărate*, *de post*, *proaspete* etc.”¹. Ibrăileanu are dreptate atunci cînd prețuiește prima culegere de snoave populare a lui Speranția, întrucît volumul se înscrie pe linia unor preocupări folcloristice înaintate pentru vremea aceea, merit ce trebuie subliniat. Ulterior, Speranția a mai publicat aproape 20 de volume de snoave, care însă nu pot fi considerate populare, ele fiind prelucrări personale, străine de etica sănătoasă a maselor.

¹ *Anecdote de Th. D. Speranția*, în *Viața românească*, XVII (1925), nr. 11—12, p. 372.

Se cuvine a fi semnalată de asemenea și contribuția revistelor de folclor, de la 1900 încoace, în ceea ce privește publicarea snoavelor populare. Unele au rubrici permanente, purtând titluri variate: „Întîmplări cu haz“, „Glume“, „Jîtii“, „Taclale“, „La șezătoare“, „La gura sobei“ etc. În paginile revistelor *Ion Creangă*, *Șezătoarea*, *Ghilușul*, *Izvorașul* întîlnim numele unor harnici colaboratori, ca: T. Pamfile, Șt. Șt. Tuțescu, Leon Mrejeriu, N. I. Dumitrașcu, H. Tapu, C. Beldie, M. Lupescu, Gh. Fira etc. Aici se face simțit și un alt aspect al intervenției celor interesați în publicarea snoavelor. Este vorba de prezența unor texte construite în special pe bază de dialog și cuprinzînd teme antiburgheze: despre politicieni, funcționari de stat, primari, medici, avocați, perceptori, ofițeri, apoi despre negustori, speculanți, cîrciumari. Datorită conținutului protestatar și circulației largi în rîndurile maselor, credem că piesele respective pot fi considerate producții artistice tradiționale. În aprecierea unei opere folclorice trebuie să avem în vedere nu numai proveniența creatorului, ci mai curînd destinul ei și modul în care este primită de masele populare.

Studiul snoavelor ne obligă să ținem seama în primul rînd de condițiile în care a trăit și a luptat poporul în trecut împotriva claselor dominante. Existența exploatării a determinat cultivarea unor producții artistice în care conținutul de clasă este evident. Din această categorie fac parte în primul rînd doinele, cîntecele istorice, teatrul popular laic, cîntecul revoluționar muncitoresc. Totodată, masele populare au creat și alte specii folclorice, care nu se caracterizează prin exprimarea directă a protestului, prin îndemnul la răzbunare imediată sau la

răscoală. Este vorba de speciile satirice : strigătura, cîntecul satiric, povestirea satirică, snoava. Existența unei morale de clasă, antipopulară, a determinat pe creatorii anonimi să recurgă la o nouă modalitate de expresie, care să permită condamnarea claselor exploatoare. Confruntarea celor două morale : a claselor exploatoare — coruptă, falsă, dușmănoasă, cu cea a maselor, care are la bază principii etice înalte, constituie izvorul nesecat al comicului, umorului și satiricului.

Din cele arătate mai sus nu trebuie să înțelegem că absolut toate snoavele populare au un caracter de clasă și protestatar, căci, dintre acestea, multe sînt adresate unor indivizi din aceeași colectivitate, în scopul satirizării unor defecte morale. În această privință, snoavele „pot alcătui un manual sistematic de morală populară”.¹

Poporului nu i-au fost indiferente principiile de conduită și de etică, fiind conștient că acestea exercită o influență importantă asupra întregului mers al societății. Ca atare, a luat atitudine categorică împotriva moralei claselor dominante, străină intereselor sale, dar în același timp și împotriva defectelor unora dintre membrii colectivităților, ca : lenea, minciuna, îngîmfarea, prostia, hoția, incompatibile cu idealurile maselor despre o conduită sănătoasă și utilă obștii. De aici rezultă că putem stabili două compartimente, ținînd seama de destinația și funcția snoavelor : unele, cu caracter pur moralizator, sînt adresate anumitor indivizi din rîndurile maselor populare ; altele, care conțin pe lîngă latura moralizatoare și alta, de critică socială, de clasă, vizează

¹ C. Bărbulescu, *Catalogul poezilor populare românești*, în *Revista de folclor*, 1962, nr. 1—2, p. 61.

morala păturilor dominante : setea de înbogățire, corupția, exploatarea ș.a. Caracterul protestatar al acestora din urmă rezultă din faptul că morala claselor asuprite se dovedește totdeauna superioară. Totodată, caracterul social al acestei categorii folclorice iese în relief și prin aceea că masele, în lupta lor împotriva exploatatrilor, nu-i lasă pe aceștia niciodată nepedepsiți. Ilustrativă este în acest sens snoava *Stăpîn și slugă* de pildă, în care este vorba de un dascăl închiaburit, căruia i se pare că noua sa situație socială îi dă dreptul să folosească și un nou mod de exprimare, deosebit de cel al slugilor. Creatorul anonim a intuit aici procesul complex al diferențierii sociale. Astfel, eroul snoavei, pentru a se deosebi de „oamenii proști“, denumea unele noțiuni după un vocabular propriu : în loc de pisică spunea „mîrîială“, în loc de apă — „udeală“, în loc de foc — „mîngîiere“, în loc de recoltă sau bucate — „pricopseală“. Dinu, argatul, sătul să-și tot audă stăpînul bătîndu-și joc de el pentru că nu-i înțelege cuvintele încîlcite, se hotărăște să se răzbune, „ca să nu-l mai prostească atît“. Într-o bună zi, leagă de coada pisicii un tăciune aprins. Mîța, speriată, își caută scăparea în șira de grîu abia adunat de pe cîmp. Atunci, Dinu își strigă stăpînul în limbajul preferat al acestuia : „Saaai, neică dascăle, cu ureală,/ Că s-a dus mîrîiala cu/ Mîngîierea-n coadă,/ Și de nu vei veni cu udeală,/ E vai de *pricopseală*!“ Neînțelegînd el însuși, de astă dată, sensul cuvintelor, dascălul nu se sinchisește pînă nu vede focul întins în bătătură. De necaz, el pedepsește tot sluga pentru cele întîmplate, învinuindu-l că „n-a spus romînește“, „cumsecade“. Răspunsul acesteia este semnificativ :

„— Bine, stăpîne, eu am gîndit că dumneata în-
telegi numai așa, și mi-era frică să n-o pățesc și
acum.

Cum sună,
Așa răsună.
La așa cap,
Așa căciulă.“

În altă parte, un nevoiaș muncește cu ziua la un
chiabur. La asfințitul soarelui, eroul îi amintește
chiaburului că, potrivit înțelegerii, trebuie să înce-
teze lucrul. Acesta îi răspunde însă că nu e încă
timpul, abia a răsărit „fratele soarelui“, adică luna.
La plată, omul isteț, după ce-și primește plata — un
sac de făină —, întinde și o traistă, „fratele sacului“.

Trebuie observat că natura protestului este deter-
minată de specificul producțiilor în discuție. Piese
țintesc să dezvăluie tarele morale ale exploatatorilor.
Pentru aceasta, creatorii anonimi au imaginat scene
comice, de un umor savuros, punînd în lumină nu-
meroase aspecte ridicole din viața păturii dominante,
plină de pretenții și de păcate. În snoava *Hram să
fie*, de pildă, un boier foarte zgîrcit are oaspeți toc-
mai într-o zi de hram, în care, după datină, toată
lumea trebuie să se ospăteze din belșug. Slugile îl
întreabă dacă și de data aceasta va proceda ca de
obicei la masă, adică dacă va mîncea numai o jumătate
de ou. Răspunsul vine după o adîncă reflecție :
„Apoi, dacă-i hram... încaltea hram să fie ; pune-l
întreg“. Un motiv asemănător stă și la baza anecdotei
De-o prună, sau de două ? Aici, „o cucoană“ împarte
musafirilor cantitățile de dulceață după rangul social
al fiecăruia și după gradul de rudenie. Ea își instru-
iește astfel servitoarea : „Vezi, Mario, dacă e cineva

de-ai noștri sau mai de jos, tu să servești cîte o prună. Dacă vine cineva mai de sus, tu să servești cîte două prune." Aceasta pînă într-o bună zi, cînd, venind niște oaspeți pe care servitoarea nu-i cunoștea, ea își face stăpîna de rîs întrebînd tare, cu vădită naivitate : „Cucoană, musafirii sînt de-o prună sau de două ?“

O problemă nu mai puțin importantă, legată de discutarea conținutului snoavelor, este și aceea a prezenței țiganilor. Este știut că aceștia apar deseori în această specie folclorică, cînd ca personaje negative, cînd ca personaje pozitive. Cum se explică această contradicție ? Prin intermediul școalei, al presei etc., statul burghez s-a străduit din răspuțeri să răspîndească idei șovine în popor, cu intenția de a-i abate atenția de la lupta de clasă. Pe de altă parte, unii folcloriști, aflați sub influența acestor opinii, au contrafăcut textele, sugerînd, uneori, sensuri care în variantele populare lipseau. Aceeași poziție față de anecdote au avut-o și păturile înstărite, care acceptau ideologia burgheză și militau pentru răspîndirea ei. Țărănimea săracă vedea însă în populația țigănească oameni care aveau de suferit în aceeași măsură de pe urma exploatării, fapt care a determinat-o să-i înfățișeze adesea cu simpatie. Astfel întîlnim numeroase producții ca : *Popa și dalta*, *Țiganul grăbaci*, *Popa și dascălul păcăliți*, în care pozitive sînt tocmai personajele din această categorie, care se manifestă, ca și țărănimea romînească, împotriva feudalismului și clericalismului. De aceea, țiganii, ca eroi de snoave, se dovedesc la fel de isteți și deschiși la minte ca și țăranii romîni și reușesc, prin isprăvile lor, să dea lecții usturătoare celor care îi nedreptățesc. În snoava *Să fiiu al dracului*, de pildă, un țigan vizitiu trece cu căruța printr-o apă

adîncă și periculoasă, împreună cu stăpînul său. Boierul, înspăimîntat, îl amenință prosteste : „Măi țigane, de mi-i îneca, să fiu al dracului de nu te-oi împușca“. Vizitiul însă „nu prost“ — cum zice autorul anonim — îi răspunde în batjocură : „Cucoane, de mi-i împușca, să fiu al dracului de te-oi mai sluji“. Sau în altă parte, un alt boier pleacă împreună cu un țigan să-și vadă moșia. Pe drum, boierului îi vine chef să se joace de-a bîlciul. Îl pune pe însoțitorul său să scoată hamurile cailor, să lege animalele de niște copaci, sub cuvînt că s-ar afla la „bîlci“, spre uluirea celui alt, care îi împlinește totuși poruncile fără să crînească. „— Ei, nu e bîlci asta ? întrebă boierul. — Ba e bîlci, cucoane, răspunse țiganul scărpinîndu-se după ureche. — Acum, ai să ne plimbăm la bîlci, măi țigane, zise boierul. — Ai, cucoane, răspunse bietul țigan, care nu mai putea de căldură și de osteneală“. Cum umblau ei așa pe cîmp, țiganul îi trage stăpînului o palmă zdravănă. „— Ce e asta, țigane ? — Nu știu, cucoane, poate vreun bețiv din ăst bîlci mare să fi obrăznit.“

La fel se petrec lucrurile cu eroul nostru și în alte numeroase ocazii. Astfel, cînd un preot vrea să-și bată joc de un țigan — în snoava *Știu* — întrebîndu-l dacă știe *Tatăl nostru*, acesta îi dă un răspuns care îi taie pofta de glumă : „— Ba știu și pa moșul vostru. Era unul cu barba lungă și aibă și cam prost la minte. Și se depărtă de rămase popa cu gura căscată, ca un prost.“

În altă snoavă (*Inrudire*), un țigan se spovedește preotului că a păcătuit cu o călugăriță. Infuriat, popa îl muștră cu asprime pe țigan pentru că a năzuit „la o soră de-a lui Cristos“. La care țiganul

îi ripostează prompt : „— Cum de cutezi să blestemi și să hulești pe cumnatul lui Cristos ?“



Întrucît snoavele sînt legate de diferite aspecte ale realității și de diferite categorii sociale, este util să fie privite în perspectivă istorică, adică ținînd seama de diferitele etape în care s-au dezvoltat. În felul acesta, alături de clasificarea determinată de anumite categorii etice, amintite mai sus, va putea fi sugerat și un alt mod de compartimentare, în funcție de etapele istorice și, bineînțeles, în funcție de categoriile sociale care le-au cultivat. Avem în vedere aici snoava protestatară, adică aceea care vizează clasele dominante.

Cele mai vechi producții de acest fel, în folclorul poporului român, corespund perioadei feudale. Desigur că și mai înainte oamenii din popor au folosit adesea arma rîsului ca mijloc de protest împotriva stăpînilor lacomi și răi. Totuși, se păstrează puține piese mai vechi. Caracteristică din acest punct de vedere este snoava *Boieru-i tot boier*, în care se reliefează o înțelegere limitată cu privire la pedepsirea exploatatorilor, specifică timpurilor mai vechi. Eroul, un țăran care se trezește dintr-un leșin îndelungat în timp ce era dus la groapă, căci oamenii îl crezuseră mort, începe să povestească tuturor ce a văzut pe „cealaltă lume“. Auzind moșiereasa din sat despre această minunată întîmplare, vine să-l întrebe pe „înviat“ dacă nu l-a văzut și pe soțul ei, mort de puțină vreme. Acesta nu se lasă rugat : „— L-am văzut și pe cuconașul. Ș-acolo-i tot boier. — Bine, dar cum, ce făcea ? mai întrebă cucoana, plină de bucurie, cînd auzi că și pe cea lume

boieru-i tot boier. — Poi, ce să facă? Cuconașul sta culcat pe un crivat de fier, în mijlocul unei văpăi de foc, iar eu — tot slugă — puneam lemne și-i dam foc pe dedesubt.“

Alături de snoavele despre boieri, dintre care multe s-au pierdut cu vremea, întâlnim numeroase producții anticlericale. Întreaga tagmă preotească, biserica în general, religia cu toți reprezentanții ei, în frunte cu divinitatea, este ținta unei critici deosebit de vehemente. Nu putea trece neobservată marea deosebire dintre preceptele morale ale religiei și viața particulară a reprezentanților ei, ceea ce a constituit un teren deosebit de fertil pentru dezvoltarea snoavelor.

Tema anticlericală din cadrul producțiilor în discuție este în măsură să arunce o lumină cu totul nouă și interesantă asupra întregului folclor românesc. Dacă în alte specii folclorice, cum este colinda, se resimte influența religiei creștine, snoavele se caracterizează printr-un realism viguros și se mențin, în general, în afara acestei înrîuriri. Această trăsătură s-a accentuat pe măsură ce oamenii au început să se convingă tot mai mult de ipocrizia slujitorilor bisericii și de inutilitatea religiei. În snoave se poate urmări cel mai bine dezvoltarea concepției ateiste a poporului, căci aici creatorii anonimi, folosindu-se de arma necruțătoare a râsului, au atacat cu îndrăzneală tarele bisericii, desființând în același timp și mitul divinității și al vieții viitoare. În snoava *Avocatul la rai*, bunăoară, eroul, un avocat, bate la ușa raiului ca să fie primit acolo. Sfântul Petre, portarul, îl oprește, recomandându-se drept „sluga lui Dumnezeu“. „— Ah, atunci să-mi arăți actul tău de angajament, ca să te cunosc și eu că ești sluga lui Dumnezeu“, răspunse avocatul. „Că, de, tot voi sfinții ați zis: «Cum e în cer, și pe pământ».“ Sfântul

Petre se duce și cere ajutorul lui Isus Christos, care vine la poartă, unde are loc următoarea discuție : „— Ce vrei dumneata ? — Vreau să intru aici ! — Nu se poate, că nu ești trecut pentru rai. Avocatul, supărat, îl întreabă pe Hristos : — Dar tu cine ești de nu-mi dai pace ? — Eu sînt Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu. — Dacă ești fiul lui Dumnezeu, să-mi aduci extractul de naștere, ca să te cunosc ! La noi, cînd se naște copilul, îi dă bilet de la primărie, după ce-l trece în registru de starca civilă. Plecă și Domnul Hristos la Tatăl și îi spuse cele întîmplate. Domnul, care le știa pe toate, îi spuse lui Hristos : — Du-te și bagă-l acolo, că dacă merg eu, mă apucă și pe mine de extractul de căsătorie. Cum eu, necăsătorit, să am copil ?“

În altă parte, în snoava *Smîntîna popii*, este vorba de un preot care folosea altarul bisericii drept cămară pentru oalele cu smîntînă. Dascălul, descoperind acest lucru, le deșerta pe furiș, spre marea surprindere a preotului. Ca să-i adoarmă bănuielile, făptașul s-a gîndit să mînjească cu smîntînă chipurile sfinților din biserică. Intrînd preotul în biserică și văzînd din nou oalele goale, mult s-a minunat cînd a văzut sfinții mînjiți pe sub nas cu smîntînă.

„Atunci popa, dînd din cap, mîhnit pînă în fundu sufletului, zise sfîntului Nicolaie :

— Bine, Maica Domnului ca Maica Domnului, minte de femeie, dar tu, om bătrîn cu barba pîn'la brîu, să furi smîntîna din oale... Mai mare ocara, zău !“

Piese anticlericale se remarcă printr-o tematică variată, vizînd lăcomia, zgîrcenia, ipocrizia, necinstea, corupția, imoralitatea, prostia. Reprezentanții

preoțimii devin astfel personaje de comedie, stîrnind hazul colectivității în care trăiesc.

În general, tematica snoavelor cultivate în cuprinsul orînduirii feudale nu se remarcă prin varietate, întrucît conflictul este determinat de relații sociale antagonice nete, între boierime și țărănime. Fondul pieselor din această vreme rezultă din inventarea diferitor situații ridicole și comice în care sînt puse mereu aceleași personaje, boierii și clericii.

În capitalism, lucrurile se schimbă. Alături de boierime și cler se dezvoltă și alte tipuri reprezentative pentru clasele și categoriile sociale care prin atitudinea lor antipopulară provoacă protestul vehement al maselor. Acestea își sporesc forțele mobilizînd noi resurse ale satirei și umorului, pentru a surprinde adecvat aspectele morale ale noilor tipuri sociale. Așadar, în capitalism tematica producțiilor artistice de care ne ocupăm se îmbogățește în raport cu noua structură economico-socială, și alături de cunoscutele piese antiboieresti și anticlericale întîlnim și altele, cu caracter antiburghez, antichiaburesc, antimilitar, antiadministrativ etc. În toate, aspectul protestatar este evident, iar demascarea se realizează mai direct, căci negustorul este speculant, funcționarul ia mită și afișează îngîmfare, politicianul cultivă demagogia, avocatul este lacom, medicul vrea să se îmbogățească, ofițerul este ignorant etc.

Se disting, în această nouă etapă, și unele modificări în structura intimă a pieselor, în sensul că — de obicei — se tinde spre o mai mare concentrare și conciziune. Partea narativă este simțitor restrînsă și se pune preț pe folosirea dialogului.

Multe dintre noile producții arată, prin conținutul și forma lor, că sînt creații ale unor pături populare orășenești. De altfel, apariția acestor pături explică tocmai cultivarea tot mai largă a glumelor și anec-

dotelor, categorii folclorice înrudite mult cu snoava, dar mai moderne prin întreaga lor structură.

Se poate spune, deci, că snoava și-a îmbogățit permanent repertoriul tematic, mijloacele de realizare artistică, evoluînd în funcție de noile condiții istorico-sociale, fiind promovată și cultivată în capitalism de categorii sociale cu o bază de clasă mai largă decît în feudalism.



La capătul acestor observații se poate trage concluzia că snoavele au avut un rol însemnat în viața socială a maselor și, totodată, ocupă un loc distinct în cadrul folclorului nostru. Datorită conținutului lor ideologic clar, debarasat de prejudecăți de clasă ori religioase, ele s-au bucurat de o mare prețuire în rîndurile maselor populare, trezind disprețul și ura lor neîmpăcată împotriva asupritorilor. Caracteristica dominantă a snoavelor este realismul și optimismul, prezentarea logică și clară a vieții prin prisma sănătoasă a concepției populare, nedeformată de influențe străine, încrederea în forțele oamenilor simpli, în înțelepciunea, îndrăzneala și sănătatea morală a acestora. În acest compartiment al folclorului se accentuează, ca atare, prezența unei metode realiste a creației populare, căci creatorii caută să surprindă aspecte veridice de viață, adoptînd o atitudine hotărît militantă. Niciodată nu se ajunge la abandonarea luptei, ca în unele doine, sau la caricaturizare ieftină, piesele cuprinzînd fie un fond moralizator dens, fie un viguros protest social.

Prețuirea și larga circulație de care se bucură snoavele se datorează, de asemenea, în bună măsură și măiestriei lor artistice. Inteligența scilpitoare, gîndirea înaripată a poporului își găsesc expresia într-o

formă sprintenă, de o mare concizie și plasticitate. Analiza atentă a pieselor scoate la iveală trăsături proprii, distincte. Snoava este o scurtă narațiune cu funcție moralizatoare. Ea se caracterizează prin maximum de conciziune, vizînd situații al căror deznodămînt neașteptat provoacă hazul, ceea ce determină forța ei educativă, moralizatoare sau protestatară cînd are caracter de clasă. Nu oricine poate să povestească snoave, după cum nu oricine știe să cînte frumos. Povestitorul trebuie să fie înzestrat cu anumite calități, în primul rînd cu umor, ca să poată însufleși textul printr-o ținută actricească de bună calitate, să știe să selecteze pasajele cele mai pline de viață. Prezența pasajelor lungi îngreuiază expunerea și apropie snoava de celelalte specii ale prozei folclorice și în special de istorioară. De aceea se produc uneori confuzii între cele două specii, ceea ce face ca adesea în colecții ele să fie grupate laolaltă, în cadrul unei singure rubrici, de obicei la snoave. Faptul este determinat și de tematica — în majoritatea cazurilor — comună. Deosebiriile dintre ele sînt totuși sesizabile, mai ales în privința structurii și dimensiunii pieselor. Snoava este mai concisă și organizează materialul faptic în așa fel încît să creeze un anumit și singur moment, care coincide cu deznodămîntul neașteptat sau cu așa-numita poantă, după care piesa se încheie. Personajul care urmează să fie criticat este condus spre momentul respectiv, pregătit cu multă inventivitate. O dată personajul negativ nimicit, continuarea acțiunii nu mai are sens. Cu cît momentul pomenit este ales într-o formă mai inedită și apare spontan, cu atît piesa este mai izbutită.

Istorioara are, dimpotrivă, o structură mai complexă, în sensul că poate acumula diferite fapte și personaje, iar factorul narativ ocupă un spațiu larg.

De multe ori, personajele sînt descrise cu migală, tinzîndu-se spre individualizarea lor, iar portretizările și caracterizările nu reies numai din confruntarea dramatică a eroilor, ca în cazul snoavelor, ci sînt întregite prin dese intervenții ale naratorilor. În jurul unor personaje bine distincte, care se bucură de o mare popularitate în rîndurile maselor, se grupează anumite variante sau cicluri de povestiri. De pildă, în folclorul nostru sînt cunoscute ciclurile despre Păcală, despre Tîndală, despre văduva frumoasă, despre femeia care în înțelegere cu bărbatul păcălește pe preot, pe dascăl, pe primar etc.

Snoava nu trebuie confundată nici cu anecdota, nici cu gluma, deși stă foarte aproape de acestea, diferențiindu-se însă de ele printr-un material de construcție mai accentuat tradițional folcloric. Astfel, în cuprinsul anecdotei se resimt de multe ori intervenții ale unor oameni de literă. În același timp, ea s-a răspîndit și pe calea scrisului. Sînt cunoscute uncele întâmplări din viața unor personaje celebre, înfățișate sub forma unor povestiri scurte și vioaie, care au căpătat circulație în rîndurile maselor, s-au supus obișnuitelor legi de circulație a literaturii populare și au fost apropiate de snoava propriu-zisă. Din această cauză, între cele două categorii folclorice se produc multe interferențe, și recunoașterea lor este anevoioasă. Gluma, de asemenea, nu poate fi confundată cu snoava, ea fiind o simplă relatare a unei întâmplări cotidiene, în cadrul căreia partea narativă este înlăturată, punîndu-se accent în primul rînd pe utilizarea dialogului, pe jocul de cuvinte.

Încît, date fiind aceste limite greu de trasat uneori, antologiile arată evident că în practică, avînd aceeași funcție, familia aceasta de specii contribuie nemijlocit la vehicularea unor atitudini similare. De

altfel, toate aceste varietăți ale prozei folclorice concură spre realizarea aceleiași educații de clasă, subliniază transparența atmosferei de voieșie sub care geme răzvrătirea maselor.

Snoavele, producții populare autentice, rămân în tezaurul artistic al maselor populare ca o zestre de mare preț, constituind, împreună cu alte producții artistice, documente grăitoare ale valorilor etice și estetice folclorice.

P. Ursache

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ideea de a alcătui o antologie a snoavei românești s-a înfiripat din necesități didactice, când ne-am lovit de serioase dificultăți în folosirea mult prea răspînditului material bibliografic. De bună seamă că aceste necesități se resimt și pe planul cerințelor manifestate de publicul cititor de literatură populară. Pe de altă parte, numărul mare al colecțiilor mai vechi, întocmite după criterii inegale și adesea îndoielnice, impunea selecționarea acelor creații care, prin conținutul și forma lor, dovedesc că sînt într-adevăr populare, și, ceea ce ne interesează pe noi, mai ales — folclorice.

Procedînd la alegerea materialului din această antologie am avut de rezolvat multe semne de întrebare și numai după ce am răspuns la acestea — poate nu întotdeauna în modul cel mai fericit — am hotărît unde să ne oprim. Problemele ridicate de conținutul folcloric al snoavelor n-au fost prea greu de rezolvat, deoarece ideologia acestora este totdeauna suficient de explicită pentru a le putea determina.

Mai spinoase au fost și rămîn problemele legate de forma creațiilor de care ne-am ocupat, de concretizarea lor literar-artistică. Adesea am fi putut confunda snoava cu istorioara și gluma; dar am socotit în aceste cazuri că prezența satirei ca modalitate de realizare artistică este decisivă pentru definirea snoavei. S-a mai ivit dificultatea ridicată de slaba realizare artistică a unor materiale, deoarece variantele înlînite de noi — datorită autorilor diverselor colecții, mijloacelor lor de lucru — au sensibile carențe de acest gen. (În timp ce versurile unei poezii populare sînt la fel de poetice în zestrea spirituală a unui purtător netaientat, ca și în zestrea spirituală a unui purtător talentat, snoava pierde din „efect” cînd ajunge să fie spusă de un ins lipsit de reale calități de povestitor hazliu.) Nu ne-am permis să îndreptăm textele reproduse după diferite colecții, dar ne-am străduit să adunăm în acest volum variantele cele mai împlinite. Am adus îndreptări ortografice, adesea învechită sau necorespunzătoare chiar pentru vremea ei, menținînd însă vocabularul pitoresc, pe care l-am explicat în note. Lipsa formală de unitate stilistică a antologiei se datorește tocmai acestui fapt, însă în cazul volumului de față nu poate fi vorba de vreun aspect regional mai pregnant. În vechea folcloristică, în cazul snoavelor au lipsit orice relatări cu privire la informatori și împrejurările culegerii (excepție fac cîteva piese valorificate de revistele folclorice din prima jumătate a seacului nostru), fapt pe care am fost nevoiți să-l acceptăm ca atare.

Ne-am preocupat și de includerea unor snoave create și cultivate în mediul muncitoresc, din păcate însă n-am izbutit să reflectăm aceste creații decît destul de palid, pentru că în trecut au lipsit aseme-

nea preocupări ; astfel, avem doar satisfacția de a sprijini un punct de vedere nou.

Nu am introdus nici un material care să provină din culegeri proprii.

Bibliografia folosită de noi nu este exhaustivă, oferind posibilitatea unor viitoare binevenite adăsurii.

Pentru ca volumul să fie de folos nu numai marelui public cititor, ci și folcloriștilor interesați să studieze această specie a creației populare, în dreptul fiecărei snoave am indicat volumul sau revista din care a fost extrasă. Titlurile cuprinse între paranteze drepte au fost date de noi, deoarece piesele în cauză erau lipsite de titlu în edițiile de bază.

Organizarea materialului după temele tratate ni s-a părut cea mai potrivită cu conținutul real al acestuia. În cadrul grupurilor tematice am încercat o sistematizare în funcție de tipurile personajelor, fapt care nu ne-a reușit totdeauna.

Notele lexicale țin seama de circulația volumului în toate provinciile românești.

V. AD.

DESPRE BOIERI

BOIERUL ȘI PĂCALĂ

O dată Păcală stătea la marginea unei păduri și se gîndea ce să mai facă. Și cînd se uită pe drum, vede o trăsură venind spre el. Repede se scoală, ia un trunchi mare de copac și-l ridică drept în sus. În trăsură era boierul, cucoana și vizitiul, care mîna caii. Boierul, văzînd pe Păcală, spuse vizitiului să oprească trăsură și zice :

— Bună ziua !

Păcală răspunse :

— Mulțămim !

— Dar ce faci aici ?

— D-apoi, cucoane, ia, am pus și eu lemnul ista să se hodinească olecuță, că apoi îl duc acasă. Da dumneavoastră unde vă duceți ?

— Eu am auzit de unul Păcală, care păcălește oamenii, și mă duc să-l găsesc, să mă păcălească și pe mine.

Păcală zice boierului :

— Nu te mai duce, cucoane, mai departe, că eu-s Păcală ! Dar acum nu pot să vă păcălesc, că am uitat păcălitorul acasă. Dacă însă voiți să vă păcălesc, mă duc pînă ici în sat, acasă, să-mi aduc păcălitorul, și apoi am să vă păcălesc. Și ca să vin mai degrabă, dați-vă jos din trăsura și cucoana, și vizitiul ! Dumnezeuavoastră, cucoane, țineți lemnul ista bine, să nu se clatine nici într-o parte, că eu vin îndată.

Se dă jos cucoana și vizitiul, și boierul ținea cît putea trunchiul să nu se clatine. Păcală s-a suit în trăsura, și pe ici și-i drumul ! Se face noapte. Păcală nu mai vine. Stau așa toată noaptea și a doua zi pînă după amiază.

Numai ce trece un om pe acolo.

— Bună ziua, zice omul.

— Bună ziua, îi răspunde boierul.

— Dar ce stați dumneavoastră acolo ?

Atunci boierul spune omului că ține copacul în sus, „pînă ce-a veni Păcală de-acasă cu păcălitorul să ne păcălească“.

— Mi-a spus că vine degrabă cu trăsura, și nu mai vine.

Atunci omul spune boierului :

— D-apoi, cucoane, nu-i destulă păcăleală asta, că s-a dus cu trăsura și cu cai cu tot ?

Satire populare, E.S.P.I A., 1957, p. 171

BOIERU-I TOT BOIER

Acu, cică într-un sat trăia un gospodar. De unde și pînă unde, gospodarul nostru se îmbolnăvește, iar într-o bună dimineață îl găsesc ai casei ȝapăn și rece, mort ca toți morȝii.

Îi fac toate rînduielele creștinești și-l pornesc la groapă. Cînd să-l dea înăuntru, minune dumnezeiască : mortul se scoală din sicriu și începe a-și face cruce și a povesti celor din jurul lui cele ce văzuse pe ceea lume.

Ce se întîmplase ? El fusese numai leșinat. Auzind și moșieriȝa satului, căreia îi murise soȝul, de cele întîmplute și de cele ce povestește înviatul, l-a chemat la curte și l-a întrebat să-i spună dacă a văzut și pe boierul ei.

— Hei, cocoană, cum să nu-l văd, l-am văzut și pe cuconașul. Ș-acolo-i tot boier !

— Bine, dar cum, ce făcea ? mai întrebă cucoana, plină de bucurie când auzi că și pe ceea lume boieru-i tot boier.

— Poi, ce să facă ? Cuconașul sta culcat pe-un crivat¹ de fier, în mijlocul unei văpăi de foc, iar eu, tot slugă, puneam lemne și-i dam foc pe dedesubt. Vezi că, oriunde, boieru-i tot boier !

Ion Creangă, IX (1916), nr. 4, p. 127

¹ Crivat — pat.

HARAM SĂ FIE !

Un boier zgîrcit avea obiceiul ca la masă să mănînce totdeauna numai jumătate de ou. Ca pentru toată lumea, veni și pentru dînsul ziua de hram. Musafiri aleși începură să-i curgă din toate părțile. După dulceață, slujnica se gîndi să puie masa. Avea bucătăreasa pregătite de toate și pentru toți, dar boierul era știut că mîncea jumătate de ou. Îi veni numaidecît în minte slujnicii că la o masă așa de mare n-o să aibă boierul cinste cu jumătate de ou pe farfurie, și dădu fuga să-l întrebe :

— Cuconășule, azi e hram, aveți musafiri, cum să vă pun la masă ? Tot jumătate de ou ? Dacă n-ar fi hram...

Boierul rămase gînditor, puse mîna la tîmplă, se gîndi lung și zise hotărît :

— Apoi, dacă-i hram... încaltea hram să fie ; pune-l întreg !

[IARMAROCUL BOIERESC]

Un boier plecă cu țiganul său, amândoi călări, la moșie. Pe drum, boierul, văzînd o cîmpie întinsă, zise :

— Aoleo, măi țigane, ce mai loc bun de bîlci !

— O fi, cucoane, răspunse țiganul cam cu îndoială.

— Dacă e așa, ia stai să facem noi un bîlci aici !

— Cum să-l facem, cucoane ?

— Uite cum se miră prostul ! Stai să te învăț eu cum se face bîlciul. Descalecă !

Țiganul descalecă.

— Acum ia șeaua de pe cal și pune-o colea, jos ! Scoate chinga și pune-o alături ! Adaugă pofilul ¹ ; mai pune și scările și frîul și ipingeaua ² ta ! Acum ia șeaua și de pe calul meu, și toate cîte se mai țin de șea, și așterne-le înșiruite peste drum de ale tale !

¹ *Pofil* — cureaua hamurilor care trece pe sub coada calului.

² *Ipingea* — manta cu glugă pentru vreme de ploaie, făcută din dimie sau din postav.

Ia și caii amândoi și leagă-i de cel pom de lângă tine, ca să fie și obor de cai !

Țiganul făcu tot ce i se zise.

— Ei, nu e bîlci ăsta ? întrebă boierul.

— Ba e bîlci, cucoane, răspunse țiganul scărpinîndu-se după ureche.

— Acum, ai să ne plimbăm la bîlci, măi țigane, zise boierul.

— Ai, cucoane, răspunse bietul țigan, care nu mai putea de căldură și de osteneală.

Plecă boierul înainte, și țiganul după dînsul, să se plimbe la bîlciul făcut de ei ; dar pe cînd se plimba, țiganului îi veni o dată bine și șterse o palmă pe ceafă boierului. Se întoarse boierul supărat și întrebă ținîndu-se de ceafă :

— Ce e asta, țigane ?

— Nu știu, cucoane, poate vreun bețiv din ăst bîlci mare să fi obrăznit !

O LECȚIE DE LIMBA ROMÎNEASCĂ

Se-ntorsese de prin străinătăți acasă la țară, să facă vara cu părinții. De cînd învăța pe departe, uitase a grăi romînește.

Umbla el prin sat, dar cînd să se deie în vorbă cu cineva, nu nimerea cuvintele. Acu, dă ! Numai de n-aș zice vorbă de ocară, nu știu dacă uitatul era pricina, ori se mai marghiolea ¹ și el așa, să samene a nație.

Tăranii numa-și dădeau coatele pe din dos, făcînd în fața lui pe proștii.

— Apoi dă, cuconașule, așa cum le spui dumneata, mai rar ; limba 'mneatale s-a dat după vorba sfranțuzului, s-a ascuțit, s-a făcut mai delicată, nu-i ca a noastră, lată și tăpălăgoasă...

Se duce o dată băiatul acesta al boierului pe cîmp... Plimbîndu-se el prin lanuri, dă peste un

¹ *A se marghioli* — a se fiții, a se fandosi.

creştin care grebla nişte cositură. Romînu, cum îi el, într-o treabă nu se prea amestecă așa, nepoftit, da-n cislă¹ intră și netras de mîneacă.

— Îți mai porți urîtul pe cele dealuri, cucoane ! Umblă, că ești tînăr și nu te țin nevoile-n loc ; că dac-ai îmbătrîni și te-or înconjura plodurile, apoi ți-a trece pofta de hoinărit.

Omu-i spune cîte-n lună ; o începe de la Adam babadam și ajunge unde a dus mutul roata și surdul iapa.

Cuconașul nostru rămăsese ca de piatră. Îngîna cîte-un cuvînt pocit și-apoi ducea degetul la frunte, ș-asuda pîn' să nimerească o altă vorbă.

Romînul sta cu bărbia răzămată în coada greblei și se uita minunat la tînăr.

— Vine departe tîrgul acela unde ești cu învăță-tura ?

— Departe.

— Tot să fie ca la o mie de poște...

— Mai mult.

— Elei !...

— De-acolo înainte nu mai este pămînt, tot apă.

— Auzi tu minunăție ! Și ce-ai gîndit de te-ai înstrăinat așa ? N-ai aici de toate, de să le mîîneci cu lingura, și tot să mai rămîie ?

— Învăț carte.

— Cu drept. Omu de ce știe, de ce-ar vrea să mai afle. Numai mă gîndesc ce trebuie să fie în capul 'mneatale... Învățăturile de pe lume... ai ?

¹ Cislă — sfat, vorbă, discuție.

— Aşa-i.

— În țara aceea trebuie să se fiarbă piatra cea scumpă, sîmburele înțelepciunii și cumpăneala gîndului.

— Cum zici.

— Acolo-i marginea pămîntului..

— Acolo.

Țăranul rămîne abătut.

— Ce-am văzut și ce cunoaștem noi ? Am văzut cîmpul și pădurea și ne pricepem să luăm o sapă de coadă. Da lasă-lasă, umblați măcar 'mneavoastră, noi om munci înainte, că nu tuturor li-i dat să știe.

— Și ce faci aici pe cîmp ?

— Adun fîn.

— Cum îi zici iștia cu care învăluiești brazdele ?

— Și, zău, chiar i-ai uitat numele ?

— Nu-mi aduc aminte.

Da cu vîrful ghetei tot apăsa în pieptenele greblei, de mai îi îngropase dinții ; cînd îndesa mai tărișor, coada mai da să scapete de sub bărbia omului.

Țăranul însă, dat dracului și pus să rîdă de boieraș, o ținea una :

— Ia mai gîndește-te, că oricîte ar învăța omul, tot îi rămîne în cap un locșor pentru vorbele cu care a crescut.

Romînul îl măsura din ochi și vedea bine că se fasolește ca să pară a limbă străină.

Își pune în mînte să prindă pe boier cu ocaua mică. Cînd a simțit el că cela apasă mai vîrtos în greblă,

ridică capul și dă drumul coadei, de se oprește tocmai în nasul boierului.

— Fii... afurisită greblă !

— Așa-i zice, cucoane. Ai dat peste nume ; greblă-i, cum i-ai spus...

Satire populare, E.S.P.L.A , 1957,
pp. 213—215

SĂ FIU AL DRACULUI !

Un boier se pornise la drum și avea vîzitiu un țigan. Ajung ei cu căruța la o apă care, nefiind prea adîncă, aveau chip a o trece de-a dreptul. Pe la mijlocul apei, văzînd boierul că apa prinde a intra și în căruță, a zis țiganului, dîndu-i de grijă :

— Măi țigane, de mi-i îneca, să fiu al dracului de nu te-oi împușca !

Iar țiganul de colo, nu prost, zice :

— Cucoane, de mi-i împușca, să fiu al dracului de te-oi mai sluji ! C-așa se vînde cel prost, dracului, de pomană...

Ion Creangă, III (1910), nr. 12, p. 381

[STÎLPUL ȚĂRII]

Oarecine zicea despre un boier bătrîn că e unul din rămașii stîlpi ai țării.

— Adevărat, răspunse altul, însă cam tremură și acela.

A.B.C.,
anecdote noi și vechi, București,
1874, p. 10

SFATURI

— Ascultă, Ioane ! Zici că-ți sînt copiii bolnavi și o duci rău... Păi, dacă-i ții goi și nemîncăți... Eu să fiu în locul tău aș avea grijă de ei, i-aș spăla, i-aș îmbrăca frumos, și să vezi pe urmă cum ar merge...

— Apăi, zău, boierule, aș face și eu tot așa dac-aș fi în locul matală.

Satul, IX (1938), nr. 97, p. 19

BOIERU, DUMNEZEU ȘI POPA

Badea Stănică se purta alene prin ogorul stăpînului său și azvîrlea din cînd în cînd din traistă cîte-o mîină de popușoi. Și ca să-i mai treacă de cele aleanuri, Stănică cînta cît îi ținea gîtlejul, cam așa :

*Frunză verde porumbrică,
De boier n-am nici o frică !*

*Frunză verde scînteioară,
Cînd m-oi duce eu la moară,
Fie bine, fie rău,
N-o să cred pe Dumnezeu !*

*Ș-apoi, frunzuță de linte,
Iapa mea îi mai cuminte
Decît moș popa Arvinte !*

Și cîntecele iese, după ce le zicea o dată, le mai zicea încă o dată, ș-apoi iar, ș-apoi iarăși, și tot așa de dimineață, de pe la cîntători, și pînă noaptea, ce închidea ochii.

Într-o zi se întîmplă ca boierul Mihăluș, stăpînul lui badea Stănică, să meargă prin țarina lui, ca să-și mai vadă de sămănături. Și iaca, deodată, că aude cîntînd înaintea lui pe țăranul acela cîntecele ce vi le-am spus.

Stă boierul deodată pe loc și se gîndește :

„Măi, ce să însemneze vorbele acestea ale țăranului ? De ce nu se teme el de mine și nu crede nici pe Dumnezeu ? Ș-apoi mai zice că iapa lui îi mai cumînte decît popa Arvînte ?”

Tace boierul și se duce acasă. Acolo pune să-i pregătească un harapnic, știi coala, de să rupă bucățica unde a lovi ; ș-apoi trimite de aduce pe badea Stănică la curte.

Cînd ajunge Stan la cerdac, iese cuconul Mihăluș înaintea și începe a mi țî-l lua la dopros¹.

— Ian ascultă, mă mogîrlane ! Da ce cîntece cîntai tu azi-dimineață pe lan, de se răsuna în toate părțile, mă ? Ce cuvinte boscorodeai tu acolo, mă ? Ha ? Răspunde !

— Păi, dă, cucoane... cinstita fața 'mitale, cîntam și eu să-mi mai treacă de cele aleanuri...

— Da nu erau cîntece de alean cele ce cîntai tu, țopîrco, că cîntai mai întîi că n-ai teamă de mine

¹ *Dopros* — anchetă, interogatoriu.

nicidecum. Cum de nu ți-e teamă de mine, mă ? Ha ? Răspunde, ori îți rup carnea de pe tine cu harap-nicul !

— Ți-oi răspunde, cucoane. Fi-ți-ar fața cinstită ! Apoi, cum să am teamă de 'niata, dacă eu mi-oi face totdeauna toată treaba ce-mi orînduiești și nu ți-oi da niciodată pas de bănuială, de ce dracu să mă tem de dumniata, că doară nu ești hoț de codru, să schingiuești oamenii degeaba, răspunse Stănică.

— Ei, brava ție, mă Stane ! îi zise boierul. Dar știi tu că ești deștept. bre ! Așa-i, că dacă vei face treaba cum se cade, la ce dracu să te temi de mine, că doar nu-s mama-pădurii !

— Așa-i, cucoane, așa-i !

— Ei, da vezi tu, răspunde acu : de ce nu crezi tu pe Dumnezeu, mă, cînd te duci la moară ? Hă ?

— Apoi, să vezi, boierule. Mai astă-toamnă era o zi frumoasă și senină și m-am pornit tocmai la moara cea mare, de dincolo de codru, fără să ieu cojocul în spinare, că asudam de cald ce era. Și unde dă dracul peste noapte de se iscă o givorniță a naibei, și un ger, și o ninsoare, de mi-o-nghețat pînă și măduva inimii în mine. Apoi să te mai încrezi în Dumnezeu și să pleci la drum fără cojoc, cucoane ? Ha ?

— Apoi, că și aici ai dreptate, Stane. Cîteodată și Dumnezeu îi tare schimbăcios. Da ian spune — cu cîntecul al treilea : cum de iapa ta îi mai cuminte decît popa ?

— Păi să vezi, cucoane, cinstita fața dumitale ! Cumparasem de la iarmaroc un dalac de iapă și avea

narav de zvîrlea cum se apropia cineva de dînsa. Eu m-am apucat și i-am tras de vreo două-trei ori niște ceseli¹ zdravene cu ceatlăul², și iapa s-a lasat de narav. D-apoi, pe moș popa l-am prins de vreo cinci-șase ori la nevastă-mea și l-am otînjit³ și cu țăpoiul, și cu hîrlețul, și tot, bată-l toaca să-l bată, de naravul lui nu s-o lasat. Și mai ieri, l-am zărit rupînd-o de goană cînd m-apropiam de casă.

— Bată-te norocul să te bată, că mare hîtru mai ești ! zise boierul ținîndu-se cu mîna de pîntece de rîs. Și ca să te mulțănesc, mă Stane, iaca harapnicul ista. Îl pregătisem pentru tine. Acu ți-l dăruiesc ție, că dacă l-îi mai prinde pe moș popa pe la nevasta ta, și dacă nu l-îi desnă răvi și cu sfințisorul ista cu șapte șfichiuri, pe mine să dai pacatul, Stănică.

Și așa s-o întîmplat că de atunci Stănică ș-o schimbat cîntecul al treilea așa :

*Frunză verde lemn scobit,
Marghiolița m-o-ndrăgit,
Și mă pupă, și mă scaldă,
Sfîntul șfichi să nu-l mai vadă.
Iar moș popa, preasfințit,
Chiar din sat s-o tălpășit.*

N. A. Bogdan, *Povești și anecdote din popor*, Iași, 1897, pp. 123—125.

¹ Cesulă — țesală.

² Ceatlău — băș gres, bită, ciomag.

³ (A) otînji — a bate.

UNUL CARE A PLECAT SĂ GĂSEASCĂ BELEAUA

Era odată un boier bogat, care tot auzea pe unul și pe altul spunînd : se țin belelele de mine, sau am dat de altă belea ș.a. Boierul tot întreba cum e beleaua aceea sau cum este cînd dai de belea, întrebare la care i se răspundea :

— De, boierule, dă și dumneata o dată de ea, și-ai să vezi cum e.

Pasămite, acel boier era și puțin cam prostuț, căci după ce a văzut că oamenii de pe moșia lui nu-l pot face să cunoască beleaua a plecat în lume să dea de ea. Pe unde trecea, nu întreba de altceva decît unde poate să găsească și să cunoască și el beleaua. Într-o zi a ajuns la o apă ; a descălecat, a lăsat calul și hainele pe mal și a intrat să se scalde în gîrlă. În timpul acela au venit niște hoți, i-au luat calul și toate hainele și au plecat. Cînd a ieșit, ia hainele și calul de unde nu-i !

A mers bietul om, în pielea goală, pînă-n satul vecin, de unde a cerut niște haine, povestind oamenilor ce i s-a întîmplat.

— Ei, beleaua dracului ! spuse unul.

— Apoi tocmai după ea plecasem, răspunse boierul ; unde aş putea s-o găsesc ?

— Apoi, n-ai găsit-o, ce mai umbli după ea ? îi spuseră sătenii.

Se duse acasă, vesel că a dat şi el de belea.

Ion Creangă, IX (1916), nr. 7, p. 250

ÎN CÎT TIMP SE ÎNCONJURĂ PĂMÎNTUL

Văzînd un boier oarecare pe un moșneag de-ai noștri ținînd de coarnele plugului — tras de doi bouleni —, intră cu el în vorbă, mai despre una, mai despre alta.

În sfîrșit, vede boierul că moșneagul, deși neumblat prin școli, ci iac-așa la coarnele plugului, și iarna în jurul vetrei pe la șezători, îl rade frunte, cu toată procopseala de prin cele țări streine, că are scaun la vorbă și bun temei.

Dacă-ntreba boierul una, moșneagul i-o răspundea ca de pe carte, pe cînd cea numai pe dibuite putea să brodească întrebările încurcate ale bătrînului.

Ca totuși să-l înfunde, îi pune boierul întrebarea învățată de prin cărți : că adecă în cît timp se poate înconjura pămîntul ?

— Ce mai vorbă ! răspunde moșneagul. Pămîntul se poate încunjura într-o zi și-o noapte.

— Na-ți-o frîntă că ți-am dres-o, moșule ! Cu asta o scrințiși cumu-i data, zice boierul.

— Nici pic, boier dumneata ! Pămîntul se poate încunjura într-o zi și-o noapte ca untul ; n-ai decît să te ții de soare, că el în atîta timp face calea.

Boierul n-a mai răspuns o boabă.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 200

O CIUDATĂ ASEMĂNARE

Un tînăr plin de fumuri se întorcea de la şcolile cele mari, de unde unii, vorba ceea : boi merg şi yaci se întorc.

În drumul său spre căminul părintesc, se opreşte într-un sat şi trage la un birt sărăcuţ, ca de obicei în părţile noastre.

Bărbatul fiind dus la lucru, nana Fira avea să îngrijească de toate cîte se ţin de o -casă ţărănească întreagă, vorba crişanului, şi pe deasupra să poarte de grijă şi de oaspeţi.

Studentul, colea, începe să ceară cîte în lună şi în soare ; cugeţi că nu se află în birt la „Nana Fira din Tătăreşti“, ci te miri în care cetate, unde la o seamă de oameni în birt le stă steagul şi aleargă ca prisnelul ¹ — parcă strechea îi apucă — îndată ce se

¹ *Prisnel* (şi *prîsnel*) — capătul de jos al fusului, sfîrlează, sfîrîiac ;
ager, sprinten, iute.

arată o față streină. La nana Fira, dimpotrivă, birtul pentru ea e numai a șeptea roată la car.

Studentul a fost din cale-afară nemulțămît.

— Și de unde atîta mojicie ? zice el mîhnit pînă dincolo ; știi dumneata că eu sînt un om ce m-am adăpat la izvorul științei, în două, înțelegi, în două din cele mai mari școli ale lumii, și sînt dobă de carte ? Un om ca mine nu poate fi mulțămît iac-așa, numai cu a șeptea zamnă de chisăliță ¹.

— A fi ! răspunde nana Fira, iau învățătură de la un blăstămat de vițel al nostru. Pînă mai amuș vro două-trei luni suga la mamă-sa numai, și puteai să răzbești cu el. De atunci am dat a-l apleca la două vaci. Acum să-l vezi, n-ai crede. S-a făcut, mă rog, un juncateu lehamite de mare, și mîne-poimîne o să iese din el un bou de n-o să-l încapă ușa curții.

Studentul a rămas ca trăsmit și ba să-ți mai poată îndruga o singură vorbă.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 211

¹ Chisăliță — fiertură de fructe, fără zahăr.

[BUCURIA SLUGILOR]

Slugile unui boier foarte avar veniră într-o zi și se plîinseră că n-au cămăși. Boierul chemă pe vătavul său de curte și-i zise să scrie arendașului moșiei sale să semene iute cînepă, ca să facă cămăși slugilor.

Slugile începură să rîdă.

— Ștreqarii, zise boierul, ia vezi-i ce mulțumiți sînt acum, c-or să aibă cămăși !

Demetriu Iarcu, *Romînul glumeț*,
ediția a IV-a, București, 1874,
p. 10

DE-O PRUNĂ, SAU DE DOUA ?

O cucoană avea o servitoare. Într-o zi au făcut dulceață de prune. Cucoana o povățui cum să servească dulceața :

— Vezi, Mario, dacă e cineva de-ai noștri sau mai de jos, tu să servești cîte o prună. Dacă vine cineva mai de sus, tu să servești cîte două prune.

O dată vin niște musafiri. Fata sta nedumerită cîte prune să servească la fiecare. Deschise ușa și întrebă pe cucoană :

— Cucoană, musafirii sînt de-o prună, sau de două ?

Izvorașul, XII (1933), nr. 1, p. 16

[CUCOANA ȘI MIELUL]

O cuconiță mîngîia un miel de curînd născut și-l
întrebă pe cioban :

— De ce n-are coarne ?

Ciobanul îi răspunse :

— Pentru că nu s-a însurat pînă acum !

P. Ispirescu, *Basme, snoave și
glume*, Craiova, 1883, p. 130

TU SĂ PLĂTEȘTI, AGĂ, CALUL

Cică pe cînd era turcul stăpîn în țara noastră, venea primăvara aici, și toamna pleca acasă, în țara turcească.

Unul a avut un cal bătrîn, și el, ca să nu-l mai ducă acasă, nu l-a mai dus.

Bieții oameni mureau de frică c-o să moară calul — cum a și murit — ș-a zis :

— Dac-o muri calul, ce facem noi, agă ?

Turcul a spus :

— Ce, să-l plătească cine-o spune c-a murit.

Primăvara, cînd a venit turcul, ei a fost tremurînd toți de frică, că ce-o să se facă, c-o să-i puie turcul să plătească calul.

Unul bătrîn — tot vorba ăluia, că cine n-are bătrîn să-l cumpere — a spus :

— Să tăceți voi, să nu vorbiți nici unul cu turcul cînd o întreba de cal.

A întrebat turcul, cum a venit în sat, adunînd pe oameni :

— Calul, mă, ce face ?

Unchiaşul a răspuns :

— Calul e bine, e la iarbă pe cîmp. .

— Ia să-l aduceţi încoa să-l văd, a zis aga.

— Păi, nu-l putem aduce, agă, că a umplut cîmpul.

Picioarele sînt încolo, capul încolo, trupul încolo.

— Bre, cum spui tu, a murit calul.

— Tu să plăteşti, agă, calul, că tu ai spus c-a murit.

Şi așa, cu bătrînul, au scăpat oamenii de așa satara belea ce le căzuse pe cap.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 201

DESPRE CHIABURI

GHIBĂCIE

Un român mai nevoieș s-a fost dus într-o zi la prășit, la altul mai chiabur, și se împăcase să-i deie pe ziua ceea o dimerlie¹ de făină. Prășeau amândoi. Într-amurg, prășitorul cu ziua vede că stăpînul ogorului nici gînd n-avea să se lase de la treabă, că era hîrsit² al naibii și ahtiat după cîștig.

— Păi, să ne lăsăm, măi cumetre, c-a sfințit soarele ! zice după un răstimp cel cu ziua.

— Ba, putem să-i dăm mai înainte, cumetre, că iaca fratele soarelui, răspunde celălalt arătînd pe cer luna, care răsărise.

Omul a tăcut. Au lucrat pînă mai într-un tîrziu. Cînd la plată, a doua zi, acela vine cu un sac mare și cu unul mai mititel — o traistă — și după ce-i turnă în cel mare o banișă de făină, el întinde pe cel mic.

¹ *Dimerlie* — veche măsură de capacitate pentru cereale, banișă.

² *Hîrsit* — zgîrcit, neînțelegător.

— Pune și ici, măi cumătre !

— Da nu ți-am dat o dimerlie, cum ne-a fost vorba ? Ce mai umbli și cu traista ?

— Păi, îi fratele sacului, măi cumătre. Pune și-aici !

I-a mai pus oleacă, n-a avut încotro.

Ion Creangă, IV (1911), p. 16

STAPIN ȘI SLUGĂ

Nu știu cum se făcu, cum nu, destul că odată ajunse și un biet dascăl să aibă o gospodărie mai întinsă, cum s-ar zice. Vezi bine, la aceasta, pe lângă altele multe și de toate, îi mai trebuia dascălului nostru și un servitor harnic. A umblat cât a umblat, dar în zadar n-a umblat, că și-a găsit un pogan ¹ de flăcău, numa ca el.

Dascălul, care pe lângă că avea ceva stare, se ținea și cu multă cunoștință de carte. Că, vedeți dumnea-voastră, așa e făcut omul : cînd se simte greu la pungă, vorbește mai din plin, ori mai cu greutate, în sfîrșit, nu vorbește cum ar trebui să vorbească, multe lucruri le numește schimonosit, ori, cum se zice, „mai pe politică“.

Despre toate acestea dăm aci o lecțiune practică ce a ținut-o el într-o zi cu servitorul său.

¹ Pogan — urît ; strașnic, grozav.

- Măi Dine.
- Aud, stăpîne.
- Vezi că s-a stins *mîngîierea*, adă vreo două lemne și-o aprinde !
- Ce mîngîiere s-a stins, stăpîne, și cum s-o aprind eu cu lemne ? Iată că nu pricep.
- Bine, păi tu așa de prost ești să nu știi nici atîta, că la foc se zice, pe politică, *mîngîiere* ?
- Am înțeles, stăpîne.
- Bine ! Acum mergi și dă afară *mîrîiala* din camară, să nu strice ceva pe acolo.
- Mă duc bucuros, stăpîne, dar n-aș vrea să stric ceva pe acolo, că nu știu ce e aceea *mîrîială*.
- Tot ești tu prost. Bine, tu nici atîta nu știi, că *mîrîiala* nu e altceva decît pisica ?
- Așa o fi, stăpîne, dar eu știam că pisica-i pisică, și pace !
- Acum dă-mi un pahar de *udeală*.
- Poate un pahar de rachiu vrei să zici, stăpîne.
- Rîdă dracul de tine. Ce rachiu, mă nerodule, numai mojiicii beau rachiu. *Udeală* este apă, ș-atît. Vezi, bagă-ți bine mintea-n cap, ce-ți spun să nu mai uiți.
- Nu, nu ! Las' pe mine, stăpîne !
- Dimineața să te scoli de dimineață și să te duci pe la *pricopseală*, să vezi ce mai este pe-acolo.
- Bucuros aș face, stăpîne, dar nu știu unde mă mîni, că nu pricep ce e aceea *pricopseală*.
- Bine, bre, tu, precum se vede, nu știi nimic, nu știi nici cum se vorbește cum se cade.

— Ba să ierți, neică dascăle, știu să vorbesc, dar nu așa cum spui dumneata.

— Apoi vezi, tu știi limba proștilor. Ar fi bine să te mai cioplești și tu, ca să se vadă că nu ești slugă la oameni proști, ci la dascălul satului.

— Acuma știu, neică dascăle, ce e pricopseala. Poate că vrei să mă duc pe la școală și să văd : venit-a vreun băiat, sau nu ?

— Nu te întrece degeaba cu firea ! Nici pe departe nu e așa ceva cum gîndești tu. Pricopseală se numesc bucatele, mă năucule. Adică să te duci la cîmp și să vezi cum mai sînt bucatele, că n-am mai fost de mult pe la ele.

— Mulțumescu-ți, Doamne, că am mai învățat ceva !

— Așa, așa, cucă-năucă.

În sfîrșit, trece azi, trece mîine, dar Dinu nu se putea nicidecum înțelege cu limba cea sucită a dascălului, cum o numea el. Într-o zi, ce-i trăsnește slugii prin gînd ? Hai să i-o facă stăpînului său, ca să nu-l mai prostească atît. Se apucă și legă un tăciune aprins de coada pisicii și-i dă drumul prin curte. Pisica, speriată, a fugit din curte în băătăură, și drept în vîrfurile clăii cu bucate s-a oprit. Paiele, fiind bine uscate, îndată au luat foc. Sluga, cum o vede, începe a striga din poarta curții :

— Saaai, neică dascăle, cu *ndeală*,
Că s-a dus *mîrîiala* cu
Mîngîierea-n coadă,

Și de nu vei veni cu *îdeală*,
E vai de *pricopseală* !

Dascălul aude, dar nu iese, zicându-și : „Ce om prost mai e și sluga asta a mea ! Amu, naiba mai știe ce vrea să zică el.“ Sluga însă repetă strigătul de sus. Dascălul habar n-are pînă ce nu vede focul în bătură. Aleargă el iute să stingă, dar nu mai putea nimic, că era prea tîrziu. Necăjit și amărît foc, bietul dascăl s-apucă să certe și să bată sluga, că de ce n-a spus romînește, cum se cade, nu în limba păsărească.

— Bine, stăpîne, eu am gîndit că dumneata înțelegi numai așa și-mi era frică să n-o pățesc și acum.

Cum sună,
Așa răsună.
La așa cap,
Așa căciulă.

*Calendarul agricultorului român
pe anul 1937, Lugoj, pp. 86—87*

RĂZGÎNDIRE

Cînd îi dai, îi fată vaca.

Cînd îi ceri, îi moare vițelul.

Zgîrcitul, cînd a făcut clacă și-a văzut atîta lăcustă de oameni împînzindu-i lanul și mîntuindu-i treaba cît ai bate din palme, a zis bucuros :

— E-hei, săracile mîini multe, tare-s bune !...

Da cînd s-a făcut seara și-a-ntins masa clăcașilor, sta posomorît și se uita chiorîș cum pierе udătura, de parcă s-ar fi dus pe gura lupului, ș-atunci s-a-ntors cu ciudă :

— Dă dracului, că nu-s de soi gurile multe !...

Albina, X (1907), nr. 37, p. 996

[PE CINE NU-L LAȘI SĂ MOARĂ,
NU TE LASĂ SĂ TRĂIEȘTI]

Un zgîrcit, pierzînd o sumă însemnată de bani, s-a necăjit astfel, încît în deznădăjduirea lui s-a spînzurat în odaia lui. Din întîmplare, venea sluga lui, și văzînd pe stăpînul său spînzurat a tăiat îndată funia în două și i-a scăpat astfel viața. După trecere de vreo cîteva luni, ceru sluga să iasă din slujba stăpînului său. Zgîrcitul îi mulțumi pentru că i-a slujit cinstit și credincios, însă îi opri douăzeci și cinci de parale din simbria lui, sub cuvînt că funia cu care s-a fost spînzurat era încă de tot nouă și că ar fi trebuit să dezlege binișor nodul, dar nu să-l taie în două.

*Magazia de veselie sau românul
cel glumeț, București, 1893, p. 23*

TOT, TOT, TOT

Un barbat iabraș¹ din cale-afară ținuse vreo șase femei, și pe toate le băgase în mormînt. În sfîrșit, ce mai la deal, la vale, era așa de amarnic, încît nimeni nu voia să-și mai puie capul sub evanghelie cu dînsul, dar era putred de bogat.

O hanțușcă de femeie din satul vecin, auzind că-i așa de bogat, nu se sfii de amărnicia lui și se hotărî a ține casă cu dînsul. Bătrînul acesta, însă, avea obiceiul lui. Prinse o vrabie, o tăie și, dîndu-i-o nevastei noi, îi spuse ca să-i facă zamă, rasol, iar picioarele și maiul — fripte. Femeia făcu cum i-a spus. Dar uitai să spun că femeia nu mîncea cu dînsul, ci totdeauna deosebit, căci îi făcea rău zgîrcitului să-i facă asemenea pagubă.

Azi așa, mîine așa, femeia se cam săturase de hazul lui și ce casă era aceea dacă într-o zi se îndestula cu o vrabie. „Tot vrabie am mîncat la casa

¹ *Iabraș* (și *abraș*) — rău, al dracului.

lui tat-meu. Ia lasă, că-i fac eu boala !” Căci bărbatul, când își tăia pasărea, îi spunea să i le dea pe număr toate la mîncare, să nu cumva să lipsească ceva. Ea de la o samă nu mai căta de rînză, de mai, căci doar e de vrabie, ci-l lăsa să se irojască¹ așa. Cînd colo, la masă bărbatul zise :

— Măi nevastă, unde-i maiul și rînza ?

— De, bărbate, s-au pierdut.

— Cum, zise zgîrcitul furios, le-ai mîncat tu ?

— De, fie ș-așa, zise femeia, s-o scoată la capăt.

— Ai mîncat maiul, rînza ? Tot, tot ?

— Tot, omule, că doar nu era de rămas.

— Tot ? zise avarul îngălbenit, și rămase leșinat pe scaun lîngă masă, tot murmurînd cu spume la gură : tot, tot, tot... ?

Femeia, dacă vede una ca asta, cheamă vecinii să-i țină lumînarea și trimise și la primar. Cînd veni primarul, femeia îl chemă deoparte, zicîndu-i :

— Iaca, domnule primar, bărbatul meu, din nenorocire, trage să moară, și pentru credința ce i-am păstrat, îmi lasă mie tot avutul său. Fă toate formele, ca să iscălească înainte de a închide ochii.

Bărbatul se pierdea zicînd mereu : „Tot, tot, tot...” iar primarul, după ce făcu formele, puse dinaintea zgîrcitului și le iscăli, tot murmurînd : „Tot, tot tot”. Și muri zgîrcitul, iar femeia huzură de bine, căci avea cu ce, și știuse să-i dea de leac.

*Ion Creangă, VIII (1916), nr. 10,
pp. 295—296*

¹ (*A se*) *iroji* — a se irosi, a se pierde.

DESPRE NEGUSTORI
ȘI BOGĂȚAȘI

[ȚĂRANUL ȘI ZARAFUL]

Un țăran venea la oraș. Și trecînd prin tîrg, văzu toate prăvăliile pline cu mărfuri, numai la un zaraf nu vedea nici un fel de marfă în prăvălie. Mirîndu-se de aceasta, întrebă pe zaraf :

— Ce aveți aici de vînzare ?

Zaraful, necăjit, îi răspunse :

— Căpățîni de măgari.

— Trebuie să aibă bună trecere, domnule, zise țăranul, căci văz că ți-a rămas numai una.

*Magazia de veselie sau românul
cel glumeț, București, 1893, p. 3*

[NEGUSTORIE]

Erau doi tovarăși care făceau negoț de vite. O dată, trebuind să pornească cu niște porci la un târg, unul din tovarăși a plecat, iar altul, care avea încă o afacere de sfârșit, a rămas să vie în urmă. La plecare s-au înțeles ca cel ce plecase, îndată ce va sosi la orașul de unde putea să meargă cu drumul-de-fier, să telegrafieze celui rămas, să vie la el. Ajungînd la gară, el dădu tovarășului său următoarea telegramă : „Am sosit cu porcii în gară, numai tu lipsești. Aș fi plecat cu trenul accelerat, dar nu primește dobitoace. Dacă îți trebuie vreun bou, gîndește-te la mine.“

Izvorașul, XII (1933), nr. 10,
p. 249

NEGUȚĂTORUL DE BUCATE ȘI NERODUL

Neguțătorul : Dar tu din ce parte de loc vii, măi creștine ?

Nerodul : Din părțile noastre, de unde să vin dară ?

— Bine că din părțile voastre, dar din ce sat ești ?

— Eu sînt din satul nostru, căci doară nu voi fi din satul altora.

— Și din care sat al vostru ?

— Doară nu vom fi avînd zece sate, ci numai unul.

— Și pe unde-i satul acela al vostru, măi creștine ?

— Pe unde să fie ?... Ia, peste dealul cela de colo !

— Bine că-i pe-acolo... Dar ce nume are ?

— Numele satului nostru este tocmai așa după cum l-a botezat popa, dacă vrei să-l știi.

— Dacă-i așa, atunci spune-mi, cum l-a botezat ?

— Cum să-l boteze ?! Cu apă din căldărușă, după cum se botează prin toate părțile.

— Dar pe tine cum te cheamă, măi creștinul lui Dumnezeu ?

— Pe mine mă cheamă așa : Ia-ncoace, măi !...

— Și cum te strigă ?

— Când mă strigă, mă strigă așa : U, mă ! N-auzi, mă ?

— Am gătat-o cu întortocheatul acesta ! Dar ia-mi spune, măi prietene, se face bucatele pe la voi ?

— Cum păcatele să nu se facă, căci doară noi nu vom fi trăind nemîncăți...

— Și cam ce fel de bucate mîncăți voi ?

— Noi mîncăm mai cu seamă fasole cu varză și lapte cu mămăligă caldă.

— Eu nu te întreb doară de bucate fierte, măi neghiobule !

— Atunci, întreabă-mă de cele nefierte !

— Crește pe la voi grîul și orzul ?

— Cum să nu crească ?! Și încă cîteodată mai cît dumneata de înalte.

— Nu te întreb de înălțime, bre, căci doară eu nu sînt neguțător de paie, și vreau să aflu de la tine cam cum e bobul orzului pe la voi.

— Bobul orzului pe la noi e cam lungăreț, învelit într-o coajă gălbuie și cu țepe pe la vîrfuleț.

— Aceea o știu și eu. Dar cum se vinde grîul pe la voi ?

— Pe la noi se vinde grîul așa : că unul dă grîul, și altul dă banii.

— Văd că nu ne înțelegem, prietene, căci tu nu știi să-mi spui nici cum vînd oamenii pe la voi grîul sau orzul.

— Cum păcatele să nu știu, cînd oamenii noștri îl vînd tot cu măsura ; nemăsurat nu-l vinde nici unul.

— Bine că-i cu măsura, dar cu ce preț dau ei o măsură ?

— După cum te învoiești, cucoane ; cît dai, atîta iai. Dai bani mai mulți, iai și grîu mai mult, iar dacă dai bani mai puțini, iai și grîu mai puțin.

— Văd că cu tine nu mai ies la un fel... Dar ia spune-mi, măi creștine, mai sînt mulți oameni ca tine în satul vostru ?

— Cum să nu fie ?... Cum e nea Stan, cum e nea Bran, cum e nea Mușat, nea Tănase și cîți și mai cîți alții...

— Mai oprește-te, bre, că parcă-i cetești de pe pomelnic ! Și spune-mi mai bine, cine e om mai mare la voi în sat ?

— Omul cel mai mare la noi în sat e badea Achim Lunganul, carele stă tot plecat în casă, de teamă să n-o ia cumva în cap.

— Nu așa, mă creștine ! Dar spune-mi de cine ascultați voi mai tare în satul vostru !

— Noi îl ascultăm mai tare pe nea Bratu, carele, cînd începe să cînte cîte o doină din fluier, adună tot satul împrejurul lui.

— Uf ! Că mi s-a urît să te mai ascult ; dar spune-mi, te rog, de cine aveți voi mai multă teamă în satul vostru ?

— Aulio ! De taurul birăului ¹, cocoane, căci cînd vine seara de la ciurdă și începe să mugească, nu știm care pe unde să ne ascundem mai iute de teama lui.

— Dar ia spune-mi, măi creștine, ce fel de om vei mai fi și tu, căci văd că nu ne putem înțelege amîndoi.

— Un om ca toți oamenii, cocoane : cu ochi, cu nas, cu gură, cu mîini, cu picioare, după cum mă vezi și dumneata.

— De om te văd că ești om, dar fără de simțire, ca și-o buturugă de lemn. Dar știi tu ceva ? Aveți voi dogar în satul vostru ?

— Avem, da ! Și încă ce mai meșter bun... Ori vrei ceva cu el, cocoane ?

— Dacă-i așa mare meșter el, atunci na acești bani și te du pînă la el de-i spune c-am zis eu să-ți pună o doagă, care-ți lipsește și n-o ai.

— Bogdaproste, cocoane !... dar știi ce ? Mai dă-mi încă pe-atîtea, căci îmi lipsește nu numai doaga, ci și fundul.

— Haide, pleacă de-aici și nu fi obraznic ! Nu știi tu că nemulțumitului i se ia darul ? Și că cel ce nu se mulțumește cu puțin nu e vrednic de mult ?

— Ba știu, cocoane, dar din banii aceștia nu-mi rămîne nimic pentru mine, ca să beau și eu vreun pahar de rachiu, deoarece mi s-a uscat gîtul de cînd

¹ *Birău* — primar (trans.).

tot tăinuim amîndoi. Încăileă închide ochii și-mi mai aruncă vreo cîțiva bănuți peste aceștia !

— Na și pleacă de-aici, să nu te mai văd, neghio-bule și hăbăucule !

— Bogdaproste, cocoane, și să ne mai întîlnim sănătoși și de altă dată !

— Ba mai bine să-ți frîngi gîtul pe unde ți-o fi lumea mai dragă.

— Tot asemenea îți poftesc și dumitale, cocoane, și să te mai întîlnesc pe unde și-a întîlnit mutul iapa și să te mai văd cînd mi-oi vedea ceafa.

Domețiu Dogariu, *Povestiri și
anecdote populare*, Gherla, 1900,
op. 50—56

BRUTARUL ȘI BRÎNZARUL

Un brutar din țara... dintr-o țară oarecare... avea obiceiul să cumpere în fiecare zi untul de care avea nevoie de la un brînzar din apropiere, care era clientul lui. Observînd că, de obicei, bucata de unt pe care o plătea drept un kilogram este mai mică, s-a plîns unui comisar, care s-a dus să facă cercetare la fața locului.

— Ai cîntar ? Întrebă comisarul pe brînzar.

— Negreșit...

— Dar greutatea ai ?

— Nu.

— Atunci, cum cîntărești untul ?

— Foarte simplu ; pîinile pe cari le vinde vecinul meu sînt de un kilogram. Pui deci o pîine în cîntar, și în partea cealaltă unt, și dau astfel... un kilogram.

Brutarul a retras plîngerea.

Albina, IX (1906), nr. 40, p. 1095

[BRUTARUL PĂCĂLIT]

Un ștregar de băiat intră într-o brutărie.

— Ai pâine rece ? întrebă el pe brutar.

— Da, am, răspunse brutarul, și puse repede mîna pe o pâine, bucuros că face vînzare.

— Îmi pare rău, răspunse ștregarul, trebuia s-o vinzi cînd era caldă.

Și-o șterse repede-repede.

Brutarul, în urmă, vă închipuiți cumneavoastră ce o fi zis.

Doina, I (1928), nr. 4, p. 89

[MORARUL CĂTRE FIUL SĂU]

Moraru! (către fiul său) :

— Fiule, luat-ai vamă din sacul lui Petrea Păpuc ?

— Luat.

— Dar el te-a văzut cînd ai luat-o ?

— Nu, căci doarme și nu l-am trezit.

— Atunci, ai grijă, cînd se scoală să iei vama încă o dată, căci Petrea ăsta-i un Toma Necredinciosul : nu crede decît ceea ce vede.

*Calendarul foii „Lumina satelor”,
Sibiu, 1929, p. 91*

LAPTAR CINSTIT

— Măi băiețăș, cîte kilograme de lapte dă vaca voastră pe zi ?

— Cam vreo opt.

— Și ce faceți cu ele ?

— Păi, ce să facem, două le bem noi, și douăsprezece le vindem la târg.

Satul, VIII (1937), nr. 91, p. 19

PĂCALĂ AVOCAT

Cică era într-un sat un om tare nevoiaș. De nevoie ce era, și-a lăsat casa și a plecat să-și cerce norocul în lume.

Mergînd el încotro îl duceau ochii, deodată îl apucă o foame nebună. A tras la un han să caute de-ale mîncării, însă el nu avea la el nici o para chioară.

— Jupîne, fă-ți bine și-mi dă colea de-ale halelii, că-mi ghiorăie stomacul, ducă-se și el la naiba ! Bani nu am ; însă cînd mă întorc din drum, îți plătesc.

Hangiul a fiert cinci ouă, a tăiat o bucată de pîine și a dat omului.

După ce și-a pus stomacul la cale, a plecat în lume. După vreo douăzeci de ani, s-a întors acasă și a dat pe la hanul unde ospătase el. Intră în han și spuse hangiului :

— Jupîne, îți mai aduci aminte că am ospătat aicea, acum vreo douăzeci de ani, și nu ți-am plătit ?

Ei, acum am venit să-ți plătesc și vreau să știu cât costă.

— Da, da. Îmi aduc aminte. Ai mâncat cinci ouă și o bucată de pâine.

— Da, întocmai. Cât costă ?

— Apoi, masa aceea costă două mii de lei.

— Cum vine asta, jupîne ?

— Da, așa vine. Căci dacă nu-ți dădeam dumitale acele cinci ouă, eu scoteam cinci găini, care creșteau mari. Găinile, la rîndul lor, scoteau pui, și dacă socotești din fir în păr, este întocmai două mii de lei.

— Nu se poate asta, eu nu-ți dau dar nimica.

— Dacă nu dai, să știi că te trag la judecată.

Omul a ieșit, și mergea posomorît spre casă, cînd numai ce se întîlnește cu Pîcală.

— Da ce ai, romîne, de-ți plouă așa ?

— De, ca omul ; fiecare cu necazurile lui.

— Se poate să știu și eu ? Pe mine mă cam interesează toate fleacurile.

Omul îi înșiră de la început toate cîte se întîmplase și cum, în cele din urmă, îl dase în judecată.

— Fii pe pace ! Pentru asta trebuie să fii tu așa posomorît ? Ia-mă pe mine avocat.

— Te iau ; însă eu n-am fost niciodată la judecată.

— Nu-i nimic. Dă-mi mie hîrtie la mînă.

Zis și făcut !

După un timp de vreme, numai ce se pomenește Păcală cu citație, însă nu se duce la judecată. Vine a doua citație. Acum lăasă toate treburile baltă și se

duse. Când se duse în fața judecătorului, judecătorul, cam răstit, îl întrebă :

— De ce nu ai venit la primul proces, domnule ?

— Să vedeți de ce nu am venit, domnule judecător. Tocmai fierbeam niște grâu ca să-l samăn, și nu puteam să las grâul pe foc, căci se strica.

— Da cum vine asta ? Tu fierbi grâul, și pe urmă îl sameni ?

— Da, îl fierb.

— Și răsare ?

— Da, după cum și ouăle care le-a fiert jupînul au scos pui, și puii s-au făcut găini, și găinile au făcut iar ouă și așa mai departe.

Judecătorul, auzind asta, a achitat procesul.

ALTĂ POROJANIE *

Fiindcă veni vorba de asta, să vă mai spun una.

Tot așa era un om nevoiaș, căruia îi bătea vîntul în pungă, însă o foame îl punca pe frigare. Se duce la un han, cere ceva de-ale mîncării și un păhărel de vin.

În timp ce mîncea, hangiul, neavînd cu cine sta de vorbă, vine la masa nevoiașului. Din una, din alta, ce spune omul nevoiaș :

— Jupîne. Ți s-a întîmplat ca să mînnce cineva și să nu-ți plătească ?

— Încă cîți ! Unii aveau, dar nu la dînșii, și-mi plăteau pe urmă ; alții nu aveau, erau nevoiași, și nu le mai luam nici o plată.

— Foarte bine ! Dar dacă acuma, bunăoară, vine un nevoiaș ca mine și fără de-ale mîncării, i-ai da ?

* *Porojanie* — snoavă, istorioară glumeață.

- Cu toată inima.
- Dar dacă n-are bani ?
- Ce-are-a face ? Îmi fac o pomană.
- Foarte bine zici, jupîne ! Fă-ți dar o pomană și cu mine, căci nu am cu ce-ți plăti ce-am mîncat.

Izvorașul, XVI (1937), nr. 5, p. 181.

UN PREȚ DE NOU SOI

Un țăran nu tocmai cinstit se duse la târg cu o pereche de curcani.

Fostul lui stăpîn îl întâlnește și-i zice :

— Ei, pungașule ! Care va să zică, furi mereu ! De unde ai șterpelit curcanii ăștia ?

— I-am cumpărat și i-am plătit. Pe Dumnezeuul meu !

— Nu te cred !... N-ai putut să-i plătești, pentru că n-ai niciodată un ban în buzunar.

— Și eu îți jur că i-am plătit !

— Dacă e așa, vrei să mi-i vinzi cu același preț pe care tu i-ai cumpărat ?

— Cu plăcere, domnule, dacă asta-ți place... Pe mine m-au costat patru bastoane zdravene căpătate în spinare. Cu dumneata nu vreau să câștig.

*Posnașul, calendar umoristic
ilustrat pe anul 1905, Sibiu,
p. 68*

FOCUL ÎN PIVNIȚĂ

Un oaspe glumeț al unei crîșme a văzut cum birtașul cară apă în pivniță. Iese afară la uliță și strigă cît îl slujesc plămînilor :

— Foc !

Vecinii aleargă spăriați și-ntreabă că ce arde.

— Arde în pivniță la birtaș, că l-am văzut de două ori ducînd apă în ea.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 217

PĂCALEALA CIRCIUMARILOR

Directorul unui jurnal fiind cam ușor la buzunar și avînd o sete nevoie-mare de vin, se gîndi cum ar putea trage un chef fără să-l coste nici un ban. Și după ceva gîndire, publică în jurnalul lui următorul avis : „Înștiințez pe cîrciumarul care mi-a vîndut ieri o sticlă de vin amestecat cu apă în loc de una sticlă cu vin bun că de nu-mi va trimite pînă mîine seară sticla cu vin bun îi voi publica numele în jurnal, de-l va cunoaște tot orașul ce poamă de cîrciumar este.”

A doua zi, el primi treizeci și cinci sticle cu vin bun, de la fiecare cîrciumar cîte una, căci fiecare cîrciumar știa că amestecă vinul cu apă și de teamă să nu-i fi dat el vinul cu apă și astfel să fie dat pe față i-a trimis o sticlă de vin bun.

Hazul satelor, IV (1904), nr. 7, p. 3

GLUMA UNEI GREVE

Într-un oraș al Germaniei, într-o vreme, muncitorii tîmplari declaraseră o grevă. După o luptă de o lună și jumătate, cînd patronul era aproape disperat, muncitorii greviști hotărîră să facă o glumă cu patronul lor.

Acest patron avea obiceiul (ca toți ceilalți) să încerce a corupe pe fiecare grevist în parte cu fel de fel de promisiuni. Muncitorii, atunci, hotărîră ca în ziua cutare să treacă pe la ușa stăpînului lor. Și cum acesta abia aștepta să-i vadă trecîndu-i pe la ușă, cînd îi va chema înăuntru să se așeze imediat pe canapea și timp de cinci minute să nu răspundă la nici o întrebare a patronului.

Zis și făcut.

Patronul chemă pe unul, pe urmă pe altul, dar cînd văzu că robii lui nu scot nici un cuvînt, se plictisi și renunță a mai chema și pe ceilalți greviști însărcinați

cu această glumă, care făcea atîta sînge rău patronului lor.

În fine, după cîteva zile, patronul cedează.

Într-o zi, însă, cheamă pe șeful atelierului, el însuși fost grevist, și-l întreabă cum se face că robii lui deveniseră muți în timpul grevei.

— Maistere, îi răspunse întrebatul, cînd muncitorii lucrează, tu stai, ești liniștit și cu trupul, și cu vorba, pe cînd ei muncesc din greu. Timpul grevei, pentru muncitor e un moment de odihnă, și ei știau că numai acum te-ar putea face să muncești și tu puțin. Și de aceea te-au lăsat să vorbești, iar ei au stat muți, pe canapeaua pe care tu judecai altădată, ca să se odihnească și cu vorba, că destul vor munci pentru tine după ce te vor învinge.

— Bine, zise patronul, dar să se așeze pe canapeaua mea ?

— De ce te miră îndrăzneala lor ? În timpul grevei muncitorii sînt stăpîinii patronului, căci dacă în timpul muncii ei par a atîrna de salariul ce li-l plătești la sfîrșitul săptămînii, tu slăbiseși, nu mai aveai somn, nici poftă de mîncare, știind că fără munca lor tu vei pierde atîta cîștig nemuncit. Și de aceea ei au stat pe canapeaua ta muți și gîndind cît ești tu de mic și de slab fără puterea lor de muncă.

Patronul în chestie n-a mai întreat nimic. Astă glumă, însă, a produs mult haz în cercurile muncitoare ale acelei vremi.

DESPRE MEȘTERI
LACOMI ȘI RĂI

UCENICUL LA CIUBOTĂRIE

Un biet țăran, avînd o droaie de copii, s-a hotărît să-i dea la fel de fel de meșteșuguri, ca să le asigure un viitor. Pe unul l-a dat la ciubotărie, cu următoarele condiții : Anul întâi îi dă tatăl de mîncare ; al doilea nu plătește nimic, și al treilea an va plăti maistrul lucrul copilului.

După șase luni, băiatul fuge acasă, la țară. Tatăl său lucra ceva prin ogradă, și cum îl vede îi și iese înaintea cu un băț.

— Da ce-i asta, fîrtate ? Eu te-am dat pe trei ani, și tu vrei să mă faci de rîs ?

— Tată, nu mai pot...

— Nici o vorbă ! Să pleci numaidecît înapoi !

Dar băiatul se pune jos și începe a plînge. Între timp sosește și mama, întrebîndu-l :

— Ce s-a întîmplat, dragul mamei ?

— Apoi, uitați-vă, tătucă și mămuică ! Cum m-ați dus la maistru, mi-a mers bine o bucată, însă i-a pierit

o capră și am mîncat din ea două săptămîni. I-a pierit o vacă și-am întins din ea vreo patru săptămîni... Și acum i-a pierit soacră-sa și nu mai pot, tătucă și mămucă, că tare era a dracului...

V. A. Gheorghică, *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tg.-Neamț, 1922, pp. 44—45

UCENICUL ȘI COJOCARUL

Un cojocar se dusesese cu un ucenic al său ca să îmblănească niște scurteici la o cucoană.

Cucoana, ca să silească pe cojocar să-l tragă inima mai bine, să-i facă un lucru mai de seamă, s-a apucat să învîrtească o plăcintă.

Cojocarul, care era lacom de felul lui, cînd văzu că se aduse plăcinta, care era cam mică, zise că pentru ucenic să aducă altceva, căci lui nu-i place plăcintă, Doamne ferește !

A mîncat cojocarul singur toată plăcinta, și bietul ucenic a mîncat ce s-a găsit în pripă și pentru el. În gîndul lui, ucenicul plănuiește cum să-și răzbune pe stăpînul său.

Nu trecuse, gîndesc, ca o săptămînă de cînd veniseră acasă de la cucoană, unde isprăviseră lucrul, și cum ucenicul sta în ușa cojocăriei, vin niște mușterii, cunoscuți vechi ai cojocarului, și-l întrebă ce face jupînul.

— Nu tocmai bine, răspunse ucenicul, iute. De vreo două zile, cînd și cînd îi vine rău. Și-a cam ieșit din

minți. Dă cu ce-apucă. Puteți să intrați, dar cînd îl veți vedea că începe a căta cu mînile împrejurul lui, să și puneți mîna să-l legați, c-atunci îi vine răul!

Cojocarul lucra, ca de obicei, în pat. Stînd de vorbă cu mușteriii, el cosea înainte și veni vremea de-i făceau foarfecele trebuință. Atunci începe a dibui cu mînile împrejur, să găsească foarfecele, care erau acoperite sub petice.

Mușteriii și puseră mîna pe el, și, — nici una, nici alta — dau să-l lege.

De surda întreba cojocarul speriat ce-i asta. Oamenii dau zor să-l lege. Unul îl ținea, și altul începuse a se dezlega de cureaua cu care era încins.

Hîr-mîr, l-au legat zdravăn de mîini. A dat să strige cojocarul, dar ei nu i-au dat răgaz. Mușteriii se brodiseră de erau amîndoi vînjoși.

— Spuneți, fraților, ce vreți de la mine? Ori aveți de gînd să mă omorîți? Întrebă cojocarul, care, așa speriat cum era, semăna acum a nebun.

— Ți-a trecut? Întrebă unul.

— Ce?

— Nebunia.

— Ce nebunie?

Îi spuseră ce le-a spus ucenicul. Atunci, înfuriat, cojocarul chemă pe ucenic.

— De unde știi tu că eu am nebunie, mă?

— Da dumneata de unde știai că mie nu-mi place plăcinta? răspunse ucenicul.

G. Crăciunescu, *Copii de găsit. Snouve. Anecdote. Legende. Povesti*, Caransebeș, 1898, pp. 43—45

ZIDARUL MEȘTER

Un zidar din cei care-i place să facă lucrul mai mult de isprăveală, fără a se gîndi la trăinicia lui, se tocmește într-un rînd la un gospodar ca să-i lucreze un coș de cărămidă (hogeag) la casă.

Da românul se vede că-i cam cunoștea năravul zidarului ; de aceea, cînd terminară tocmeala, îi mai atrase o dată atențiunea :

— Vezi să-mi faci lucru bun, meștere, că-ți plătesc cîstit, după tocmeală, îndată ce isprăvești !

— Despre asta n-avea nici o grijă, creștine, că-mi cunosc eu meseria, răspunse zidarul.

Și, fără multă zăbavă, se apucă de treabă. Cărămidă ia, trîntește, cu mistria dă-i, sucește, și hogeagul îl pornește. Cu gîndul ca să isprăvească treaba mai repede, pentru ca să-și primească plata, zidarul nostru nici nu mai îndreaptă cărămida la țânchi¹, după cum trebuia. Ba pe cîte una uita s-o mai deie și prin bruf-tuiala de nisip, și la încheietură fără legătură îi dă mereu zor înainte.

¹ *Țânchi* (și *jenchi*) — holar, lîmită, margine.

Cu izbeală și suceală, în sfârșit, termină hogeagul. Dar când se uită meșterul la el, vede că... de bine ce era lucrat, se prăbușise într-o parte, gata să se prăvale.

Dacă văzu una ca asta, se întoarse repede și-l propti cu spatele, strigînd de zor pe stăpîn :

— Hei, creștine, hai de-ți vezi hogeagul gata !

Omul veni în curînd să-i vadă isprava, mirat și el de silința zidarului.

— Gata, meștere ?

— Gata, precum vezi ! Acum trebuie să-mi plătești.

— Bine, dă-te jos și vino să-ți plătesc !

Cum nu s-ar fi dat zidarul jos la parale, dar știa că după el pornește și hogeagul.

— Nu, nu vreau ! Aici am lucrat, aici să-mi plătești !

— Da bine, meștere, mă știi pe mine om de bucluc, ca să nu-ți plătesc ? De ce să mă mai urc eu sus la tine degeaba, când și tu trebuie să te dai jos, că doar n-ai fi avînd de gînd să dormi acolo. Și apoi, ce mai la deal, la vale, aici jos ne-am tocmit, iar nu acolo !

— Așa ? Dacă nu vrei, răspunse zidarul, supărat, eu l-am lucrat, eu îl dărim. Păzea !

Și ridicîndu-și în grabă spatele, pînă să mai răspundă gospodarul ceva, hogeagul se și prăvăli devale, năruindu-se cu totul.

Dacă a mai făcut din nou un alt hogeag, asta nu pot ști, dar știu că plată pentru acesta n-a mai luat.

Simion Hîrneă, *Polojării din bătrîni*, Focșani, [f. a.], pp. 27—27

CROITORUL

Oarecine, cumpărându-și postav ca să-și facă o haină, s-a dus cu dînsul la un croitor. Acesta-i spune că n-ajunge postavul pentru haina ce voiește să facă. El iese de acolo, și *vis-à-vis* vede o altă tablă de croitor. Merge acolo, intră în vorbă, și croitorul primește. După cîteva zile, venind să-și ia haina, vede la băiatul croitorului o mică haină făcută din materialul său. Întrebă pe croitor :

— De ce dincolo a zis că n-ajunge, și aici nu numai că a ajuns, ci încă a mai rămas și pentru copil ?

— Ei ! domnule, răspunse croitorul, eu am numai pe mișelul ăsta, dar ăla are trei.

A.C.B., *Buchetul, Culegere de
anecdote noi și vechi*, București,
1874, p. 3

DESPRE FUNCȚIONARI VECHI,
MARI ȘI MICI

DREPTATEA UNUI POLITICIAN

Doi cumnați își cumpăraseră amîndoi o vacă, cu învoială între ei ca laptele să-l împartă pe jumătate.

Dar cînd născu vaca un vițel și trebuia mulsă, cei doi cumnați începură să se certe, spunînd fiecare că laptele trebuie să-l ia numai el.

O rubedenie de-a casei îi învătă că dreptatea adevărată nu poate să le-o facă decît numai un politician. Așa că oamenii noștri îl și aduseră la locul cu pricina.

Apropiîndu-se cu toți de vacă, politicianul nostru le spune :

— Măi Ioane ! Tu zici că laptele vacii s-ar cuveni ție ?

— Da, domnule, răspunse bietul țăran necăjit.

— Și tu, Stane, pe de altă parte, zici că e al tău.

— Da, domnule politician, răspunse al doilea român.

— Păi dacă e așa, apucă tu, Ioane, de coarne, dar apucă bine, și tu, Stane, de coadă, și trageți amândoi din toate puterile voastre ! Și acum, în timpul ăsta, eu s-o mulg cât oi putea, iar voi trageți înainte, căci cum tragi, așa ajungi.

Izvoarașul, XIII (1934), nr. 11—
12, pp. 309—310

DE LA MOARĂ

- Bună ziua, domnule primar !
- Răspunde-i tu, Pîrvule !

N. I. Dumitraşcu, *De-ale unui
traistă-n băţ*, 1934, p. 67

[PRIMARUL CARE SPUNE DREPT]

Intr-un oraş s-a făcut o hală nouă pentru măcelari, însă dînşii ziceau că uşa era prea strîmtă, aşa că un bou gras nu putea să intre. Primarul veni acolo să vadă ce trebuie de făcut şi, intrînd pe uşă cu braţele deschise, zise :

— Vedeţi că aici intră foarte bine un bou ?

Dulescu, *Diverse anecdote populare*, Bucureşti, 1893, p. 3

[JALBA]

- Ai dat jalba mea primarului ?
- Da.
- Și ce ți-a spus ?
- Să mă duc la dracu.
- Și ce-ai făcut ?
- Am venit la dumneata.

Dulescu, *Diverse anecdote populare*, București, 1893, p. 13

[DAI ? AI !]

Se ținea o dată un biet creștin de capul primarului din sat, să-i facă și lui o hîrtie pentru feciorul său care era la oaste :

— Fă-mi, logofete, pupa-ți-aș tălpile, că și eu sînt al dumitale, la orice.

— Nu poci, nu mă lasă legea.

— Logofete, logofete, e dreptul meu, și apoi e păcat să mă lași așa, că am un cîrd de copii.

— Nu mă lasă legea, n-auzi ? Lasă-mă-n pace !

— Ține-o sfânțoaică ! ¹

— Ei, așa da !...

Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Tu-
țescu, *Dăfii. Snoave și povești*,
Craiova, [f. a.], p. 13

¹ *Sfânțoaică* — monedă de jumătate de sfanț ; veche monedă de argint, austriacă.

CUM AU MĂSURAT AFUNZIMEA FÎNTÎNII

Aveau prosteștii în sat o fîntînă afundă de tot, în care însă numai la fund mai era apă. Vrînd ei o dată să știe cît de afundă e, ce le trăsnește-n gînd ? Hai să o măsoare cu oameni ! Să vadă de cîți oameni li-e fîntîna de afundă.

Se dau ei și pun de-a curmezișul gurii fîntînii un lemn, și primarul, care era mai spătos, se lăsă în fîntînă prinzîndu-se de lemn, apoi un altul coboară și se prinde de picioarele primarului, apoi un altul și altul...

De la o vreme însă, primarului îi era greu de tot, Ce să facă ? Oamenii îs grei, și el nu-i mai poate ține.

În sfîrșit, îi vine un gînd bun și strigă celor de jos :
— Oameni buni, țineți-vă acuma mai bine de mine, c-am să scuiș una-n palme, să mai capăt puteri !

Și se lăsă de mîini ca să scuipe, dar atunci : „buf“ cu toții în fîntînă, de unde nici pînă azi nu i-a mai putut scoate nimeni.

[PRIMARUL ȘI BOUL]

Primarul unui sat avea un bou foarte mare și frumos, cu care se fudulea, nevoie mare, către toți. Așa că mulți veneau să-l vază. Primarul dedese ordine strejarului primării ca oricînd va veni să-l vază cineva, să-l cheme și pe dînsul. Și ori de cîte ori venea cineva, strejaru chema pe primar afară, zicîndu-i :

— Ieși pînă afară, domnule primar, că a venit lumea să vază boul !

Hazul satelor, IV (1904), nr. 10, p. 4

ÎN TÎRG

Notarul :

— Măi Ioane, măi ! Du-mă acasă cu căruța ta !

Ioan :

— Te-aș duce bucuros, domnule notăraș, dar aș vrea să-mi cumpăr un porc. De cumva nu găsesc porc, atunci bucuros te duc pe dumneata.

Calendarul foii „Lumina satelor”, Sibiu, 1929, p. 93

[PERCEPTORUL PĂCALIT]

Un perceptor, văzînd că unul dintre datornicii statului nu plătește dările, se duse la el acasă. Îi făcuse somație că de nu plătește îi vinde tot din casă. Omul n-avea nici după ce să bea apă, iar acasă dormea pe blana goală. Ba mai avea și trei copii.

Perceptorul avu grijă de luă pe vătășelul de la primărie, cu toba.

Cum ajunse, îl luă la răstite :

— Bine, mă nenorocitul, de ce nu plătești dările, de mă faci să vin la tine acasă ?

— Apăi, dacă nu pot plăti... zise țăranul.

Perceptorul privi în toate părțile. N-avea ce vinde, și-și cătă de drum. Îi trase cîteva înjurături și vroia să plece mîhnit că nu putea să-i ia dările. Dar românul, cînd îl văzu că pleacă, îndrăzni să-i zică :

— Domnule perceptor ! Dacă n-avuseși noroc să bați toba să-mi vinzi lucrurile, barem zi-i din tobă să mai joace ăi copii, că tot veniși !

Izvoarașul, X (1931), nr. 9, p 139

[CAII ȘI OVĂZUL]

Un țăran cu un car plin de saci, tras de niște cai slabi și oboșiți de drum, ajunge la barieră.

— Ce ai în saci ? întreabă funcționarul.

Țăranul se apropie și-i spune ceva la ureche.

— Mai tare, că n-auz !

Țăranul se apropie mai mult și-i spune tot încet :

— Am ovăz, domnule !

— Și de ce spui așa încet ?

— Ca să nu mă auză cail.

Albina (1906), nr. 47—48, p. 1256

FEMEIA MAI ȘIREATĂ DECÎT DRACUL

Am văzut multe femei șirete. Una a închis pe un filfizon în ladă, alta a băgat pe un suspinător al ei într-un coșar unde puneă vitele și păsările, alta, în sfîrșit, a înșelat pe bărbatul ei de față cu el. Dar șireată ca Maria din Vadulat n-am auzit să fi fost alta. Ea era așa de frumoasă, că secase inima unui turc, fără să fi văzut-o, ci numai din auzite.

Bărbatul său nu prea era bogat, însă căuta să-i facă toate plăcerile. Muncea zi și noapte pentru ca ea să fie totdeauna bine hrănită, bine îmbrăcată și plimbată unde voia dînsa. Pentru aceste jertfe ale bărbatului ei, ea ținea mult la el și chiar îl iubea. La toate stăruințele zapciului, care pe vremea aceea tăia și spînzura, ea a rămas credincioasă bărbatului ei. Cît pentru ceilalți suspinători, pe toți îi lua în rîs.

O dată se apropiase Paștile, și bărbatul său nu mai avea bani ca să-i cumpere haine noi. Neavînd mai toată iarna ce să muncească și economiile fiind luate

de perceptor, el rămăsese fără lăscăie. Cu toate acestea, el nu voia să lase pe femeia sa de rîsul satului. Luă într-o zi vaca din curte, plecă la tîrg, o vîndu, și cu banii luați după ea cumpără pentru nevasta lui niște haine cum nu se mai văzuse în satul lui, iar pentru el — o pereche de opinci.

În ziua de Paști, ea se îmbracă cu hainele noi și ieși la horă. Minunea minunilor ! Toată lumea rămînea cu gura căscată la ea.

La cîțiva pași de casă întîlnește pe popa din sat. Popa o oprește și începe s-o laude despre frumusețea ei și a îmbrăcăminții.

— Da frumoase haine ai azi, Mario ! zise popa. Ele te fac mult mai frumoasă.

— Frumoasă oi fi, părinte, răspunse ea ; dar sînt pentru bărbatul meu.

— Da adică de ce n-ai fi și pentru mine ?

— Pentru că e păcat. N-ai zis sfinția-ta cînd ne-ai cununat că trebuie să fiu credincioasă omului meu ?

— Credincioasă, da, însă pentru lumea cealaltă, nu pentru mine, vechilul lui Dumnezeu pe pămînt. N-am decît să te blagoslovesc, și toate păcatele îți vor fi iertate.

— Da bine, părinte, legea nu zice ca să nu poștești femeia altuia ?

— Legea zice pentru oameni, iar nu pentru sînți.

Femeia se uită lung la popă, și apoi, trecîndu-i un șiretlic prin minte, lasă ochii în jos.

— Bine, preasînte, zise ea cu sfială, dacă sînția-ta zici că nu e păcat, vino diseară la mine, după ce

Înnoptează, că bărbatul meu se duce la cârciumă, unde are obiceiul să stea pînă la miezul nopții.

După ce lasă pe popă și merge mai înainte, întîlnește pe primar, care, cum o zărește, se apropie de ea și îi zice :

— Bine, Mario, de haine frumoase ai bani să-ți cumperi, dar birul, bărbatul tău nu-l plătește. Să știi, spuse primarul în gura mare, ca să fie auzit de toți, că dacă pînă mîine nu-mi plătește birul, îți iau hainele acestea și le vînd la miezat.

Iar încet îi șopti :

— Afară dacă nu mă vei primi diseară la tine acasă, trimițînd pe bărbatul tău la cârciumă.

— Vai de mine, domnule primar, zise ea, te primesc cu bucurie, numai să nu-mi iei hainele. Cum s-o înnopta, vino la mine, însă să te furișezi, ca să nu te vază cineva.

Primarul plecă mulțumit, iar femeia își urmă drumul la horă. Dar nu merse mult, și iacă, și receptorul o întîlnește. Acesta făcu aceleași amenințări și aceleași propuneri. Femeia îl cheamă și pe el tot pentru aceeași seară.

După ce învîrți cîteva hore și trase o sîrbă în admirarea tuturor, ea se întoarse acasă și spuse bărbatului toată întîmplarea. Ea îi zise să se ascunză undeva și, de cîte ori va vedea că stinge lumînarea în casă, el să vie la ușă și să se facă necăjit.

Nici nu înserase bine, și popa se strecură pe lîngă zid și intră în casă cu o ploscă mare subț giubea și cu

mîncare destulă într-o basma vărgată. El întinse singur masa și cheamă pe femeie să mînînce cu el.

După ce mîncară bine cîte ceva și băură, Maria spuse popii să se dezbrăce și să se culce, că bărbatul ei a plecat la oraș, fiind chemat grabnic la proprietar. Popa se dezbracă și se urcă în pat, iar ea stinse lumînarea și zise popii să o aștepte, că vrea să dea un ocol casei ca să vadă dacă nu e cineva pe acolo. Dar n-apucă să sfîrșească, cînd bărbatul sosi la ușă și începu să bată cu furie.

— Deschide, că te ia dracul ! strigă el. Sparg ușa și te fac fărîme !

Popa începu să tremure și nu știa ce să facă, cînd Maria îi zise :

— Fugi, părinte, ascunde-te, că bărbatul meu e beat, și cînd e astfel, nu se mai uită ce face. E în stare să te omoare. Intră iute în acest butoi ce este lîngă vatră, ascunde-te în el, și cînd va adormi bărbatul meu, îți voi da hainele ca să poți pleca.

Popa nu așteptă ca Maria să-i mai zică o dată, și sări numaidecît în butoi, care era aproape jumătate plin cu drojdii. Nu prea îi veni la socoteală popii cînd se văzu jumătate muiat, dar ce era să facă ? Răbdă și tăcu.

Intrînd bărbatul în casă, nevasta i-a dat și lui din mîncările de pe masă. cum și o oală de vin, apoi el a plecat să se ascunză la locul știut.

Nu a trecut mult, și iată, și primarul să strecoară uitîndu-se în toate părțile, intră în casă și scoate de supt zeghe deosebite mîncări și o ploscă cu vin.

Maria, cum îl văzu, îi luă tot ce adusesese și le puse într-un tron¹, zicînd că acum nu este vreme de mîncare, ci de dragoste. Primarul se dezbracă și el și se urcă în pat. Maria îi zise și lui să aștepte puțin, că are să se uite pe afară. Dar n-apucă să puie mîna pe ușa ca să iasă, că bărbatul începu să bată și să strige să-i deschidă, că altfel sparge ușa. Primarul, cuprins de frică, tremură și tace ca peștele.

— Domnule primar, strigă femeia, fugi iute, ascunde-te colea în ăst butoi, că dacă te va găsi bărbatul în casă, te omoară.

Primarul nu mai așteptă să-i zică încă o dată, și sări în butoi.

— Cine e ? întrebă popa.

— Eu, primarul. Dar tu cine ești ?

— Sînt popa satului, vecinul tău.

— Dar în acest butoi cine te-a băgat ?

— Dracul, răspunse popa.

— Tot el și pe mine, zise primarul suspinînd ; tot el m-a îndemnat să fac acest păcat.

Acum trebuia să vie rîndul perceptorului. Și cu el tot astfel s-a întîmplat. S-a dezbrăcat, a venit bărbatul la ușă și nenorocitul a fost silit să intre și el în butoi.

— Cine este ? întrebă popa.

— Eu, perceptorul satului.

— Dar voi cine sînteți ?

— Eu sînt popa.

¹ Tron — lădă.

— Eu sînt primarul. Dar ia spune-ne, cine te-a adus între noi ca să împărtăşeşti cu noi această nenorocire ?

— Dracul, răspunse el. Dar pe voi cine v-a aruncat aici ?

— Tot dracul.

După ce cei trei suspinători se aruncară în butoi, bărbatul intră în casă, aprinse lumînarea şi se așeză la chef cu nevasta lui. Cînd se săturară de mîncare şi de băutură, bărbatul se duse afară, luă cîteva doage şi intrînd în casă se puse să înfunde butoiul deasupra, lăsînd numai vrana destupată, ca să poată răsufla cei trei nenorociţi.

A doua zi de dimineaţă se duse la popa să-i ceară carul, fiindcă voia să se ducă în tîrg cu butoiul, ca să vînză drojdiile. Preoteasa, deşi popa nu era acasă, dar ştiînd că nu are să se împotrivească, dete carul ţăranului, şi el veni acasă, încărcă butoiul şi plecă în tîrg.

Lumea îl întreba ce are în butoi, iar el răspundea :

— Draci, oameni buni.

— Draci, se poate, în butoi ?

— Se poate, şi cine voieşte să-i vază n-are decît să plătească cinci lei.

Cine e acela care n-ar da cinci lei ca să vază pe dracul ? Se găsiră o mulţime. Ţăranul, însă, nu desfundă butoiul pînă nu strînse banii de la toţi, care făcură o sumă mare. Atunci luă dalta şi ciocanul şi începu să lucreze. În cîteva minute, fundul butoiului sări cît colo.

Minunea minunilor ! Din butoi ieși întâi popa — în cămașă, părul și barba pline de drojdii și cu ochii speriați, ca de nebun. După el veniră primarul și receptorul, cari nu știau cum să-și ascunză goliciunea.

Ei o luară cu toții d-a fuga, de le sfîrîiau călcăile, iară lumea rîdea și huiduia.

Mai cu haz rîdea însă țăranul, căci el se ducea acasă cu cîteva sute de lei.

Cît pentru popă, primar și receptor, ei s-au jurat că în viața lor nu vor mai alerga după femeile altora.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957,
pp. 204—208

[CIND LIPSEȘTE ISTETIMEA]

Un supleant de judecătorie ținea într-o zi locul judecătorului de instrucție. Așteptînd să vie inculpații pentru a-și face depunerile, între mai mulți alții intră și un nevinovat. Îndată ce-l vede, junele judecător îl întreabă :

— Cum te cheamă ?

— Ion.

— De câți ani ești ?

— De douăzeci și nouă.

— Ești înșurat ?

— Da.

— Unde locuiești ?

— Aici în tîrg.

— Pune mîna pe cruce și zi după mine : „Jur în numele lui Dumnezeu că voi spune drept, fără ură, fără părtinire... Așa să-mi ajute Dumnezeu. Amin !”
Acuma spune ce știi.

— Ce să știu, coconașule? M-a trimis coconița (stăpînă-mea) să vă poftesc la masă la dumneaei, pe deseară.

E. Baican, *Literatură populară sau palavre și anecdote*, broșura I, București, 1882, pp. 23—24

DOI BOI TRAG MAI BINE CA UNUL

Un țăran avea un proces la tribunal, și cum adversarul lui angajase avocat, angajează și el doi, ca să fie mai presus. După ce se înfățișară, vorbiră avocații. Cum se face că acesta cu doi avocați pierde procesul, și când să iasă afară, iese și unul din avocații lui după el și-i zice la ușă :

— Da bine, moș Ioane, de ce ai mai băgat și p-ăllalt avocat, că el a încurcat procesul. Dacă nu era el, nu pierdeai procesul.

Moșul, îndesându-și căciula pe urechi, îi zise avocatului :

— Păi să vezi, tată, eu știu că dacă pui doi boi la căruță, trage mai bine ca unul. D-aia am băgat și eu doi.

Avocatul întoarse spatele, iar publicul făcea haz mare de spusele lui moș Ion.

Hazul satelor, IX (1909), nr. 9, p. 2

[CÎND SE CEARTĂ ADVOCAȚII]

Doi avocați se certau cu furie.

— Nu vă temeți, zise unul din cunoscuți către cei ce-i priveau, căci avocații sînt ca tășurile foarfecelor : unul pe altul nu se taie, dară vai de cel ce intră la mijloc !

A.C.B., *Buchetul. Culegere de
anecdote noi și vechi*, București,
1874, p. 19

LA AVOCAT

— Acum aş vrea să ştiu cât vă sînt dator.

— Pentru că am cunoscut de mult pe tatăl dumitale şi am fost prieteni buni, să fie numai două sute lei.

— Îmi pare bine că nu ai cunoscut şi pe bunicul meu.

*Calendarul agricultorului român
pe anul 1937, Lugoj, p. 79.*

TESTAMENTUL UNUI AVOCAT

„Las toată averea mea unei case de nebuni. De la nebuni am cîştigat-o, nebunilor o dăruiesc.“

V. A. Gheorghiță, *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tg.-Neamț, 1922, pp. 6—7

PUNGAȘUL

Un borfaș care fusese de douăzeci de ori închis se prezintă într-o zi dinaintea tribunalului corecțional. El n-avea mai mult de douăzeci și doi de ani.

— Cum se poate la vârsta ta, îi zise președintele, să ajungi la asemenea punct de depravațiune? Se înțelege că din cauza oamenilor cu care te afli în contact și cu care te aduni.

— Ce fel de oameni, domnule președinte? Eu mi-am petrecut viața numai cu magistrați!

A.C.B., *Buchetul. Culegere de
anecdote noi și vechi*, București,
1874, p. 12

[UN DOCTOR VECHI]

— Ascultă, doctore, de ce întrebi totdeauna pe elicienții d-tale ce mînîncă ? Vrei să stabilești diagnosticul după importanța poștei lor de mîncare, sau vrei să-ți faci numai o idee despre meniuri ?

— Nici una, nici alta. Vreau să-mi dau pur și simplu seama de cifra onorariului pe care îl pot cere.

F.D., *La un colț de stradă...
Snoave, hazuri, anecdote*, vol. I,
Craiova, [f.a.], pp. 39—40

ȘPIȚERUL PĂCALIT

Trăiau odată într-un sat doi oameni cu frica lui Dumnezeu, cinstiți și gospodari. Amu, de la un timp, ce i s-o fi părut femeii, nu se știe, dar atît se știe : că ea avea un gînd, și ca să scape de bărbatul său, într-o zi se prefăcu că-i bolnavă :

— Vaileu, omule, nu mă lăsa, vaileu, mor, mor, omule..

— Ce-i, măi femeie ? o întrebă bărbatu-său.

Lui nici prin minte nu-i trecea de ce boală suferă femeia lui.

— Omule, îi zise femeia, du-te la spițărie și-mi ia vreo două prafuri, că mor.

— Ce fel de prafuri, bre, să-ți iau ? o întrebă bărbatul său.

— Du-te, du-te mai degrabă, că mor. Încă mai stai de vorbă ? strigă femeia la bărbatul său.

Văzînd bietul om că s-o-ntrecut cu gluma, merge el, săracu, și la spițărie. Șpițerul îl întreabă ce vrea.

— Am venit, domnule şpiţer, zise el, să-mi dai nişte prafuri.

— Ce fel de prafuri ? îl întrebă farmacistul.

— Pentru femeie, domnule şpiţer.

— Bine, îi zise şpiţerul, iaca ţi-o da. Vino mai încoace !

Şi când românul se apropie, el îi şuieră două palme, de-i venea ţăranului să mînînce chibrituri ori să bea apă rece...

— Na, îi zise farmacistul trăgîndu-i cele două palme, du-le pe acestea nevastă-ta.

Românul nostru, de fel cam răbdător şi puţin cam sărac cu duhul ori slab de înger — nu ştiu bine —, a venit acasă, şi cum nevastă-ta lui se făcea iarăşi bolnavă, Gheorghe al nostru, când i-a şters o palmă, a răsturnat-o.

— Na, femeie, îi zice el, astă doctorie mi-o dat şpiţerul !

Iar femeia a sărit în picioare, parcă n-o mai durea nimic, şi umbla prin toate părţile după treburi. Văzînd românul nostru că femeia lui s-a lecut numai dintr-o singură palmă, merge iar la şpiţer.

— Domnule şpiţer, îţi mulţănesc că mi-ai lecut femeia numai cu un singur praf, şi unul, fiindcă mi-a rămas, şi l-am adus înapoi.

Şi când i-a hăitit şi şpiţerului o palmă, l-a răsturnat jos, ametit. Apoi se întoarse mulţumit acasă că şi-a găsit leac pentru nevastă.

Tudor Pamfilc, II (1924), nr. 1—3, pp. 28—29

ȚĂRANUL FILOZOF

Să zicem că întâmplarea asta s-a petrecut în satul Gropeni, nu departe de orașul Brăila.

Toader Furtună era pescar de meserie și plimba o dată un om învățat, cu luntrea pe Dunăre.

Asta era într-o seară de vară. Cum pescarul trăgea vîrtos din lopeți, numai iată că-l întrebă învățatul, care tot sta cu ochii la stele :

— Măi omule, știi ce e în steaua aceea ? — și arată cu degetul o stea luminoasă pe cer.

— Nu, domnule, răspunse luntrașul de colo.

— Hehei, ți s-a dus un sfert din viață, zise omul tobă de carte, fudulindu-se cu știința lui.

— Da-n inima pămîntului știi ce-i ? întrebă învățatul din nou.

— De unde să știu eu ? îi răspunse cam înțepat luntrașul. Eu atîta știu, să trag la luntrea asta, ca să te plimb pe dumneata.

— Hehei, ți s-a mai dus încă un sfert din viață dacă nu știi.

În vremea asta s-a pornit un vînt strașnic. Valuri peste valuri se repezeau în luntre, gata s-o răstoarne ca pe-o jucărie.

Pescarul întrebă atunci pe învățat :

— Hei, domnule cărturar, știi să înoți ?

— Nu știu, vai de mine, răspunse omul cu carte, îngrijorat.

— Atunci, să știi că ți s-a dus toată viața, zise Toader Furtună cu glas apăsător și batjocoritor.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 202

DOFTORUL ȘI ASTRONOMUL

Doi oameni învățați — un doftor și un astronom (zodier) — cutreierau satele și cercetau obiceiurile oamenilor. Ajung într-un sat oarecare și, fiind obosiți peste măsură, traseră-n gazdă la cea dintâi casă din marginea satului. Cînd intrară în casă, văd că femeia gătise o oală cu borș de carne, la toartă, și turtise o mămăligă de o palmă-n doagă, pe fund, și erau gata să se așeze la masa de seară vreo zece inși. Oamenii de gazdă îi poftiră și pe drumeți la masă, dar ei refuzară cu groază, făcînd atentă pe gazdă că nu se dă la copii să mîînche mîncări grele la masa de seară. Dar cînd văzură cu cîtă poftă mîîncă toți, ziseră :

— Copiii iștia or să se îmbolnăvească de stomac !

La culcare, stăpînul le așterne pe singurele două paturi la mosafiri, iar copiii se culcară cu mama lor pe cuptor și pe vatră ; el — jos.

Boierii iștia se cam codeau.

— Da culcați-vă dumneavoastră pe paturi, că noi sîntem învățați oriunde, și afară pe prispă n-o să pu-teți, căci la noapte o să vremuiască.

— Mulțumesc de supărare, nu te îngriji că vom tremura pe prispă, căci am cercetat eu drumul stelelor și se arată vreme bună, zise zodierul.

— Așterne-ne pe prispă, se rugară pentru a doua oară ei.

Omul, dacă a văzut că nu vor altfel, le îndeplini cererea. Se culcară drumeții unde au dorit, iar doftorul spuse înainte de a adormi :

— Să știi că toți copiii or să moară pînă mîine dimineată de intoxicație și insolație (căldură prea mare).

Peste noapte se stîrnește o viforniță, iar drumeții moștri, cu toată rușinea, s-au rugat să li se facă loc în casă. Cînd colo, aude doftorul băieții, care se hîrjoneau pe cuptor, făcînd haz de pățania lor. Se odihniră cum au putut, pe un singur pat amîndoi, iar la ziuă, după ce răsplătiră gazda pentru osteneală, întrebă :

— Te rog, nene, să ne spui : de unde ai știut dumneata că peste noapte o să se strice vremea ?

— Foarte ușor, răspunse omul. Am văzut porcul cărînd cu gura paie la coteț, și acest semn ne aduce viscol.

Călătorii se gătiră de plecare, și mulțumind gazdei, zise zodierul către doftor :

— Hai, frate, să ne întoarcem în capitală, că la acești oameni, la care porcii sînt astronomi, și cuptorul doftor, n-ai ce căuta !

Izvoarașul, VIII (1930), nr. 9—10, pp. 11—12

MOȘNEAGUL ISTET ȘI CUZA-VODĂ

Odată, Cuza-vodă mergea singur, pe jos, îmbracat în haine nemțești, ca orice ciofligar, și vede pe un ogor lung și lat numai un singur moșneag, prășind de zor. Pe alte ogoare erau mulți oameni : femei, bărbați și copii ; tăți prășeau de-a valma, numai moșneagul acela, despre care am spus, lucra singur. După ce domnul întrebă pe fiecare câte ceva, se dă în vorbă și cu moșneagul stînger.

— Merge, moșule, merge ? Da cum se face de ești numai singur ?

— Merge, domnișorule, merge cam greu, răspunse moșul ștergîndu-și sudoarea de pe obraz cu mînica cămeșii. Dă, dacă ficiorii s-au dus în lume...

— Da de ce s-au dus în lume, moșule ? mai întrebă domnitorul.

— Ia, s-o ales niște răi, domnișorule.

— Cum așa ? făcu mirat Cuza.

— Păi, iaca cum. Unu-i hoț, unu-i cerșător și unu-i călău.

— Moșule, dumneata pari să fii om de treabă. Cum, ce fel de copii ai ? Cui au sămănat ?

— Iaca, am să te lămuresc îndată, zise moșul rîzînd și clipind șiret din ochi. Hoțul îi cela care s-o făcut adivocat, că mereu înșală și fură de la ochi paraua, în procesturi și judecăți. Cerșător îi cela care-i popă, că tăta zîua înblă cu cerutu de pomană, în sat. Călăul îi cel mic, care taie și spintecă tăta zîua la oameni, la șpital ; li faci opirație. El îi doftor mare la Ieși.

— Ei, bată-te norocul, moșneguțule, că șugubăț mai ești ! zise Cuza făcînd mare haz.

— Da m-am întins prea mult la vorbă, și iote cît mai am de prășît. Mergi cu ghine, domnișorule, că 'neta nu-i fi avînd treabă, mai zise moșneagul prășind.

Izvorașul, XII (1933), nr. 9, pp. 224—225

[ȚĂRANUL ISTET]

Un țăran călare pe un măgar trecea pe dinaintea unui colegiu, tocmai pe cînd ieșeau școlarii. Fiindcă măgarul începuse a zbiera, școlarii ziseră țăranului :

— Măi nătărăule și moșicile ce ești ! De ce nu-ți înveți dobitocul minte să nu zbiere așa de tare ?

— Domnilor, răspunse țăranul, bietul meu dobitoc zbiară și el de bucurie, văzîndu-se acum între atîția camarazi ai săi.

Demetriu Iarcu, *Romînul glumeș*, ediția a IV-a, București, 1874, p. 17

DESPRE ARMATA
TRECUTULUI

COLONELUL LA CAFENEA

Colonelul acesta nu era obișnuit să intre în cafenea și nu cunoștea vorbele chelnerilor. Cum se așază colonelul la masă, iată chelnerul.

— Ce comandați dumneavoastră ?

— Ce, nu știi, dobitocule ? Un regiment.

Albina, XII (1912), nr. 18, p. 842



[COLONELUL LA LIBRĂRIE]

Don' colonel sosește grav în librărie.

Librarul :

— Cu ce vă putem servi, domnule colonel ?

Don' colonel :

— Să-mi dai harta Romîniei !

Librarul :

— La ce scară, vă rog ?

Don' colonel :

— La nici o scară ! Să mi-o dai aici !

Librarul :

— Vream să zic, ce mărime...

Colonelul :

— Ce mărime ? Ce mărime ? Dă-mi, domnule, Romînia în mărime naturală.

Vladimir, *Anecdote militare*,
București, 1928, p. 129

DURERI OFIȚEREȘTI

Locotenentul :

— Mă răcane, ce te tot strîmbi ? Îți lipsește ceva ?

Soldatul :

— Să trăiți, dom'le locotenent, am dureri de...
stomac.

Locotenentul :

— Vrei să te învîrtești și tu, șiretule ? Ai dureri de burtă și zici că ai dureri de stomac ? Ce ? Nu știi că numai ofițerii pot avea dureri de stomac ?

Vistavoiul, I (1923), nr. 2, p. 6

[DOI OFIȚERI SE CEARTĂ]

Doi ofițeri se ceartă.

— N-am văzut un al doilea guguman ca tine...

— Domnilor, uitați că sînt și eu pe-aici, zise colonelul.

Vladimir, *Anecdote militare*,
București, 1928, p. 126

[RAS-NERAS]

Sublocotenentul Barbă se prezintă în fața frontului neras. Colonelul îi face observație.

— Am de gând să-mi las barbă, trăiți, dom'le colonel ! Pînă să-mi crească...

— Fă ce vrei, dom'le sublocotenent, dar eu știu una : cînd te prezinți în fața frontului, să fii ori cu barbă, ori fără barbă. Așa, nici într-un fel, nu merge.

Nu știm cum s-o fi descurcat bietul ofițer.

Vladimir, *Anecdote militare culese de...*, București, 1898, p. 123

LA MANEVRE

Căpitanul Ropotă găsește trei soldați dormind sub un copac. Trezindu-i, le zise :

— Ce dormiți, măi ?

— Nu, trăiți, don' căpitan ! Facem pe morții.

Vladimir, *Anecdote militare*,
București, 1928, p. 126

[SERGENTUL GRIJULIU]

Un sergent vede pe un soldat ștergându-se cu batista la nas.

— Măăă,... d-aia ți-a dat statu batistă, să te ștergi cu ea la nas?

Vladimir, *Anecdote militare*,
București, 1928, p. 119

[TOT DESPRE SERGENȚI]

Sergentul :

— Ce deosebire este între mine și-ntre tine, mă ?

Recrutul :

— Nu știu, să trăiți !

Sergentul :

— Boule, pentru că eu sînt mai mare decît tine.

Vladimir, *Anecdote militare*,
București, 1928, p. 124

[DIN ORDIN]

A doua zi la 12 fiind o eclipsă de lună, colonelul dă ordin unui ofițer ca toți soldații să fie la sus-zisa oră în curtea cazarmei, ca să le explice fenomenul.

Ofițerul comunică aceasta sergentului-major, iar acesta soldaților :

— ...Din ordinul domnului colonel, mâine la 12 va fi o eclipsă de lună ; așa că, prin urmare, să vă aflați de față cu toții !

Vladimir, *Anecdote militare cu lese de...*, București, 1898, p. 126

[PATRU OAMENI ȘI-UN CAPRAR] .

Un căprar face morală unui soldat, care, plietisit, îi zice :

— Te rog să mă lași în pace, căci d-ta nici nu ești om ca toți oamenii.

— Cum așa ? !

— Apoi nu zice don' sergent-major : patru oameni și un căprar ? !...

Vladimir, *Anecdote militare culese de...*, București, 1898, p. 131

[GURA PACATOSULUI...]

Sergentul-major (către milițieni) :

— Dacă cumva, fiind necăjit, am să vă fac boi sau măgari, să nu vă supărați și să nu reclamați. Trebuie să vă aduceți aminte că sîntem cămarazi.

Vladimir, *Anechote militare*,
București, 1928, p. 148

ÎN TRE GRADE

Șirurile de soldați creștau în toate părțile fața verde a șesului. Ostașii erau în mare fierbere. În ziua aceea venea generalul să facă inspecție. Numai fruntașul Promoroacă nu se prea dădea grijei.

Generalul sosește pe câmp, cercetează trupele și rămîne mulțumit de instrucție și de rînduiala lucrurilor.

Se dă repaus.

Generalul își aprinde o țigară, și înconjurîndu-se de ofițeri mai vorbește cu ei de ale cazărmei.

Da fruntașul Promoroacă, pehlivan din fire și bun de pozne, își sucește o țigară și, dîndu-și capela pe ceafă, pornește prietenos înspre superiori.

— Știi ce, generale, dă să-mi aprind și eu țigara !

Ceia rămîn trăsniți. Generalul — decît să-l străpungă cu privirile !

— Cum de-ndrăznești tu, bătădă, să vorbești cu atîta ușurință ?

Fruntașul îl atinge c-o mișcare glumeață pe umăr și, ferindu-l cu podul palmei, îi zice rîzînd :

— Haide-hai, vorbă să fie... Înțeleg să nu îndrăznească soldații, da-ntre noi gradele... Mî...

Ion Adam, *Pe lingă vatră. Pilde și glume țărănești*, ed. a III-a, București, 1929, pp. 78—79

NESUPUNERE

Păcală era soldat. Și cum într-una din zile avea liber și avea și ceva bani, se duse la teatru.

În timpul reprezentației adormi. Când se trezi, un actor zicea pe scenă :

— Iată, cinci zile de când sîntem aici

— Maică precistă, strigă Păcală, sărind de la locul lui, și eu, care nu aveam decît o zi permisie... Să știi că m-a dat dezertor !

V. Mihailescu, *Din năzdrăvăniile
lui Păcală*, București, 1942, p. 70

DESPRE BISERICĂ ȘI TOȚI
AI SĂI

AVOCATUL LA RAI

Știut este că tot ceea ce naște va pieri vreodată. Așa și sfârșitul vieții unui avocat.

Avocatul, după cum sînt ei, merse drept la poarta raiului și începu să bată la poartă. Sfîntul Petru, care era însărcinat cu cheile raiului, deschise puțin poarta și zise :

— Cine ești tu și ce cauți aici ?

— Eu sînt avocatul X.

— Și ce vrei ?

— Vreau să intru aici, în rai.

— Stai puțin, să te caut în catastiv, să vedem : ești pentru rai ?

Caută sfîntul și nu-l găsi. Îi arătă avocatului s-o ia pe partea aceea, că este acolo. Atunci avocatul se supără și întrebă pe sfîntul Petru :

— Dar tu cine ești de nu mă lași să intru aici ?

— Eu sînt sfîntu Petru, sluga lui Dumnezeu.

— Ah, atunci să-mi arăți actul tău de angajament, ca să te cunosc și eu că ești sluga lui Dumnezeu. Că, de, tot voi sfinții ați zis : „Cum e-n cer, și pe pământ“. La noi pe pământ, cine este slugă la altul are un act de angajament.

Supărat sfântul Petru de cele auzite, se duse sus la Tatăl și-i spuse de cele întâmplate. Dumnezeu îi spuse lui sfântul Petru ca să cheme pe domnul Hristos și să iese la poartă. Domnul Isus era în grădină, mânca din bunătațile raiului. Merse cu sfântul Petru la poartă. Acolo dădu cu ochii de avocat și-l întrebă :

— Ce vrei dumneata ?

— Vreau să intru aicea !

— Nu se poate, că nu ești trecut pentru rai.

Avocatul, supărat, îl întrebă pe Hristos :

— Dar tu cine ești de nu-mi dai pace ?

— Eu sînt Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu.

— Dacă ești fiul lui Dumnezeu, să-mi aduci **extractul** de naștere, ca să te cunosc ! La noi, cînd se naște copilul, îi dă bilet de la primărie, după ce-l trece în registru de starea civilă.

Plecă și Domnul Hristos la Tatăl și îi spuse cele întâmplate. Domnul, care le știa pe toate, îi spuse lui Hristos :

— Du-te și bagă-l acolo, că dacă merg eu, mă apucă și pe mine de extractul de căsătorie. Cum eu, necăsătorit, să am copil ? Și cu o floare nu se face primăvară. Bagă-l acolo !

Izvorașul, VIII (1930), nr. 7—8, p. 2

CUM A PĂCĂLIT GORJANUL PE DUMNEZEU

Un gorjan plecase la târg să vîndă un cocoș și o vacă. Pe drum îl apucă o vreme rea și o ploaie, de nu știa ce prăpăd venise peste el. Ajunse la Jiu și nu mai avea mult pînă la târg, dar aici — alt prăpăd. Apa venea cu furie peste munte. Atunci își aduse aminte și de Dumnezeu, căruia îi făcu o rugă fierbinte.

— Doamne, Doamne ! Oprește-ți potopul să ajung la târg, că de-oi vinde vaca și cocoșul, ți-oi da tot ce oi lua pe vacă și mi-oi opri banii de pe cocoș !

Potopul se potoli, și el ajunse la târg. Aci începu să strige :

— De vînzare un cocoș și o vacă ! Cocoșul 200 lei și vaca 3 lei, dar nu dau una fără cealaltă.

Așa că vîndu pe amîndouă, oprindu-și banii de pe cocoș, 200 lei, iar banii de pe vacă, pe care-i făgăduise lui Dumnezeu, îi dădu pe lumînări, pe care le dădu la biserică.

Și-așa păcăli gorjanul pe Dumnezeu.

Izvorașul, VII (1929), nr. 9—10, p. 12

IN IAD

După cum tot omul știe, că ai răi și păcătoși, uci-gași și nelegiuți, nedrept-credincioșii, tâlharii și chiar hoții și mișeii de tot felul se duc, după ce mor, în iad, și acolo îi ia diavolul și-i pune la munci grele, îi arde în văpăi, îi vîră în smoală fiartă, pînă la glezne, pînă în brîu, pînă la piept, după vina fiecăruia, cîte alte chinuri toate...

Într-o zi moare un popă. Îl plînge preoteasa, îl bocește — că-l iubea, biata femeie —, și după puțină vreme, ori de dorul lui, ori de vreo boală, cade și ea la pat și, după ce bolește, moare.

Dacă moare, i se duce sufletul unde i se cădea : la iad — că se vede că făcuse și ea cine știe ce blăstă-mății —, și acolo, cum intră, de cine dădu cu ochii întăi ? De bietul bărbatu-său, popa... Înota în smoală fiartă pînă la genunchi.

Se duse la el abia putînd călca prin pustia de smoală și începu să plîngă și de mila lui, și de durere, că și ea era, sărmana, în smoală pînă la glezne.

— Vai de mine și de mine, părințele, ce chinuri ne fu dat să îndurăm !... De mine mai calea-valea, că mă arde numai nițel jos, iar sfinția-ta pînă la genunchi.

Popa se plecă nițel spre ea și-i zise arătînd mai sus :

— Taci, preoteaso, că e bine și-așa ! Am avut noroc. Ia te uită colo sfinția-sa mitropolitul cum înoată în smoală pînă la gît !

Gheorghe Chicoș, *Glume romînești*.
Snoave culese din gura poporului, București, 1897, pp. 41—42

\ [MOCANUL ȘI VLADICA]

Un mitropolit călătorea prin munți cu câțiva călugări. Ajunși la un mic cîmpușor, pe unde trecea un pîrîu, a cărei apă d-abia se cunoștea din iarbă, nu putea să treacă dincolo (fiind pe jos). Pe cîmpușor era un țuțuian (mocan) cu oile. Întreabă un călugăr pe mocan pe unde ar fi mai bine de trecut ca să nu se umple de apă părintele vlădica cel mare. Mocanu le arată mai în sus. Călugării voind să treacă, mocanu-i vede c-au greșit și-ncepe să strige :

— Părinte vlădică ! Da nu pe acolo, că t-ei îngloda ca un bivoli !

E. Baican, *Literatură populară sau paiavre și anecdote*, broșura I, București, 1882, p. 45

CALCĂ A POPĂ

Ce i-a năzărit unuia din ăști de-și calcă și brîul ?
ca... să se facă popă. Și fuga la episcopie !

Acolo, cum a intrat, tot așa l-a scos... că nici o
buche de carte nu știa.

Nu s-a descurajat și, ajuns acasă, iar cu gîndul la
popie. Și iar la episcopie... Și iar acasă apoi.

N-avea noroc, și pace !

Dac-a văzut și a văzut el că nu merge pe dreptate,
ce-i dă-n gînd ? Își umple brîul cu aur și iar fuge
la episcopie.

Acolo, ca și-n rîndurile celelalte, cum a intrat —
că bag seamă îl văzuseră destul de prost — i-au și
făcut vînt înapoi.

El, atunci, ce face ? Mergînd alene către ușă, duce
mîna pe la spate și dă drumul la un cap al brîului
și-l lasă să se tîrîie după el... iar aurul, zurr ! se
împrăstie și umple episcopia.

Atunci, episcopul de colo, din scaunu-i, sărindu-i înima, zice, schimbînd vorba, către cei de pe lîngă el :

— Da vedeți voi că omul ăsta nu e așa de prost după cum îl credem... Uitați-vă cum calcă a popă ! Așa e ?

— Ai dimprejur ce erau să zică ? Răspund :

— Așa.

— Și-l strigă :

— Ia vin' încoa, măi omule ! Nu băgasem de seamă că știai să calci a popă.

— Și episcopul dă poruncă, scurt :

— Iaca, de mîine să fie popă !

— Și... popă l-a făcut.

I-au pus culionul¹ în cap, l-au îmbrăcat, l-au învățat un „Doamne miluiește“ și... popă a rămas.

Așa era mai demult...

Dumitrașcu N. I., *De-ale unui traistă-n băț. Snoave, pilde și glume*, București, 1934, pp. 11—12

¹ Culion — potcap mic, rotund.

[LULEAUA POPII]

În vremea de mai demult, preoții nu aveau voie să fumeze. Doi preoți dintr-un târg fumau amîndoi cu luleaua.

S-au ferit ei cît s-au ferit, pînă ce i-au 'denunțat unii la vlădica. Amîndoi se pomenesc într-o zi cu un ordin să se prezinte la episcopie. Nici prin gînd nu le trecea la ce-i chema preasfîntul. Cum ajung la scaun, episcopul îi ia la gură :

— Apoi, frumos e ? Oameni în vîrstă... să fumați mai dihai ca țigarii ? Și încă cu luleaua ?

— Da de unde se pomeniște, preasfinte ?

Și preoții se îndoaie spășiți pînă la dușumele. Episcopul îi privește iscoditor și numai că se duce la unul și-l caută în brîu, unde dă de lulea.

— Da asta ce-i ?

Popa rămîne uluit, și în strîmtoarea surprinderii îngîină cu rușine :

— Trebuie să fie luleaua părintelui, că pe el l-am văzut fumînd pe drum.

Celălalt sare de colo, ca fript :

— Ce spui ? Luleaua mea ? Uite aici luleaua mea !
Și aplecîndu-se, se bate peste turcatca cizmei, de unde își scoate luleaua.

— Eu țiiu luleaua în cizmă, nu în brîu, ca să mă vadă lumea.

Izvorașul, XI (1932), nr. 4, p. 90

AM ȘASE CĂLUȘEI

Venise protopopul să cerceteze despre faptele unui cuvios preot, pîrît de enoriași că nu face slujbă ca alți popi și că nu știe carte.

Stă protopopul la strană, popa-n altar, să-l vadă cum slujește, iar oamenii, adunați ciopor, înăuntru bisericii.

Începe popa, pe nas, să cînte :

— Pe-o baltă lată, o pasăre-naltă...

— O fi stîrcu, părinte ! răspunde tot pe același glas protopopul.

Apoi, popa :

— Am șase călușei.

— Doi ai mei și patru ai tăi...

Și multe de astea...

— Vedeți, mă, zise protopopul, spuneți că popa nu știe carte. Și el e al mai prima. Să nu vă mai împingă

păcatul să vă mai plîngeți de el, că focul o să vă înghită ! Și eu o să vi-l iau de-aici, că nu este de nasul vostru.

C. Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Tu-
țescu, *Dăfii. Snoave și povești*,
Craiova, [f.a.], p. 23

MĂCAR POPĂ

Petrecînd printre degete boabele de la mătănii, părintele director se primbla într-o scară prin ograda seminarului. În vremea asta, numai iată că vede viind o femeie c-un băiat.

— Ce vînt te-a adus pe aici, fiică ?

— Sărut mîna, părinte. Ia, ca mamă, cu păcatele, îs vadană. Am numai băietul acesta. Ce n-am încercat să scot om din el ? Am cheltuit, am alergat încotro am văzut cu ochii, m-am zbatut în toate părțile — dă, mamă sînt —, numai și numai să-l îndrept pe o cale mai acătării, da degeaba ! Am vrut să-l fac profesor. Aș ! L-a dat afară din școală. La meșteșug nu se trage. Treabă pe lîngă casă nu vrea să facă. Sapa s-o ieie de coadă, cică nu-i dă mîna. Da cît mi-a fript inima-n mine, nu alta ! Și fiindcă văd că om de treabă nu-i chip să scot din el, m-am gîndit să-l fac... măcar popă...

Ion Adam, *Pe lîngă vatră*, București, 1908, pp. 53—54

CUM CÎNTĂ CLOPOTELE

Cînd moare unul bogat, clopotul cel mare cîntă :

— Îi dă o oaie... îi dă o oaie...

Cînd moare unul sărac, clopotul cel mic cîntă :

— Nu-i dă nimic... nu-i dă nimic...

Satul, I (1930), nr. 8, p. 9

PĂRINTELE ȘI PRAZNICILE

Părintelui, se zice că-i erau tare dragi praznicile ; mînca, nu se-ncurca, și de aceea, pesemne, într-o bună zi a pățit pocinogul.

Era după al șaptelea praznic, numai iată că-i plesnește pîntecele. Dascălii, n-au de lucru, prind a se căina :

— Păi, ce ne facem acu, părinte, că mai avem un praznic.

— Unde, taică ?

— Peste pîrîu.

— Coasă-mă, că merg și eu, zise repede părintele nostru iubitor de praznice, spre mai marea uimire a dascăliilor, a mea și a dumneavoastră.

Petru Savin, *Snoave din popor*,
București, 1926, p. 80

BUCATELE VINULUI

Popa acela era un bețiv fără pereche. Seca paharele pe unde trecea. Pe la praznic, mînca, nu mînca, dar de băut zvînta.

Un gospodar anapoda din sat se gîndește să i-o facă popii, de să ție minte.

— Părinte, să vii la mine mîine, că fac pomană.

— Viu, taică.

— Cu ce-oi putea și eu, ca omul nevoiaș.

— Da ce-are-a face ? ! Omul dă de pomană ce are, că Dumnezeu le primește pe toate. Vezi numai să nu lipsească vinul ! Știi tu... Mîncarea-i fudulie... Și-apoi, pomană fără sîngele Domnului e ca nunta fără lăutari...

— Oameni sîntem, lasă, părinte, știm noi ce ne calcă datoria !

Dar românul se gîndise să puie la masă tot bucate care taie pofta de vin.

A doua zi, pomană în toată regula !

Pe masa întinsă și așternută cu prosoape albe, sta o sticlă mare, plină c-un vin ca chilimbarul.

S-adună oamenii din sat, vine și popa, și s-așează cu toții cuvioși. Popa își freca mâinile din capul mesei și făcea semne pofticioase către clondir.

— Așa, taică, așa, brava !...

Încep să se aducă bucatele.

La început se pune un castron larg, plin cu lapte fiert, din care se ridică aburul ca de pe o jertfă.

— Poftim, părințele, ia din lapte, că, dă, știi... după putere și cu ce avem...

Și romînul șiret se preface îngrijat.

— Luăm, taică, luăm...

Popa ia ce ia din lapte și, ca și cînd ar fi scăpat din cine știe ce încurcătură, pune mîna pe sticla de vin.

— Grozav mai merge vinul după lapte dulce !

Și aici își mîngîie barba cu mîna stîngă, și cu dreapta își toarnă în pahar.

Gazda noastră o sfeclise în prag cînd a văzut că popa bea vin și după lapte dulce.

După lapte dulce aduse pe masă borș acru de ștevie.

Romînul rîde pe înfundate și-și dă coate cu cunoscuții, crezînd că aici a înfundat pe popă.

— Poftim, părinte, ia din masă, că ștevia e buruiana lui Dumnezeu !

— Iau, tăiculiță, iau... Mie-mi place borșul. După borș beau ca după pește... Eu cînd oi vrea să fac chef, beau borș crud mai înainte.

Lumea se crucise, și gazda nu mai știa ce să creadă de poftele popii. Popa mânca și bea pe întrecute. La lingura de borș răsturna și paharul de vin.

„Cu popa nu se glumește“, își zice în minte gazda, care crezuse c-o să-l păcălească să nu bea vin mult.

Sticla însă se golea dinaintea popii, de parcă n-ar fi avut fund.

După borș, românul nostru aduce la masă lapte acru, socotind că măcar cu acesta să taie pofta popii de vin.

Popa, când vede venind farfuria cu lapte acru, își freacă mâinile cu mulțumire și, netezindu-și apoi barba, zice astfel :

— Aha !... Uite și bucatele vinului !

Ioan Adam, *Glume țărănești*,
București, Alcalay, [f. 2.], pp.
57—60

POPA CU CADELNIȚA

— Ori ai,
Ori n-ai,
Trebuie să dai.

Ion Creangă, XIII (1920), nr. 5—
6, p. 88

NU DA POPA

Se zice despre un popă — rabin, hoga sau ce-o fi, din cei ce au grijă de sufletul turmii — că numai cuvîntul „ține“ sau „poftim“ îl înțelege, dar cuvîntul „dă-mi, părinte“ nu-i vine la socoteală.

Acu, cică un preot umblînd cu ajunul ostenise și nu mai putea sfinția-sa să urmeze mai departe. Avînd să treacă un pîrâu, cum era bietul părinte greoi și bătrîn, alunecă de pe punte și căzu în gîrlă.

Dascălii, cum văzură primejdia, se azvîrliră cum erau în apă și începură să-l caute. Dînd de sfinția-lui, îl îndemnară să dea mîină, să-l scape de înec.

— Da dă odată, părinte, că scăpăm de sfinția-ta !

Popa nici habar n-avea. Ostenindu-se așa, n-au putut altfel decît să-l scoată mort. Îl duseră acasă, și după ce preoteasa îl boci îndeajuns, ceru să-i spuie împrejurarea.

— Bine, bre... Voi nu știți că popa nu dă nici-odată ? zice preoteasa după ce le ascultă întîmplarea.

Ia să fi zis „ține“ sau „poftim“, părinte, să fi văzut cum ar fi întins mîna !

Dascălii tăcură, neștiind că zice proverbul : „Mîna popii de luat s-a îngrășat, iar cea de dat s-a subțiat“. Și de atunci se pomenește vorba asta bătrînească.

Ion Creangă, IV (1911), p. 370

CE VREI, PĂRINTE ?

— Ce vrei, părinte, să-ți dau : dulceață, ori cafea ? zice unul care vrea să-i dea ori una, ori alta.

— Apoi... de, taică, zice popa, și dulceață, și cafea, una după alta !...

Șt. Șt. Tușescu și N. I. Dumitrașcu, *Din Boureni pînă-n Căstane*, Făgăraș, 1923, p. 38

AD-O, DOAMNE !

Părintele Pafnutie, cîntăreț bun la mînăstirea Neamț, s-a rătăcit o dată pe la un schit de maici. Și o cucernică l-a găzduit ca pe un frate întru Domnu ce era. Sara, l-a culcat într-o odaie la căldură și, din greșală, a uitat ușa cam deschisă, de se auzea la odaia ei. Și dase Dumnezeu o sară frumoasă, ca aceea, și luna privea cu ochi de aur din înălțime, încît părintele prinse gust de cîntec și începu o „podobie“¹ : „...Aaad-o, Doamne !... aaad-o Doamne...”

V. A. Gheorghiuță, *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tg.-Neamț, 1922, pp. 15—16

¹ *Podobie* — melodie după care se intonează, la sărbătorile mari, unele cîntări bisericesti.

MI-HO-HO !

Rămăsese un biet popă de sat văduv de tînăr.

A stat popa văduv o lună, două, nouă și n-a mai putut răbda urîtul așa singur, și scriind la lege cum că popa să nu se mai însoare de apucă de-i moare preoteasa, ce se face ?... A început a se da pe lîngă muierile oamenilor din sat.

S-a dat pe lîngă una, s-a dat pe lîngă alta, nu se prindeau vorbele popii neam, că era și urît al spaimei.

Într-o zi se dă pe lîngă una d-alea șiretele, de-i place să-și bată joc de sufletul omului. I-a spus el unele, altele, cum s-o fi priceput, și numai iacă femeia că-i zice :

— Să stai diseară pe lîngă casă, și d-ei auzi că fac „mi-ho-ho !”, să știi că sînt singură și să vii.

Se prinse popa că vine.

Nevasta, cum auzi că vine, se duse la bărbatul său — că era măritată — și îi spuse cum și ce fel vorbise cu popa și se vorbiră cum să facă să-și rîdă de el.

Seara, popa da tîrcoale primprejurul casei, cînd auzi colo încetinel :

— Mi-ho-ho !

„Uf. Bine că mihăhăiși !“ gîndi popa, căruia i se urîse așteptînd.

Și intră în casă, puse potcapiu jos pe masă, își netezi barba și se dădu să ia muierea de mijloc să o sărute și el nițel. Cînd s-o sărute, aude colo la ușă :

— Toc, toc !

— Aoleo, bărbatul ! Începu a se tîngui muierea. Ne-a luat dracul !

— Bîr !...

Atîta zise popa, și prinse a tremura de gîndcai că se prăpădește.

— Ascunde-te, părinte.

— Uuunde ?

— După ușă, dă fuga.

„Aoleo, acum văd eu pe dracu“, gîndi popa. Și se ascunse după ușă.

Deschise femeia, intră bărbatul înăuntru, se suci, se învîrti și dădu, așa ca din întîmplare, cu ochii de popă, pitulat după ușă.

— Dar asta...

— Un călător, bărbate, zise nevasta. Ne-a cerut sălaș pînă mîine.

— Păi, ieși d-acolo, omule, ce stai după ușă ?

Ieși popa.

— Măre, urmă bărbatul a zice, dar ce ești așa nețăsălat și nepieptănat ? Nevastă, fă de adă săpun și

punc oala să spălăm creștinu ăsta ! Ad' și ăl ciomag, să-l scuturăm nițel.

Cum îi aduse nevasta ce ceruse, zise romînul popii :

— Ia te-ntoarce, nene, să te scutur !

— Lasă, lasă, om bun, lasă, zău, că mă scutur eu.

— Nu, nu, las' să te scutur eu, că nu poți la spate.

— Păi, dacă-i așa, să-mi scot haina.

— N-o mai scoate, că n-am cui, s-o prind.

Se mai ciorovăiră ei, ăla că să-l scuture, ăstalalt că nu, pînă iaca nevasta cu apa în clocote.

— Ei, dar întîi să te rad, și te-oi scutura pe urmă, zise bărbatul.

— Vai de mine, păi eu sînt popă, fiule, spuse popa de frica rasului.

— Popă ești ?

— Popă, zău.

— Apoi, ce să-ți fac dar ?... Să te scutur nu vrei, să te rad nu vrei...

— Ce-i vrea, fățul meu, numai nu mă rade.

— Atunci, să ne rîșnești o baniță de făină.

— Să vă rîșnesc.

Și rîșni popa și îi dădu romînul drumu.

Fugea popa, cînd a scăpat, de-i sfîrșiau călcîiele, iar cîinii se luaseră după el de sculase satul cu lătrăturile.

Peste vreo cîteva zile, se întîlnește popa cu femeia, la fîntînă.

— Mi-ho-ho, părinte ! îi zise femeia zîbind.

— Mihohoi-te-ai, taică... Se vede c-ați isprăvit făina ; las', c-am văzut eu pe dracu o dată... M-am săturat !

Dumitru Stăncescu, *Glume și povești*, Craiova, 1895, pp. 29—32

MĂGARUL PŢII

S-a dus unul la un popă.

— Dă-mi, părinte, şi mie ăl măgar, să duc nişte mălai la oi !

— Păi, zice popa scărpinându-se în cap, nu e aici.

— Da ăla ce-i, părinte ; ăla legat de gard ?

— Apoi, măgarul, ce să fie ? Da aşa zic eu cînd nu vreau să-l dau.

N. I. Dumitraşcu, *La namiaz, la umbra carului*, Vălenii-de-Munte, 1912, p. 15

[POPA ȘI IAPA]

Un popă a pierdut o iapă, tocmai spre sfînta duminică. Popa se duse la biserică, dar zise preutesei să se ducă să caute iapa. Preuteasa umblă vreo două ceasuri căutînd iapa, și n-o găsește. Apoi se duce la biserică și intră tocmai cînd popa ei ieșea cu sfintele daruri. Popa pomenește pe toți poporenii vii și pe cei adormiți, apoi vede pe preteasă și-o întrebă :

— Găsit-ai iapa, preteasă ?

— N-am găsit-o, părinte.

— S-o ia dracu !... Și pe voi pre toți, bine-cinstiților și de Hristos iubitorilor creștini, acum și totdeauna, și în vecii vecilor... Amin !

E. Baican, *Literatură populară sau palavre și anecdote*, broșura I, București, 1882, p. 24

[PURCELUL ȘI „SFINTELE DARURI”]

Un boier trecea într-o duminică dimineața pe lângă o biserică.

— Stai, mă Ioane, zice vizitiului. Du-te și dă popii o liturghie !

Ion se duce-n biserică și nu găsește pe popă acolo, dar l-a găsit acasă, la masă.

Popa, auzind că-i un boier... venea scobindu-se în dinți spre boier.

— Bună dimineața, cucoane !

— Sărut mîna, părinte ! Dar văzînd că se scobește în dinți ca după mîncare : Nu liturghisiți, părințele ?

— Ba da.

— Cine ?

— Eu.

— Da pare c-ați șezut la masă.

— Niște friptură de purcel mîncai și eu.

— Vai, părințele, și pe urmă slujești ?

— D-apoi... da. Mai bine să șadă sfintele daruri
peste purcel decît purcelul peste sfintele daruri.

E. Baican, *Literatură populară
sau palavre și anecdote*, bro-
șura I, București, 1882, pp. 20—
21

LAS' SĂ ZICĂ, NUMAI EU SĂ NU-ȚI DAU

Argatul unui preot din sat era foarte amărît. Preotul, cam strîns, nu-i da niciodată de mîncare pînă să se sature bine, sub cuvînt că un om nu trebuie să se închine burții. El zicea că omul este mai ușor cînd mînîncă mai puțin, este mai deștept și mai harnic la lucru ; iar cel ce se îmbuibează cu mîncare multă se face greoi, leneș, și lucrul nu-i sporește.

La toate acestea se îndupleca bietul argat. Cînd venea timpul de plată, uita toate neajunsurile. El vedea că i se plătește cinstit ; își primea dreptul său pînă într-atîta !

Sătenii, de cîte ori îl întîlneau la cîrciumă ori la horă, îl luau peste picior, zicîndu-i că vine acolo cu burta plină de colaci.

Într-una din zile, argatul se înfățișează înaintea preotului și îi zice :

— Părinte, eu o să fiu nevoit să ies de la sfinția-ta !

! — Dară de ce, băiete ? Nu te mulțumești pe simbria ce ți-o dau eu ? Ai găsit într-altă parte simbrie mai multă ?

— Ba nu, de simbrie, chipu', n-aș avea ce zice. Îmi plătești destul de cinstit. Dar uite, sătenii, de câte ori mă întîlnesc, mă iau în rîs. Ei îmi zic că merg pe la dînșii tot cu burta plină de colaci, și sfinția-ta știi bine că eu le duc dorul.

— Băiete, răspunse preotul, ce-ți pasă ție de lume ? Lasă să-ți zică ei cît or vrea, numai eu să nu-ți dau !

Unii iau folosul,
Ș-alții port ponosul.

P. Ispirescu, *Snoave sau povești populare*, vol. I, București, 1873, pp. 28—29

MORT NEMORT

De... Să zici că popa din Volintiri avea vreun cusur, nu puteai. Era popă în lege. Doar l-auziseră toți drept-credincioșii zicînd cu glas deslușit după carte și cîntînd cît îl lua gura, cînd cerea trebuința... Dar cu morții ce avea?... Că cică de-i venea vreun mort să-l slujească, da afară pe toată lumea din biserică și se închidea cu el și-l sluja în taină.

— Mă, că ce să fie ?...

— Mă, că ce-i face popa mortului ?...

— N-o fi știind slujba morților, mai știi ? ! zicea altul.

Într-o zi se hotărîră cîțiva flăcăi din sat să vadă ce e. Se făcu unul mort, îl duseră cu alai la biserică, și după ce-l așezară, popa dădu afară pe toți și rămase singur cu ăl de se prefăcuse mort.

Își puse odăjdiile pe el, luă cădelnița în mînă și începu a se învîrți împrejurul lui, zicînd într-una :

— De la cap pîn' la picioare, 'de la cap pîn' la picioare...

Pasămite, vezi dumneata, drept nemerise ăl de zisesese că nu ştie popa slujba morţilor.

Flăcăul, văzînd că n-o mai conteneşte cu „de la cap pîn' la picioare“, nu se mai putu ţine şi pufni de rîs în cosciug. Popa... o dată se opri locului, ş-apoi mi se repezi la un sfeşnic mare şi puse mîna pe el, şi dă-i, şi dă-i în capul flăcăului cu el, pînă-l omorî de-a binelea. Pe urmă, ieşi supărat în tinda bisericii şi zise răstit ălor de aşteptau sfîrşitul slujbei :

— Mă, ia ascultaţi ! Mort, nemort să nu vă puie dracul să-mi mai aduceţi, că ce-am păţit cu ăsta pînă l-am omorît, numai eu ştiu.

Dumitru Stăncescu, *Snoave*, Bucureşti, 1893, pp. 79—84

NU MAI E PAȘTI

În satul Crăpăturenii se făcuse popă, pe vremea lui Papură-vodă, părintele Catavasie, care, de, cum era obiceiul pe vremea aia, cine să ducea de două ori la moară și o dată la rîșniță era om umblat pînă la lume și-l puneă mai-mare-n sat, iar cine știa pe de rost *Tatăl nostru* și să poftorească¹ fără greșală de 40 de ori „Doamne miluiește” îl făcea popă din două vorbe. În chipul ăsta ajunse popă și răposatul, acum într-o fericire, Catavasie.

De, popă se făcuse el cum biata se făcuse, dar o ducea greu cu noriașii, că-l tot întreba mătușa Neaga de cîte zile sînt pînă la Paști, alta — cîte sînt pînă la Sînt-Pietru și cîte ! Ca să-i împace, se puse o dată și numără zilele cu boabe pînă la Paști și le puse în buzunar, lepădînd pe fiecare zi care trecea cîte o boabă. Și cînd îl întreba cîte o mătușă de cîte zile sînt pînă la Paști, părintele băga degrabă mîna în

¹ A poftori — a repeta.

buzunar și număra boabele. Și răspunsu era gata. Preoteasa — adică, cum s-ar zice, consoarta sfinției-sale —, văzînd că popa al dumneaei tot ține boabe în buzunar, socoti că-i plac sfințiii-sale boabe, să le mînînce, și văzîndu-le o dată că s-au împuținat, îi mai trînti în buzunar încă un pumn de grăunțe, peste ale care mai erau. Părintele, fără să bănuiască de așa întîmplare, plecă la biserică, și cînd să iasă, oamenii începură a-l întreba ba de una, ba de alta, pînă o babă îl întrebă :

— Nu-ți fie cu supărare, părințele, ia spune : cîte zile mai sînt pînă la sfintele Paști ?

Popa băgă degrabă mîna în buzunar și numără ce numără din boabe, dar văzînd că e sumă mare, răspunse :

— Păi, după socoteala mea, mi se pare că anul ăsta n-o să mai fie Paști, babo.

Hazul satelor, IV (1904), nr. 8, p. 2

SOCOTEALĂ POPEASCĂ

Un popă, nu știu de pe unde, să vedeți pentru ce învățase de minune rotăria... Așa de bine și repede lucra roatele, că pe dată ce trecea ziua, da și roata gata.

Și da gata tocmai șase roate pe săptămână, iar pe-a șaptea n-o lucra, căci trebuia să se ducă la biserică, fiind duminică. Asta era călindarul lui ; căci el, să mă credeți, nu știa rostul zilelor săptămânii decât după fiecare roată lucrată...

Ce se întâmplă însă o dată ?

Cine-cine, în toiul săptămânii, i-au furat o roată ; bag seamă, vreunul căruia îi trebuia, iar popa, care avea călindarul scris pe... roatele de car, le-o fi numărat el, nu zic, și văzînd că nu sînt, o lucrat mereu înainte, așa că l-o apucat duminica cu a șasea roată...

Se trage clopotul de dimineață, poporenii așteaptă la ușa bisericii, iar el habar nu avea de astea. El știa

una și bună : că mai avea o roată de lucrat și apoi trebuia să meargă la biserică...

Dacă văd și văd oamenii că nu mișcă popa, ce se vorbesc ei ? Zic :

— Ia hai, măi oameni, vreo doi-trei inși la popa, să vedem ce face !

Și s-au dus la el, și-l găsesc croind obezile...

— D-apoi bine, părinte, tocmai astăzi lucrezi sfinția-ta, duminica ?

— Cum așa ? Cum duminica ? Astăzi nu este sîmbătă ?

— Nu, părinte ! Ai uitat șirul zilelor din săptămîină... Fă-ți socoteala !

— Ce socoteală, oameni buni ? Nu vedeți cîte roate sînt gata ? Uite-le răzimate de perete : una, două, trei, patru, cinci... și cu asta ce-o croii, șase. Mîine e duminică. Ce tot spuneți voi ?

Și dă-i înainte cu lucrul...

Își pierduse popa socoteala zilelor, că el, săracul, nu știa carte..., taman ca ăla cu boabele de porumb, care, pe dată ce trecea ziua, arunca și el o boabă din buzunarul antereului... pînă s-a pomenit cu Paștile trecute fără veste...

N. I. Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băș. Snoave, pilde și glume*, București, [f. a.], pp. 62—63

LUCRU DRACULUI

Un popă cumpărase o cruce și vrea s-o ducă s-o așeze dincolo de apă, spre răsărit, să se închine la ea oricine, ca creștinu...

Hai !... Popa ia crucea la spinare, să desculță, mai cheamă câțiva oameni și... intră-n apă. Da tocmai aproape de mal, crucea gata-gata să cază la fund.

— Sus, mă, sus ! zice popa. Ce stați și vă uitați ? Nu vedeți că se duce crucea la fund ? Ce ? Vă jucați cu lucru dracului ?

C. Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Tuțescu, *Dăfii. Snoave și povești*, Craiova, [f. a.], p. 9

ZIS-A DOMNUL !

Un popă nu prea știa să caute evangheliile din deosebitele duminici și sărbători. Grija asta cădea tot pe capul bietului dascăl, care învățase, peșemne, carte mai multă.

Într-un rînd, dascălul, necăjindu-se pe sfinția-sa, se face că-și uită să caute evanghelia ce era să se cetească.

Se-ncepe slujba, trece utrenia, se-ncepe liturghia, vine rîndul evangheliei, și popa începe, ca de obicei, cu glas trăgănat :

— Zis-a Domnul !... În vreme ce răsfoia prin carte să găsească semnul dascălului... Zis-a Domnul !... zis-a Domnul !...

— Da ce-a zis ? întreabă de la strană afurisitul de dascăl.

— A zis să te dau dracului, că nu mi-ai pus semn la evanghelie.

*Satire populare, E.S.P.L.A., 1957,
pp. 222—223*

AVEM BERECHET

Odată, protopopul unui județ sosește în inspecție la un popă. Și cum vrea să se încredințeze dacă acesta mai citește pînă ale cărți bisericești or dacă hîrțile și cărțile și le mai ține scuturate, pîndește cînd era în casă numai preoteasa.

— Nu cumva ai dumneata pe undeva puțin praf d-ăla de se pune pe cărți? Mă dor grozav ochii. O să rămîn orb și mi-a spus doftorii că e bun prafu ăsta !...

— O, o ! Avem berechet, părinte protopoape !... Ți-aduc eu acum cît poștești ; îl aduc cu cărți cu tot, că popa-al meu parcă a știut de doftoria asta și nu a mai pus mîna pe ele de cînd s-a popit... Parcă numai de cărți i-a mai ars lui !...

C. Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Tuțescu, *Dăfii. Snoave și povești*, Craiova, [f.a.], pp. 24—25

ȘIRETLICUL LUI BADEA ION

Badea Ion, un sătean de treabă, dar șiret nevoie-mare, dusesese un car de lemne părintelui Doroftei. Părintele, ca de obicei, după descărcarea lemnelor îl omeni pe badea Ion cu un pahar de vin. Avea un vin minunat părintele, de-i mersese vestea peste douăsprezece sate, însă nu da decât câte un pahar, două la fiecare din cei care veneau la sfinția-sa. Dar badea Ion, și el șmecher :

— Haide, bade Ioane, și ia un pahar de vin !

— D-apoi lasă, părinte, că dacă sfinția-ta îi da la toți care deschid ușa sfinției-tale, cu ce-i mai rămîne ?

— Haide-haide, ia un pahar !

Și badea Ion face voia părintelui. Părintele avea însă boala că-i plăcea ca toată lumea să-i laude vinul, deși era bun, nu vorbă ! Oamenii îi cunoșteau cusurul și-l laudau pînă nu-l duceau la gură. După primul pahar îl luă :

— Ei, ce zici, bade Ioane, de vinul meu ? E bun ?

Dar badea Ion :

— Apoi de, părinte, ce poate cunoaște omul dintr-un pahar ?

Părintele umplu și pe-al doilea pahar și l-l întinse.

— Ei, ce zici, bade Ioane, e bun vinul meu ?

Dar badea Ion de colo :

— Apoi ce să zic, părințele, ce poate cunoaște omul din două pahare ?

Ce era să facă părintele, îi umplu și pe-al treilea, deși acesta era lucru rar de tot la casa părintelui.

— Ia întinde, bade Ioane, poate îi cunoaște acum !

Badea Ion îl dădu și pe acesta pe șoseaua gîtului, dar tăcea chitic cînd era vorba de calitatea vinului.

— Îți place, bade Ioane, ce zici ?

Dar badea Ion, iarăși :

— Nu poți ști, părinte, numai din trei pahare.

Pe părintele îl cam umpluse ciuda, dar îi mai puse unul. Vroia cu orice preț să-i spună și badea Ion că are vin minunat, căci pînă acum nu se întîmplase să guste vreunul din vinul sfinției-sale și să nu spună că-i bun. Dar fiindcă vinul era foarte tare, badea Ion cam începuse a face ochii mari. După ce bău și pe-al patrulea, părintele iar :

— E bun vinul, bade Ioane ?

— Apoi !... de, părinte !... Ce sfat poate lua sfinția-ta de la un om beat ? Să-l mai probăm o dată mîine !

[CEASUL PĂRINTELUI]

Într-un sat depărtat, un om, simțind că i se apropie sfârșitul, cheamă preotul să-l spovedească.

Preotul e grăbit. Îl pune pe omul nostru în genunchi, el se așează pe un scaun, și spovedania începe. Dar pentru că obișnuința este o a doua natură, tot înșirîndu-și păcatele vechi, el făcea unul nou, luîndu-i pe furiș ceasul preotului. Și după ce își mărturisise toate păcatele, adaogă :

— Părinte, am furat un ceas !

— Foarte rău, fiule ! Trebuie să-l dai înapoi.

— Atunci, trebuie să vi-l dau, părinte.

— Dar nu mie trebuie să mi-l dai.

— Bine, părinte... Și — adăogă el după o clipă de gîndire — dacă persoana căreia i l-am furat nu vrea să-l primească ?

— Atunci, fiule, n-ai decît să-l păstrezi !

— Mulțumesc, părinte ! Dați-mi binecuvîntarea !

F.D., *La un colț de stradă...*
Snoave, hazuri, anecdote, vol. I,
Craiova, [f.a.], p. 13

HATÎR PENTRU HATÎR

Un duhovnic avea obiceiul să ieie de la cei ce se spovedeau cîte-un irmilic¹ de fiecare pacat. O dată se duce la el un buncuperje², să se mărturisească.

— Ei, fiule, omu-i om, și păcatele-s pe oameni; spune tot ce ai pe suflet, că Dumnezeu iartă greșelile pocăitului. Ai furat vreodată?

— Nu.

— Poate ai clevetit.

— Nici.

— Așa, prin muieri n-ai umblat?

— Nu.

— Cum, n-ai greșit nimic, n-ai făcut nimic?

— Nimic, părinte.

— Adă-ți aminte bine, nu se poate om să nu șchiopăteze o dată-n viață. Poate te-ai gîndit macar să faci un pacat.

¹ *Irmilic* — veche monedă turcească de metal.

² *Buncuperje* — om pe care nu poți pune temei.

— Nici n-am visat.

— Cum asta ? Știi, bre, ce ?... Zi c-ai furat doi boi !

— Da un' se pomeneste ?

— Nu zic c-ai furat, ferească Dumnezeu de așa gînd, da spune și tu așa... Fă-mi și tu un hatîr !

— Ei bine, părinte, am furat...

— Cum se poate ? Mțșș... Da Dumnezeu e mare, m-oi ruga lui și te va ierta. Dă-mi irmilicul !

— Că nu-l am la mine, da ți l-oi aduce. Mai așteaptă-mă.

Cela amărît de poznaș se duce și curmă dintr-un capăt de rețevei o roticică tocmai cît un irmilic de mare, o învălește într-o petecuță, și la o răscruce, întîlnind pe popă, i-o pune în mînă.

— Ți-am adus, părinte, juruita.

— Bine, bine, fiule !

— Și făr' să se mai uite, îi dă drumul în buzunar. Mai încolo, scoate iute petecuța cu irmilicul. Să turbe, nu alta ! Dă repede înapoi.

— Păi bine, mă, tu făr' de lege ! Cum îți bați joc de darul meu ? Irmilic îi acesta ?

— Știi ce, părinte ? Fă-mi un hatîr și mie !... Zi că-i irmilic !

Ion Adam, *Pe lîngă vatră*, București, 1908, pp. 116—118

ȘTIU

Un popă tânăr sta la o cârciumă în sat, într-o duminică după-prînz, de vorbă cu mai mulți.

Iacă un țigan.

Popa, de colo, hai să rîdă de țigan.

Țiganul, bătrîn, venea încet-încet înspre cârciumă.

Cînd se apropie de tot, popa îl chemă la el.

— Noroc, țigane ! îi zise cînd se apropie.

— Sarut mîinile, cinstite parinte !

— Măi, știi tu *Tatăl nostru* ? îl întrebă popa, fiind încredințat că țiganul nu-l știe.

Țiganul înțelese că-l chemase să rîdă de el.

Răspunse :

— Ba știu și pa moșul vostru. Era unul cu barba lungă și albă și cam prost la minte.

Și se depărtă, de rămase popa cu gura căscată, ca un prost.

Dumitru Stăncescu, *Glume și povești*, Craiova, 1895, p. 110

INRUDIRE

Se duce țiganul la popă să se spovăduiască. Între alte păcate, mărturisește duhovnicului că într-o vreme, pe cînd hargătea la un schit de măicuțe, l-ar fi împins Neprielnicul să aibă de-a face cu o călugăriță.

Popa, foc de tot la el :

— Și nu ți-a fost frică de urgia Atotputernicului, nespălatule, cîne fără de lege, spurcăciune blăstămată ! Ai să ții în spinare talpa iadului ! Cum de-ai năzuit tu la o soră de-a lui Cristos ?

Țiganul se încruntă.

— Sora lui Dumnezeu ? Atunci, făr' de lege ești tu...

Și smuncind ceaslovul îl aruncă în capul popii.

— Da ai înnebunit, faraoane ?

— Tacă-ți gura, rătăcitule nesocotit ce ești ! Cum de cutezi să blestemi și să hulești pe cumnatul lui Cristos ?

Ion Adam, *Pe lingă vatră*,
București, 1908, pp. 168—169

LUME LACOMĂ

Într-un sat erau doi preoți lacomi, să ferească Dumnezeu ! De ajunul Crăciunului se luaseră la întrecere. Care alerga mai iute, acela căpăta colacul cel mai mare. Unul, din iuțeală, a căzut aproape gata la pământ, și dascălii, bieții, nu mai știau de spaimă. Tocmai atunci trecînd pe acolo, tot iute, se înțelege, și celălalt, el se scoală puțin pe foale și face :

— Hei, dascălilor ! Vedeți voi cum alerga ?... Lume lacomă, fraților !...

— Lacomă, da !

D. Furtună, *Cuvinte scumpe. Taclale, povestiri și legende românești*, București, 1914, pp. 17—18

ȚIGANUL ȘI POPA

Un popă venea cu un țigan, de la oraș spre casă. Se întâlнисeră pe drum.

Tot vorbind ei de una, de alta, la marginea unui sat prin care trecuseră, iacă un purcel rătăcit.

— Haoliu, hațin-te, părinte, să-l prindem, că nu ne vede nimeni !

— Fugi d-acolo, mă țigane, că e păcat...

— Lasa pacatu, parinte, și ajuta sa prindem purcelul, că huite, fuge, îl scăpăm.

Popa se uită repede în toate părțile și, văzînd că într-adevăr nu e nimeni, se mlădie. Se așinu cu poala anteriului la un colț și puse mîna pe purcel.

Cum ajunseră acasă, îl tăiară și puseră să-l gătească. Cînd fuse numai bun, colo, rumen, și mirosea frumos, popa, hoț, ce-i veni în gînd ? Să-l mînînce el pe tot și să nu-i dea și țiganului, dar nu-i venea să-l ia așa cu șoalda, că-i era că-l dă țiganul de gol în sat.

— Măi țigane, știi tu una ?

— Știu dacă mi-i spune, părinte.

— Eu zic că purcelul ăsta prea e mic să-l mai împărțim, abia ne mai aștîm pofta, și de săturat, nici gînd. Hai mai bine să facem vreo prinsoare ori ceva, și care-o cîștiga, ăla să mînînce purcelul tot.

— Ce prinsoare să facem, părinte?

— De, eu știu?... se gîndi popa nițel. Eu zic să ne culcăm, și care o visa vis mai minunat și mai frumos, al ăluia să fie purcelul. Vrei?

— Vreau, părinte.

Dădu popa o saltea țiganului — că erau acasă la popa —, o întinse țiganul jos și se culcară. Popa se gîndi nițel ce să spuie că a visat, și găsind ce-i trebuia se lăsă somnului.

Țiganul nu lipi pleoapă de pleoapă, și cînd auzi pe popă sforăind — că sforăia de tuna —, se sculă binișor, se duse la vatră, alături cu odaia unde se culcaseră, puse mîna pe purcel și mi țî-l îmbucă tot. Apoi se duse de se culcă și el.

Cînd se deșteptă popa, hop, jos din pat.

— Scoal', țigane! Ce-ai visat? Spune, să vedem care mînîncă purcelul.

— Spune dumneata dintîi, părinte, că al meu e vis prost, țigănesc.

— Se făcea, mă, că se deschisese cerul, începu popa, și se vedeau numai îngeri și sfinți, și se auzeau, mă, cîntînd heruvimii de-ți mergea la inimă. Pe cînd mă uitam în sus cu gura căscată la așa frumuseți, numai iacă se coboară din cer, singură, pînă la mine, o scară lungă, și un înger mă poștește să mă urc pe

ea. M-am urcat, mă, pîn' la cer, și de acolo am pornit spre rai și mi-a deschis sfîntu Petru porțile, mă. Și după ce le-a închis după mine, ca să nu intre care cumva vreun păcătos, m-a luat mă, și mi-a arătat toate minunile raiului, pînă m-am deșteptat.

— Hauleo, frumos, părinte, frumos hai visat, da și io, părinte, vezi cum s-a făcut c-am văzut ce și s-a întîmplat dumitale, și cînd te-a-ncuiat sfîntul Petre, am gîndit că nu-ți mai dă drumul din rai și am mîncat și io purcelul, barem, zic, să mă haleg și eu cu harîta.

Dumitru Stăncescu, *Smoave sau
glume populare*, București, 1892,
pp. 51—55

[ȚĂRANUL, JUNCANUL ȘI POPA]

Un țăran ducea un junc de bou la târg, legat cu o funie. Juncul se smunea în toate părțile, încît bietul om întindea cît putea de el, cu amîndouă mîinile. Pe cînd mergea el tot întinzîndu-se cu boul, se întîlnește în drum cu popa, pe care el nu-l putu saluta scoțîndu-și căciula, fiindcă-i scăpa dobitocul. Popa însă, fără a ține samă de nevoia omului, îi zise :

— Da bine, mă mocofane, tu treci pe lîngă mine și nici măcar căciula nu ți-o iai ?

— Că bine zici, părinte, dar fii bun și ține sfinția-ta dobitocul ăsta afurisit, pînă mi-oi scoate eu căciula să dau sfințiii-tale bună dimineața, cum se cuvine.

Hazul satelor, IV (1904), nr. 4, p. 7

POPA ȘI DASCĂLUL PĂCĂLIȚI

Cică odată, demult, un popă avea obiceiul de a lua fără să mai ceară. Și-apoi avea și tovarăș bun și potrivit la duh și la mînă, ca sfinția-sa : pe răposatul biet dascăl Stan. Poate o fi cel pățit.

Umblau ei o dată cu ajunul Bobotezei, cînd crapă ouăle corbului de ger. Un ȝigan, poporan credincios de altfel, știind obiceiul lui taica părintele, se hotărî ca — nici una, nici două — să-i facă pocinogul.

Cînd popa era aproape de casa lui, ȝiganul aruncă o daltă de fier în foc ca să se înfierbinte, și apoi, cum vede pe taica părintele că i-a pășit poarta, o scoate în grabă și i-o pune la îndemîină, în cale, pe o ladă.

Părintele, cum intră în casă, zăbind daltă, începe :

*„În Iordane,
Șterge daltă, Stane.
Închinarea treimei...”*

Dascălul răspunse :

*„Închinarea treimei,
O ștersei și mă fripsei,
Și în traist-o aruncăi.
Traista mi s-a spart,
Și dalta jos a picat.”*

Ion Creangă, III (1910), nr. 2, p. 122

CÎND MÎNINCI SFECLE CU USTUROI,
UNDE-I UNUL, PARCĂ-S DOI

Într-o duminică dimineța, un preot porni la biserică, să-și facă slujba. Cînd trecu pe lîngă patul preotesei, i se păru că vede lîngă ea și-o căciulă. Dar, ca să nu-și strice inima cine știe pentru ce și să nu se pricească¹ cu cineva, își căută de drum, ca după ce va ieși de la biserică să cerceteze cam cum a fost pricina cu preuteasa și căciula.

Preuteasa, temîndu-se de bucluc, chemă pe doftoreasa satului și-i spune totul de-a fir-a-păr.

— Las', draga mamei, că dreg eu cu busuiocul ;
da ce-ai mîncat asară ?

— D-apoi, ce să mîncăm ? Ia, sfecle cu usturoi.

— Ei, las', că-i bine !

Cînd preotul ieșise de la biserică și se ducea acasă, cu gîndul să cerceteze faptul preotesei, iaca-i ieșă baba înainte și-i zise :

¹ *A se price* — a se certa, a căuta cuiva pricină de scartă.

— Sărutăm dreapta, doi părinți !

— Dar ce-i, mătușo, nu vezi bine ? Doar eu-s unul, nu doi.

— I...ra, părinte, să am iertare ! Am mâncat asară sfecle cu usturoi, ș-amu, unde-i unul, parcă-s doi. C-așa se întâmplă de multe ori omului când mînîncă sfecle cu usturoi.

— Bodaproste, mătușă, că te-a scos Dumnezeu înaintea mea și mi-ai deschis ochii, că și eu asară am mâncat sfecle cu usturoi, și azi-dimineață, când am trecut prin odaia preotesei ca să mă duc la biserică, mi s-a părut că mai este cineva cu ea. De nu mi te scotea Dumnezeu în cale, cine știe ce poznă se întâmpla ?!

Și cu șiriclicul babii scăpă și preoteasa de bucluc, și popa de cine știe ce întâmplare.

Șezătoarea, XIX (1923), p. 37

SMÎNTÎNA POPII

Cum făcuse țiganul, cum dresese, ajunsese dascăl la biserica din sat. Avea, ce e drept, glas bun, striga de parcă să spargă bolta bisericii ; pînă și protopopul îi lăudase darul.

Popa avea o vacă. Din laptele acestei vaci și din al de-l aduceau țăranii cînd și cînd, pe la zile mari, făcea smîntînă, și smîntîna — unde s-o ție el, să fie mai la răcoare ? Hai s-o ție în altar !

Într-o zi, nefiind popa acolo, nu știu ce cată țiganul, și iaca, dă de oalele cu smîntînă ascunse într-un colț.

Cum dădu cu ochii de ele, cum își vîrî degetul în smîntînă să o guste ; gustînd, îi plăcu ; plăcîndu-i, mai vîrî degetul o dată și încă o dată, pînă scăzu oala ca de vreun sfert, așa. Iar de aici înainte, de cîte ori îi venea țiganului gust de smîntînă, căuta cîte un prilej : ori că să măture prin biserică, ori că

să frece sfeșnicul ăl mare, de se mira și popa de atîta hărnicie.

Fură țiganul azi, fură mîine. Într-o zi, cercetînd popa oalele, băgă de seamă că scăzuse smîntîna din ele.

Bre, ce să fie ? Nu-i trecu prin gînd să bănuiască pe dascăl ; ba, avînd încredere mare în el, că fiind țiganul dibaci tare, îl îmbrobodise cum era mai rău, fi spuse pricina și-l întrebă, el ce bănuiește ?

— De, sfinția-ta, răspunse țiganul, în altar cine să intre ? Ori că e vreun hoț mare, și de o fi așa, apoi te pomenești că se întinde și la sfintele odoare !

— Ba, zău, dascăle ! Doamne păzește !

Și-și făcu popa cruce.

— Eu zic, urmă țiganul, să mă pui să pîndesc la noapte, să vedem, n-oi pune mîna pe el, cine o fi ?!

— Că bine zici, așa să faci ! Pîndim două-trei nopți, poate îl prindem.

Cînd se înnoptă, fi dădu țiganului cheile bisericii și se duse să se culce ; iar țiganul luă un codru de pîine, și pînă să puie mîna pe hoț, începu să întingă în smîntîna popii. După ce se sătură bine, luă o oală și o duse la icoanele Maicii Domnului și a sfîntului Nicolaie, ce erau alături, și-i unse pe amîndoi cu smîntînă la gură, iar după aia lăsă oala jos lîngă icoane și ieși din biserică, încuind ușa.

Cînd se lumineă de ziuă bine, de se deosebeau toate în biserică, se duse la popa făcîndu-se a fi dat fuga, și-l deșteptă din somn.

— Hai, părinte, că i-am prins.

— Ce-ai prins, dascăle? întrebă popa, cu ochii jumătate închiși.

— Hoții de furau smîntîna.

— Așa! Cum sînt?

— Vino de-i vezi și sfinția-ta, să te crucești!

Puse popa repede o scurteică pe el, potcapul pe cap, papucii în picioare, și ieși, cu dascălul după el.

Intrînd în biserică, o luă țiganul înainte și, ducîndu-l la icoanele Maicii Domnului și sfîntului Nicolaie, zise:

— Ia te uită, sfinția-ta! Sfîntul Nicolaie e hoțul. S-a dat jos de unde era și s-a dus de a luat o oală din altar și a adus-o, și s-au pus amîndoi, cu Maica Domnului, pe mîncare. Eu, văzînd așa, o dată am ieșit de unde stam ascuns, iar sfîntul Nicolaie a lăsat oala jos și s-a dus fuga la locul lui. Dar așa au încremenit amîndoi cînd m-au văzut, încît, ia te uită, au uitat și la gură să se șteargă.

Atunci, popa, dînd din cap, mîhnit pînă în fundu sufletului, zise sfîntului Nicolaie:

— Bine, Maica Domnului ca Maica Domnului, minte de femeie, dar tu, om bătrîn cu barba pîn'la brîu, să furi smîntîna din oale... Mai mare ocară, zău!

Dumitru Stăncescu, *Snoave*, București, 1893, pp. 115—118

LA SPOVEDANIE

Doi băietani zice că slujeau la un boier. Unul era pîndar, și altul humelnic ¹. Și așa, prin cîșlegile ² de iarnă, s-au luat într-o noapte prin sat și au furat buhaiul preotului, l-au tăiet și l-au mîncat, de vreme ce — ziceau ei — la curte le dă mîncare puțină și rea de tot.

Vine vremea de spăvăduit, în postul mare.

— Măi hlopiți ³ ! zice preotul. Cum de v-ați apucat de furat ?

Vezi dumneata că ei au spus drept despre acea faptă, mărturisindu-și păcatul singuri, de bun proisul ⁴ lor.

— Și care din voi a scos buhaiul din ocol ?

— Eu, părinte, spune humelnicul.

¹ *Humelnic* — păzitor la un coșar sau la o căsoaie.

² *Cîșlegi* — interval de timp între două posturi, în care creștinii mîncă „de dulce” (carne, ouă, lapte).

³ *Hlopiți* — se spune în batjocură despre un țigan tînăr.

⁴ *Prois* — de bunăvoie, din proprie inițiativă.

— Ei, bine ! Apoi, iaca, tu, drept canon, să ai a veni în ziua de sfînta Înviere și-a spune înaintea creștinilor despre cele ce ai făcut. Ai auzit ?

— Bine, părinte !

Cînd, la sfînta Înviere, preotul, după ce a sfințit pasca și a împărțit nafura, a zis către popor : „Oameni buni ! Iaca, hlopițul ista are să vă spuie adevărat ce faptă a făcut. Ascultați-l, căci el adevărul va vorbi !“, hoțul prinde a vorbi :

— Oameni buni ! Să mă credeți și să vă creadă Dumnezeu, că și părintele v-a spus să-mi dați creză-mînt. Eu am auzit din bătrîni că nu chiar toți preoții sînt oameni de treabă ; între atîția buni, tot se mai găsește și cîte un tereblecea¹... Unii sînt, ca vorba ceea, sfinți care-ți toarnă condacul² să-și umple sacul, și-ți zic troparul³ să-și umple hambarul... Da părintele nostru, sărmanul, e om cum se cuvine și nici de loc nu samănă cu dînșii... Atîta numai să țineți minte, oameni buni : toți copiii voștri cîți îs cu părul creț, toți pînă la unul, sînt făcuți de părintele !...

Atunci, preotul, bietul, a înghețat. Oamenii și-au prins a bate femeile, iar ele veneau cu cîrdul să-l întrebe pe duhovnic, de unde le vine atîta necinste ? Și era o blăstămăție întreagă în satul acela.

D. Furtună, *Cuvinte scumpe...*,
București, 1914, pp. 109—110

¹ *Tereblece* — încurcă-lume, prostănac.

² *Condac* — cîntec bisericesc scurt.

³ *Tropar* — scurtă cîntare bisericească de laudă, în cîntarea unui sfînt sau a unei sărbători.

[PREDICĂ INTRERUPTĂ]

Un preot ține o predică împotriva alcoolismului.

— Alcolul omoară, alcolul te face nebun, alcolul te face să-ți pierzi orice demnitate... Ascultați, fraților — adăogă el —, un exemplu vă va arăta cât de vătămător este alcolul pe care îl beți în fiecare zi ! Un savant a făcut mai deunăzi experiența următoare : a luat un porc, i-a dat să înghită o jumătate de litru de țuică, și porcul a murit !

— Foarte bine a făcut, întrerupse unul din cei de față, țuica nu e făcută pentru porci !

F.D., *La un colț de stradă...*
Snoave, hazuri, anecdote, vol. I,
Craiova, [f.a.], p. 57

CÎNELE POPII

Un preot catolic avea un cîne tare frumos, mare și deștept. Un pungaș de flăcău din satul acela nu știa cum a face să-i fure cînele, și întîlnindu-l într-o zi, îl întrebă :

— Părinte, văd că aveți un cîne tare inteligent ; știe să vorbească ceva ?

— Dar de unde ai mai scos-o și pe asta, cu vorbitul cînilor ?

— Ei, părinte, n-am scos-o eu ! Am doar un văr la Berlin, care e directorul unei școli de cîni ce vorbesc.

Popa stă și stă și se gîndește, și își zice în sine : „De unde mai știi ce a descoperit știința modernă ? Ia, se poate și una ca asta, căci noi cu teologia noastră am rămas tare în urmă.“

— Uite ce, zice popa, cît să-ți dau să-mi duci și mie cînele la școala aceea ?

— Apoi, de, părinte, deocamdată cer numai cheltuiala drumului meu și a cînelui pînă la Berlin. Voi veni mai tîrziu cu toate socotelile internatului.

— Hai s-o fac și pe asta, să văd și eu asemenea minune !

Trece o bucată de vreme, și flăcăul nu s-a mai arătat prin sat. El vînduse cînele și chefuisese cu banii ce-i luase. O dată însă îl zărește popa și-i zise :

— Bine, măi băiete, n-ai venit să-mi mai spui ce-i cu cînele meu.

— De, părinte, aș fi venit, dar mi-a fost cam rușine.

— Da ce s-a întîmplat ?

— Apoi, uite, părinte, să-ți spun drept ! Cînele sfinției-tale vorbea perfect, dar era rău de gură, să ferească Dumnezeu ! Începuse a cleveti despre tot ce faci sfinția-ta...

Popa se încruntă și se sperie.

— Dar ce a spus ?

— Să vezi, spunea într-una că sfinția-ta trăiește cu bucatăreasa.

— Ei, și ce a făcut directorul școlii ?

— L-a dat afară din internat.

— Foarte bine a făcut ! răspunse preotul, mulțumit.

V. A. Gheorghiuță, *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tg.-Neamț, 1922, pp. 13—14

RĂMINEȚI CU DUMNEZEU,
CĂ EU MĂ DUC CU DIAVOLUL !

Într-o sărbătoare mergeau doi crîsnici ¹ (pălimari) la biserică și se gîndeau ce să le vină lor în minte și cum să o dreagă, ca să-i facă popii o pozna. Zis și făcut !

— Măi Ioane, știi ce avem să facem ? Uite porcul ăsta care merge după noi ; să-l băgăm în clopotniță și apoi să începem treaba noastră. Cînd va sfîrși popa slujba în biserică, noi să ne dăm într-o parte în cotul acela, iar porcul îl lăsăm în treaba lui.

Iarăși zis și făcut !

După ce ieși popa din biserică, se opri spăriat. I se păru că aude ceva cînd trecu prin poarta clopotniței. Dar iarăși prinde curaj și deschide ușor poarta clopotniței. Tocmai și porcul aștepta cine să deschidă poarta, și cît ai clipi, zbughio ! la popa între picioare, fugind cu el călare, cît îl ținea picioarele.

¹ *Crîsnic* (și *cîrsnic* și *cîrstnic*) — aici paracliser, ȧircovnic.

Celor doi crâsnici, care erau în dosul porții, le strigă popa, călare pe porc :

— Rămîneți cu Dumnezeu, că eu mă duc cu Diavolul !

Lucian Costin, *Anecdote, snoave, legende*, Craiova, [f.a.], p. 8

MAI ÎNAINTE VREME

Zice că popii aveau obiceiul dracului să şterpelească cîte ceva de pe la romîni. Şi-şi făceau tovarăş şi pe dascăl. Vorba şi-o făceau în biserică, în faţa credincioşilor — popa din altar, iar dascălul de la strană ; că oamenii, auzindu-i trăgînd la aghioase pe nas, credeau că cîntă.

Într-o duminică dimineată, popii îi venise poftă să mănînce friptură de miel şi începu să cînte :

— Dascăle Staneee !...

— Ce e, părinte Ioaneee... ?

— Du-te tu, măi dascăle Stane, în turma ciobanului, şi ia un miel de-acolo... Ia şi iapa mea, să încaleci pe ea !

Se duce dascălul la turmă, şi cum ciobanii îşi vedeau de alte treburi, nu-l vede nimeni cînd descalecă şi leagă iapa de un pom. Pe urmă se duce de ia mielul, dar tocmai cînd să plece, îl simt cîinii. Apoi, ţin-te pînză !... Dă el fuga şi încalecă pe iapă,

dar cum face, uită s-o dezlege. Dă-i în iapă, dă-i și dă-i să meargă, fără folos, pînă sosesc ciobanii și-l tîrnuiesc de-l satură de miel. Ba-i mai iau și iapa.

Tîrziu de tot, la biserică, s-aude pe nas cîntecul popii :

— Dascăle Stane !... Adus-ai pe behehea ?

— Ba, dracii să te ia ! Că mi-a luat pe mihoho !... Mi-a dat și pe bububu !...

— Iapa mea, mă ? zice popa răstit, în fața oamenilor, fără să mai cînte. Mai bine să vă ia dracul pe toți !

C. Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Tu-
țescu, *Dăfii. Snoave și povești*,
Craiova, [f.a.], pp. 20—21

MĂ MIR...

Oamenii dintr-un sat aveau ciudă pe dascălul lor că prea căpăta colivă și colaci mulți pe la sărbători.

Doi din ei se vorbiră într-o zi, la un praznic, cum să fure colacii dascălului cînd o pleca cu ei acasă.

Drumul dascălului spre casă era printr-o pădure. Oamenii s-au vorbit așa ca să se ducă pînă la un pod, unul să se ascundă sub pod, și altul să se ascundă în pădure. Și și-au făcut planul așa. Cînd o zări pe dascăl, ăl din pădure să facă așa, ca o pasăre : „Mă mir, mă mir !“ Dascălul, atunci, o să lase dăragii și să intre în pădure, să vadă și el pasărea care cîntă astfel. Ăl de sub pod s-o șteargă cu desagii.

Cînd trece dascălul cu dăragii dîldora de colaci în spinare, numa ce aude :

„Mă mir, mă mir !...“

Începu să se zgîiască prin copaci, să vadă pasărea care cîntă așa minunat.

Ca să intre în pădure trebuia să urce în sus, și cu dășagii îi venea greu. Lăsa dășagii și începu să urmărească paserea, înspre partea de unde venea glasul. Glasul se auzea tot mai departe, și de la o vreme a tăcut.

Se deznădăjdui și se întoarse iar la dășagi. Când colo, dășagii ia-i de unde nu-s ! Se suci, se învîrți, cătă în dreapta, cătă în stînga, pace bună ! Când auzi iar pasărea : „mă mir, mă mir !“, dascălul de colo :

— Tu te miri, te miri, că așa ți-e cîntecul, dar eu mă mir cine naiba mi-a luat dășagii !...

G. Crăciunescu, *Copii de găsit. Snoave. Anecdote. Legende. Povești*, Caransebeș, 1898, pp. 36—39

BABA ȘI MĂGARUL

O babă avea și ea un măgar, dar întîmplîndu-se să moară măgarul, baba, de mult ce ținea la el, nu o mai contenea cu plînsul.

Într-o zi, baba veni și ea la biserică, după legea creștinească. Și nu știu ce-i veni babei, că începu, așa ca din senin, să plîngă, neiculiță, și să se bocească, de ți-era mai mare mila de ea, sărăcuța ! Și de ce plîngea, de aia baba se tot uita în ochii dascălului, care cînta, adică mormăia mai mult și sforăia pe nas, ca un cal lovit de tignafes.

Dascălul credea că baba plînge de minunățiile pe care le cînta el ; căci babele, pe la țară, plîng de udă pămîntul cînd se cetește, mai ales la cazanie, de patimile sfinților. Și de ce dascălul răcnea, zbiera și bolborosea mai tare, de aceea baba, în loc să tacă, plîngea și țipa și mai tare.

Dascălul, speriat, întrebă pe baba că de ce plînge. Biata bătrînă îi spuse pățania cu măgarul.

— Apoi cum să nu plîng, mîcîliță, căci aveam și eu un măgar și tare mă mai slujeam de el ! Mi se rupe inima cînd mă gîndesc la el, sărmanul, bietul măgar, cum a murit și de ce n-a mai trăit ! Și tot așa zbiera toată ziulica, mîcîliță, măgarul meu, cum zbieri dumneatale, dascăle Ioane, acușica în strană, la o sărmană de babă Ioana.

Ghilușul, II (1914), nr. 3—4, pp. 11—12

MINCIUNĂ

Mergea un om c-un sac subsioară. Și cum mergea, se întâlnește cu dascălul.

— Ia mai stai, măi Petre măi, și mi-i spune o minciună ! îi zice dascălul.

Da Petrea :

— Dacă n-am vreme... Mă duc degrabă acasă, să umplu un sac cu orz, c-a trecut un om c-un car de pește și tot strigă prin sat că cine i-a da un sac de orz, îi dă unul de pește. Mă duc degrabă, că mă tem că l-oi scăpa.

— Ce spui ?! zice dascălul. Dacă-i așa, mă duc și eu degrabă după pește.

Fuge dascălul acasă, umple un sac cu orz, îl umflă în spinare și fuga pe o uliță, pe alta, tot întrebînd pe cîți îi întâlnea dacă n-au văzut pe cel cu pește.

— N-ați văzut, n-ați auzit, mă rog ?

— Da de unde, dascăle ? N-a fost nici un om cu pește... Da cine ți-a spus dumnitale ?

— Apoi, Petrea mi-a spus.

— Vai de mine, dascăle ! D-apoi nu știi că mai mincinos decît Petrea nu se află ?

Iar dascălul, atuncea, se oprește, își pune sacul jos, oftează, se șterge pe frunte și zice :

— Bată-l mama focului să-l bată !... D-apoi și pe mine cine Dumnezeu m-a fost pus să-l rog să-mi spuie o minciună ? Mi-a făcut-o, blăstămatul !

Tudor Pamfile, *Cartea povestirilor hazlii*, ediția a II-a, Craiova, [f.a.], pp. 53—54

CORB LA CORB

O biată femeie trăia rău de tot cu bărbatu-său, că era bețiv tare și avea arțag la beție ; iar cînd nu era beat, era om sucit de tot.

S-a gîndit, săraca, ce să facă, și a încercat tot ce i-a trecut prin gînd, dar degeaba le-a făcut pe toate, că n-a folosit nimic.

La urma urmelor, hai să ducă o lumînare la biserică și să o pună la domnu Cristos, rugîndu-l să-i îndrepteze bărbatul ca să mai aibă și ea o zi bună, că nu mai putea răbda.

A cumpărat lumînarea și a pornit spre biserică. Pe drum se întîlnește cu o cumătră a ei, care o întreabă :

- Dar încotro, cumătră ?
- Ia, mă duc la biserică, cu lumînarea asta.
- La ce ?
- Să o pui la domnu Cristos, că iacă și iacă ce m-am gîndit.

Și îi spuse ce plănuise.

Dar cumătră-sa de colo :

— Fugi, fă cumătră, nu i-o duce lui domnu Cristos ; mai bine du-i-o Maichii Precistei, că e femeie și te-o pricepe, dar lui domnu Cristos, la ce ? Ăla e bărbat ; tu nu știi că corb la corb nu-și scoate ochii ?

Dumitru Stăncescu, *Glume și povești*, Craiova, 1895, pp. 39—40

ICONARUL PRIN SAT

Un iconar intrase odată într-un sat, cu niște icoane de vîndut. O femeie îl întreabă :

— Mă rog, domnule, eu vreau să-mi iau o icoană. Din sfîntul Neculai și Maica Domnului, care zici dumneata că-i mai bună ?

— Ori sfîntul Neculai, ori Maica Domnului, tot un drac !... răspunse iconarul. Ci, ia-ți și dumneata una din două !

Ion Creangă, IX (1916), nr. 6, p. 220

MUSAFIRUL CARE NU PLEACĂ

Un călugăr trage în gazdă la un creștin, unde fu primit și ospătat după obicei : trei zile.

Dar trec și alte trei zile, și sfințitul nici că se gîndește să plece.

Omul, văzînd că cel drept-creștin prinde rădăcină în casa lui, se gîndește cît se gîndește, și într-o bună dimineată ieși afară și începu a striga :

— Uiu, băieții tatei ! Veniți repede-repede, de sărutați mîna părintelui, că pleacă azi !

Călugărul, neavînd încotro, își luă ziua bună și plecă.

*Satire populare, E.S.P.L.A., 1957,
p. 227*

CĂLUGĂRII CU PANTAHUZA *

Niște călugări de modă veche, de pe timpul bunicului, umblau de-a strânsul pentru mînăstire. Și ca să nu pară că cerșesc, au luat pe un prostălan cu ei, căruia îi făceau cu ochiul, și el îndată începea a lăuda și a dori anumite lucruri.

Într-un loc au văzut niște oi cu mieluți. Mirîndu-se, prostul zise :

— Bună ar fi una la noi la mînăstire !

Și romînul gospodar îndată și sări cu vorba :

— Dar, vai de mine, părinților, poștiți și luați două-trei, de sufletul morților și de sănătatea noastră.

În alt loc erau niște vițele.

— Bună ar fi una la noi la mînăstire !

Mai scărpinîndu-se, omul după cap, dă o vițea de pomană.

La o altă casă, cu flori multe la ferestre, intră iar călugării, însă nu era ce căutau ei, ci numai o

* *Pantabuză* — adunare de daruri în folosul bisericii.

droaic de fete, care de care mai frumoase. Cei mai bătrâni au pus privirea în jos, însă prostul, trăgînd cu ochiul, zise la plecare :

— Bună ar fi una la noi la mînăstire !...

Calendarul sătenilor pe anul 1924,
întocmit de Mihail Sadoveanu,
P. Gheorgheasa și S. T. Kiri-
leanu, București, p. 145

CALUGĂRII ȘI PEȘTELE

Trei călugări au plecat de la mînăstirea unde erau, prin țară, după milă pentru mînăstire. Umblînd ei așa din sat în sat și ajungînd într-un tîrguleț, au cumpărat un crap și l-au dat hangiului unde trăseseră, ca, după ce l-o curăța bine, să-l fiarbă întreg, iar ei au plecat prin acel tîrguleț, umblînd după treburile lor. Cînd s-au înapoiat, ciorba era gata. S-au așezat și ei la masă ca să mînînce. Au scos crapul, așa întreg, pe-o farfurie, iar ciorba au pus-o într-un castron. Acum, ca să înceapă să mînînce, trebuia ca fiecare dintre ei să zică cîte un precept din evanghēlie, și apoi să-și taie o bucată din pește. Incepu întîi cel mai mare în gradul monahicesc, zicînd :

— Cap la cap trage, și își taie capul crapului și îl pune în farfuria lui.

Cel de-al doilea zice :

— La mijlocul pămîntului va judeca Dumnezeu omenirea de păcatele ce au făcut, și taie și el mijlocul peștelui, pînă mai aproape de coadă, și-l puse în farfuria lui.

Pînă să zică și cel de-al treilea, care avea gradul cel mai mic monahicesc, preceptul, cel dintîi luă și coada peștelui, și punînd-o pe farfuria lui, zice :

— Eu sînt alfa și omega, eu sînt dar începutul și sfîrșitul.

Cel din urmă, care a rămas fără pește, ci numai cu apa în care a fost fiert, văzînd lăcomia celor doi tovarăși ai săi, luînd castronul cu zeama cea fierbinte și ridicîndu-se în sus, zise :

— Dumnezeu, cînd va veni la sfîrșitul veacului de apoi, ca să judece oamenii după faptele lor, văzînd lăcomia și nedreptatea lor, cu foc și cu apă fiartă îi va pierde.

Și zicînd aceasta, a aruncat apa fiartă din castron peste cei doi tovarăși ai săi și apoi i-a părăsit, întorcîndu-se la mînăstire.

Izvorașul, XVIII (1939), nr. 5, p. 183

[LA CALUGĂRIT]

Cînd se face cineva călugăr este întrebat de popa care-l hirotonisește (îl sfințește prin blagoslovenia mînilor) :

- Vei răbda pînă la moarte ?
- Voi răbda pînă la noapte.
- Vei răbda pînă la sfîrșit ?
- Voi răbda pînă la prășit.

E. Baican, *Literatură populară sau palavre și anecdote*, broșura I, București, 1882, p. 39

[STAREȚUL ȘI CALUGARIÎ]

În mînăstirea Neamțului era un stareț teribil asupra călugărilor ; dar călugării cu atît erau mai zăpăciți.

În luna întîia de la lăsatul de brînză se duc toți la biserică. După ce ies din biserică, se uită starețul la ei și vede pe vreo cîțiva că aveau în picioare cîte un iminic¹ și cîte un pantof. Cauza era că Agapia, mînăstirea călugărițelor, se afla foarte aproape de Neamțul călugărilor.

— Ticăloșilor, desfrînaților, răilor ! Am să vă dau dracului ! zise starețul.

— Cuvioșia-voastră, cu dracul am petrecut toată noaptea, și nici s-a oțărît asupra noastră, nici nu ne-a trimis la sfinția-voastră.

E. Baican, *Literatură populară sau palavre și anecdote*, broșura I, București, 1882, p. 36

¹ *Iminic* (și *imineu* și *iminiu*) — pantof țărănesc, cu virful ascuțit.

HIIDEA, BRÎNCĂ !

Un călugăr din cei care merg din sat în sat după milostenii poposi într-o seară la casa unei bătrîne și ceru loc de odihnă.

Bună creștină cum era, bătrîna îl primi bucuroasă că face o faptă bună, mai ales cu o față bisericască. Și după ce îi dădu ceva de-ale mîncării din ce bruma se nimerise la bordeiul său, îl lăsă să se hodiească singur înăuntru, iar dînsa își făcu așternutul pe prispă afară, unde se culcă.

Dar călugărul de care vorbeam era tare mîncăcios și mîncă de nenumărate ori ; pînă și noaptea se scula din somn și mai înfuleca cîte ceva, ca să-și astîmpere foamea.

Așa, după obiceiul lui, mai pe la cîntători, făcîndu-i-se foame, călugărul se sculă din pat și scoțînd din traistă vreo cîteva nuci, le sparse și începu să îndumice cu pîine.

Porcul din cocină, simțind zgomot de mîncare, începu și el să grohăie, iar baba, care aflase cum stau lucrurile, supărată că nu poate dormi liniștită, se răsti la porc :

— Hîidea, brîncă, că doar nu ești popă, să mî-nînci și noaptea !

Simion Hirnea, *Polojăni: din bătrîni*, Focșani, [f.a.], p. 36

SUPUS

Dacă aude și el din lume că la mănăstire e chip de trăit bine și fără muncă, pleacă într-o bună zi și se face călugăr.

Dar românul — leneș de n-avea pereche !

O duce o vreme așa, nebăgat în samă, fără să întrebe nimeni cum își plătește mâncarea.

O dată pică în drumul egumenului.

— Ei, monace, ia fugi de-mi pune caii la trăsură !

Călugărul se lăsă greu.

— Sărut mîna, preasfinte, eu nu-s deprins cu vitele, să mă iertați...

— Atunci, taie lemne, ca să se 'ducă cellalt tovarăș.

— Mă dor mîinile 'de prin coate, nu-i chip să ridic toporul...

— Apoi, de ce ești bun ?

— Ce să mai înțelegi de la mine, de la un biet nevolnic pocăit !...

Se uită întâmplarea asta un timp.

Cu un alt prilej, egumenul avea nevoie de apă rece să-și potolească setea, dar nu găsea pe cine să trimită la fântână. Întorcându-se prin ogradă, zărește pe călugărul cu lenea.

— Monace, du-te la apă !

— E ud în jurul colacului de la fântână, părinte, și mi-i frică să nu lunec. De ! Sînt bătrîn...

Egumenul își sare din răbdări.

— Da crezi că ești venit aici să te pun la icoane ? Pleacă, nătărăule, și-mi scoate o cană de vin, atunci ! Or poate nu vrei să te supui ?

— Vai de mine ! Unde se pomenește ? În beci mă duc, preasfințite, că doar eu pentru ascultare sînt venit aici...

Ion Adam, *Glume și taclale țărănești* (Pagini alese din scriitorii romîni, nr. 131), [f.a.], pp. 21—22

TURCUL CALUGAR

Ce-i vine în gând unui turc, de trecu la legea noastră, și văzîndu-se creștin odată, se și călugări, schimbîndu-și numele din Mahomed, sau cum îl chema, în Paisie.

Merse s.-s. părintele Paisie la o mînăstire, luîndu-și cu dînsul în chilie și un cucoș, cu numele Fasolă. „Tot va rămînea mîncarea de la mine și n-am cui o da”, își gîndea părintele cînd își aduse cucoșul.

Trec posturi peste posturi, ca la mînăstire.

Azi îi post că-i Macovei, mîne că-i Ziua Crucei, și așa o ducea părintele tot în posturi.

Iată că cu greutate trece și „postu ăl mare”. Era în săptămîna patimilor, și părintele Paisie, fiindu-i acum greu de atîta post, ce-i veni în gând, căci tăie cucoșul și-l puse la fiert.

Se întîmplă căci veni tocmai atunci alt sfînt părinte la părintele Paisie, și văzînd carnea cea de cu-

coş fierbînd în oală, se miră foarte, şi nici una, două, într-o fugă se duse şi-l pîrî la stareţ.

Acesta îl chemă la dînsul.

— Ce ferbeai în oală, frate? îl întrebă stareţul.

— Fasolă, răspunse turcul.

— Cum fasole, căci zice fratele că era cucoş.

— Cucoş, da-l cheamă Fasolă, şi eu, fiindu-mi dor de fasole, l-am pus la fiert.

— Nu ştii că noi n-avem voie de mîncat în post nici lapte, încă carne?

— Ştiu, dar eu n-am mîncat carne, ci Fasolă. Puţin îmi pasă ori de-a fost cucoş sau găină. Eu ştiu că-l chema Fasolă, şi cum mi-aţi schimbat voi numele în Paisie, aşa i-am schimbat şi eu numele din cucoş în Fasolă. Şi cum nu sînt eu cel ce am fost mai înainte de a mă călugări, aşa nu-i nici el cucoş, ci Fasolă; şi doar ce-i mîncă în post, dacă nu fasole? răspunse turcul, mînios, plecînd hodorogînd spre chilia sa.

DESPRE ALTELE MULTE

INTREBARE ȘI RĂSPUNS

'Amu, odată un cioban suia cu oile la munte, cînd se întîlnește cu doi învățați tobă. Unul din aceia, ca să-l ia la vale pe cioban, îl întreabă repede :

— De unde, unde, cum, cîte ?

Da flăcăoașul de cioban era un tîlhar isteț și-un poznaș de n-avea păreche ; nici nu stă mult pe gînduri, și răspunde :

De la văi la munte,
Toader și cinci sute.

Tudor Pamfile, *Cartea povestirilor hazlii*, Craiova, [f.a.], p. 34

DISPUTA FILOZOFICĂ

Burdelea, negustor de pește din Scheii Brașovului, lasă pe fiul său Vasilache să studieze la Viena.

În vacanță, Vasilache se întoarce acasă, și tatăl său îl întreabă ce a studiat.

— Filozofia, răspunde Vasilache mândru.

— Filozofia ?! Ce-i asta filozofie ? Ha !

— Iacă, să ți-o explic. De pildă, dumneata crezi că ești în Brașov. Nu-i așa ?

— Da, în Brașov.

— Eu o să-ți dovedesc cu filozofia mea că nu ești în Brașov.

— Cum, ha, ce ai zis ? Ia să te văd !

— Uite așa ! Dacă ești în Brașov, apoi desigur că n-o să fii în Sibiu. Așa-i, ori ba ?

— Așa ! Bun !

— Dacă nu ești în Sibiu, atunci desigur că ești aiurea.

— Vezi bine ! Se-nțelege...

— Apoi dacă ești aiurea, nu ești în Brașov. Văzut-ai ?

— Așa, măi, așa ! zice Burdelea, și numai ce-i rade fiu-său una peste fălci, de-i scapără măselele.

— Aoleo, ce faci, tată ? strigă Vasilache surprins. De ce mă bați ?

— Eu te bat ? Ce, ești nebun ?

— Dar nu mi-ai tras acu o palmă ?

— Eu ? Dar cum era să-ți trag o palmă, dacă eu nu sînt în Brașov, ci sînt aiurea ?!

*Posnașul, calendar umoristic
ilustrat pe anul 1905, Sibiu, p. 77*

CIOBANUL DUPĂ ÎNSURĂTOARE

Unui cioban de la munte, venindu-i vremea de însurătoare, se hotărî să se coboare spre sat, să-și caute o soartă în lume, așa cum e datul de la Dumnezeu.

Aflase el mai dinainte, acolo în sat, o fetișcană voinică și frumoasă, care-i căzuse cu tronc la inimă, dar nu îndrăznise să se ducă așa deodată la casa părinților ei, și de aceea se opri la o babă văduvă, din marginea satului. Auzise el că baba aceasta era pricepută în toate, că știa să ticluiască multe, să descînte, să facă fel de fel de farmece, pînă și de dragoste, așa că putea să-i fie și lui de vreun folos.

— Mătușico, zise el bătrînei, care sta la gura sobei, învîrtind niște găteje într-o oală. După cum vezi, mi-a sosit și mie vremea de însurătoare, că, slavă Domnului, sînt de-acu om în toată legea, și-ar fi păcat să mai pierd vremea degeaba în burlăcie, fără nici un rost în lume. Și, drept să-ți spun, că

am pus ochii pe-o mîndrețe de copilă din ist sat, care mi-ar veni la socoteală și aș vrea s-o ieu de soție. Dar n-am pe nimeni să umble pentru mine, și de aceea venii la dumitale, ca să te rog să pui o vorbă bună, că ești femeie pricepută într-alde astea.

Babornița, ascultînd aleanul ciobănașului și văzîndu-l așa chipeș și bine făcut, cu obraji ca bujorul, de să-i tai c-un fir de păr, îi rămase inima la el și se gîndi cum să-l șurubească ca să-l ieie de bărbat.

— Aracan de mine, ticuliță, răspunse cotoroanța pe un ton prefăcut de milă, gîndul tău de însurătoare e bun, dar ca să ieși o fată mare n-ai brodit-o de loc. Că fetele din ziua de azi îs zbrahude¹ rău ! Nu se pricep la nici o treabă, decît la joc și la dragoste. Nu, zău, nu-ți îneca zilele cu nevoi de astea, că te vād om în tot locul. Ia mai bine o femeie mai în vîrstă, bernică², care știe rostul casei, ia așa, ca mine ; că doar nici eu nu m-aș da în lături la așa fecior !

— Ce tot spui acoalea, bătrîno ? zise băiatul, cam supărat. Dumneata nu vezi barem să numeri oile, d-apoi încolo ce-ai face ?

— Să nu zici vorba asta, că faci păcat ! se grăbi cu răspunsul vrăjitoarea. Ce, crezi că am luat orbul găinilor, ca fetele cele mari ? Pot zice că vād mai bine ca tine, flăcăule, iar cît privește treburile în casă... las' pe mine, că n-o mai fi alta în lume mai robace cum sînt eu.

¹ Zbrahud (și zbrehud) — nebunatic, zvăpăiat, ușoratic.

² Bernic — vrednic.

— Măi, că strașnic te mai lauzi ! făcu ciobanul cu mirare. Spuseși că ai ochi mai ageri ca ai mei. Apăi, dacă-i așa, să facem o încercare, și de m-ai rămînea, să știi că te iau de nevastă. Te prinzi ?

— Mă prind ! răspunse repede cocîrjata, plină de bucurie.

Flăcăul, aruncîndu-și ochii pe fereastră și zăbind pe coasta unui deal, în depărtare, un iepure fugind, zise bătrînii :

— Ei, ia spune-mi ! Vezi iepurașul de pe dealul din fața noastră ? În care parte fuge ?

Baba își așinti și ea ochii pe dealul cu pricina, dar, cu toată cazna ei, neputînd zări iepurile, se gîndi repede la o păcăleală, și arătînd cu mîna spre deal, așa într-o doară, întrebă și ea :

— De la furnica ceea încolo, tinerelule ?

Ciobanul cel nepurtat mult prin lume ca să cunoască șiretlicurile omenești, cînd auzi de furnică, se dete bătut și, vrînd-nevrînd, fu nevoit să-și ieie ranguta¹ de gît, în locul fetișcanei la care se gîndise la început.

Simion Hîrneă, *Polojăanii din bătrîni*, Focșani, [f.a.], pp. 6—8

¹ Rangută — urîță, bătrînă ; pocitanie.

CIOBAN NOU

Un ardelean bogat, stăpîn de oi, băgase un cioban pe care îl chema Onea.

Peste vreo două zile, după ce-i dădu oile în seamă, se duse să vadă cum merg lucrurile.

Oile păşteau răspîndite pe o culme.

Onea sta sus, tocmai în vîrful culmii, rezemat în toiag.

Stăpînul îl strigă de jos :

— Oneo, măi Oneo !

— O, tu ! îi răspunse Onea.

— Au vint-a lupu ?

— Că doar n-o vint popa !

— Au luat-au vreo oaie ?

— No, că doar n-o vint s-aducă !

— Albă, ori neagră ?

— Că doar n-o stat s-aleagă !

— Și încotro a apucat : cătră cîmp, ori cătră crîng ?

— Că doar nu s-o dus la biserică, fire-ar pielea lui a dracului !

Dumitru Stăncescu, *Snoave*, București, 1893, pp. 77—78

CIOBANUL ȘI MORARUL

Un cioban se ducea în fiecare săptămînă la un morar, să cumpere făină. Ce le trăsnește lor într-o zi în cap ? Ciobanul rîmnește la meseria morarului, iar morarul la cea a ciobanului. „Tot îi mai bine să stau la moară decît să alerg toată ziua pe cîmp“, zicea ciobanul. „Decît să-mi huruie moara în cap toată ziua, e mai bine să hoinăresc încoace și încolo“, gîndea morarul. Și se apucară ei de tocmeală, să-și schimbe meseriile. Ciobanul să-i dea oile morarului, iar morarul să-i dea moara ciobanului. Și din tocmeală ajung la învoială. S-a făcut morarul cioban, și ciobanul morar. Morarul se ducea cu oile, le păzea toată ziua, și sara la stîna își lepăda hainele de pe el, cămașa, căciula, brîul, și le punea căpătîi, și apoi se culca cum era învățat acasă. Asta s-a întîmplat ziua întîi de ciobănit. Abia a adormit, și lupul a și venit la oi. Cînd se da lupul la oi,

oile făceau „bîrra, bîrra“ pe la capul morarului, și el, prin somn, crezîndu-se la moară, striga :

— Dă-i grăunțe, dă-i !

Și adormi iar buștean. Pînă la ziuă n-a mai rămas nici o oaie.

Acu, să vedeți ce s-a întîmplat cu ciobanul.

Cum a venit la moară, s-a răzimat în bîtă lîngă piatra morii, care se tot învîrtea, dar sfîrșindu-se grăunțele și neștiind s-o oprească, a început piatra să hîrîie a goală. Dacă a auzit el așa, a început să strige ca la oi :

— Stai, negruțo ! Stai, bălo !

Dar piatra își vedea de hîrîitul ei. Văzînd ciobanul că nu stă, se opînti o dată și-i dete una cu măciuca, de sparse piatra în două. Dar piatra, crăpată, tot se mai învîrtea. Ce socoteală își face acu ciobanul ? „O să mă pun pe ea și am s-o opresc“, își zise el. Și se așeză nărodul de cioban pe piatră, iar piatra învîrtindu-se îi apucă de la spate cămașa și începe a-l suci și a-l învîrti, lovindu-l de toți părții. Cum a scăpat ciobanul de acolo, nu știu. Atîta știu, că la ziuă s-a ales unul cu oile mîncate de lupi, și celalalt — cu moara fărîmată. Acum, cui îi place să-și schimbe meșteșugul și să pată ca morarul, poate să și-l schimbe.

Lucian Costin, *Snoave*, Timișoara, 1928, pp. 6—7

[TREI DRUMEȚI LA ACEEAȘI MASĂ]

Odată, trei țărani s-au dus la București. Ajungînd aici la o oră cam înaintată, li-era tare foame. Meraseră deci cu toții la un restaurant. Cum intrară înăuntru, cerură cîte o ciorbă. Chelnerul aduse repede cele cerute. Ciorba era însă cam caldă. Cum luă primul, se fripse, și ca să nu se dea de gol, ridică ochii în sus, zicînd :

— Măi, da sus e cerul !

Al doilea, cum luă, iarăși se fripse, și ca să nu se dea și el de gol, voi să dea jos ceea ce luase în gură, însă, ca să nu bage ceilalți de seamă, zise :

— Măi, da jos e pămîntul !

Cum luă și al treilea, se fripse și el, și văzînd că ceilalți n-au voit să-i spună că frige, zise :

— Măi-măi-măi-măi !... Între cer și-ntre pămînt, ai dracului oameni mai sînt !

[FIECARE CU ALE LUI]

Un tată avea doi fii, cărora după moartea sa le-a împărțit moștenirea. Unul dintr-înșii s-a alăturat pe lângă curtea regală, iar celălalt s-a apucat de plugărie. Într-o zi, cel de la curte a zis celui plugar :

— De ce nu te silești și tu să placi, să lași plugul și să vii la curte ?

— De ce nu lași și tu, a răspuns celălalt, meseria de a fi totdeauna rob ?

Demetriu Iarcu, *Romînul glumeț*, ediția a IV-a, București, 1974,
p. 2

IAR TE-AI FĂCUT CAL ?

Un negustor de la țară, mai din vechime, a cumpărat un cal de la iarmaroc, pe lângă cel de la trăsura lui. Și cum venea obosit spre casă, cătră sară, cu calul cel nou legat dinapoia trăsurii, n-a băgat de samă ce se întâmplă pe lângă dînsul. Cînd își aruncă privirea într-un tîrziu să-și vadă calul, dă cu ochii de un popă ce mergea cu frîul în cap, legat de trăsura lui.

— Vai de mine, ce-i asta, unde e calul meu ?

— Nu te teme, fiule, eu sînt calul ce l-ai cumpărat, zise popa. Am fost blestemat să fiu cal timp de șapte ani, și acuma mi s-a împlinit termenul și sînt iarăși ce am fost ; fă cu mine ce vrei, căci ai dat bani pe mine !

— Mergi sănătos, părinte, n-am crezut c-am să pierd așa de ușor o mulțime de bani...

Ce se întîmplase în realitate ? Dascălul încălecase pe cal și fugise, și rămăsese popa, să se descurce în chip onorabil...

Peste cîtăva vreme, își vede negustorul calul din nou la iarmaroc, cum îl vindea cineva. Zîbind, se apropie de urechea calului și îi șoptește :

— Părinte, iar te-ai făcut cal... Acuma nu te mai cumpăr.

V. A. Gheorghică, *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tg.-Neamț, 1922, pp. 15—16

DE-ALE LUI PĂCALĂ

Sultanul, chemînd odată pe Păcală și pe hoguea înaintea lui, îi puse să se ia la întrecere în istețime, și care va birui, acela va fi răsplătit cu lucruri și mulți bani. Cum intră în sală unde era sultanul, hoguea — fără a zice un cuvînt — ridică un deget în sus. Ca răspuns, Păcală îi arată două. Hoguea arată atunci palma. Păcală arată pumnul. Hoguea aplecă toate degetele în jos. Păcală răspunse cu un deget în sus. După ce făcură aceste semne unul către altul, sultanul porunci lui Păcală să iasă afară, rămînînd numai cu hoguea, pe care-l puse să-i explice aceste semne.

— Preamărite împărate, zise hoguea. Cînd i-am făcut semn cu un deget, i-am dat să înțeleagă că este un singur Dumnezeu, iar el mi-a răspuns cu două, adică pe lîngă Dumnezeu mai e și Mohamed.

— Bun răspuns ! zise sultanul. Dar cînd ai arătat palma, ce ai spus ?

— Am vrut să spun că împăratul are sabie, iar el mi-a răspuns că are și buzdugan.

— Bun răspuns și ăsta ! Dar când i-ai arătat toate degetele în jos, ce i-ai spus ?

— I-am spus că plouă, iar el, arătînd un deget în sus, a zis că atunci când plouă crește iarba.

— Bravo ! zise sultanul. Acum ieși tu afară, și să între Păcală !

Intrînd la sultan, acesta-l întrebă :

— Ce-ai înțeles din semnele lui hoga ?

— Mărite împărate, hoga mi-a arătat un deget, dîndu-mi să înțeleg că-mi scoate un ochi, iar eu, prin două, i-am spus că-i scot pe amîndoi.

— Ha-ha-ha ! rîse sultanul cu poftă. Dar când ți-a făcut cu mîna ?

— Mi-a zis că-mi cîrpește o palmă, iar eu i-am spus că-i trag un pumn.

Aici sultanul icni într-un hohot de rîs ; apoi iar îl întrebă :

— Dar când a lăsat degetele în jos, ce a vrut să spună hoga ?

— Să fie cu iertăciune, mărite împărate, dar a vrut să-mi spuie că sînt prost ca pămîntul, dar eu i-am răspuns că el e sec ca văzduhul.

— Bre-bre ! zise sultanul, leșinînd de rîs pe scaun.

Satul, II (1931), nr. 19, p. 15

I-A GĂSIT PRICINĂ

Acu, cică că era un om ; da omul cela — boclucaş nevoie ! Îşi bătea nevasta din te miri ce. Azi aşa, mâni aşa, biata femeie se luă pe gânduri.

Sara venea aghesmult de la crîsmă, şi apoi şi mai şi. Mînca, şi pe urmă :

— Unde mi-ai aşternut, femeie ?

— În casă, bărbate.

— Poi, acolo mi-ai aşternut ? Ha ! Să-mi fi aşternut pe cuptor !

Şi o ia la bătaie, şi dă-i !

A doua seară, femeia îi aşternu pe cuptor.

— Unde mi-ai aşternut, femeie ?

— Pe cuptor, bărbate !

— Trebuia să-mi fi aşternut pe prispă.

Şi o ia iar la bătaie, şi bate vîrtos.

Biata femeie, dacă văzu şi văzu că numai în bătăi o duce, se duse la o babă şi i se jelui, rugînd-o să o înveţe ce să facă ca să scape de bătaie.

— Apoi, fată hăi, îi zice baba, să-i așterni și tu peste tot locul. Și-n casă, și pe cuptor, și pe prispă, să vedem ce are să-ți mai facă, ce pricină are să-ți mai găsească.

Și nevasta făcu așa.

Sara, când veni bărbatul, care se întâmplă să cam aibă poftă de harțag, o și întrebă :

— Unde mi-ai așternut, femeie ?

— Pe prispă, omule !

— Trebuia să-mi fi așternut pe cuptor, nu pe prispă ; și dă s-o ia iar la bătaie.

— Da ți-am așternut, omule, și pe cuptor, îi zise femeia.

— Trebuia să-mi fi așternut în casă...

— Ți-am așternut, omule, și-n casă, zise femeia.

Omul nostru crăpa de ciudă că l-a păcălit femeia. Tăcu, nu zise nimic, se culcă pe prispă și se tot uita la stele. Femeia crezu, săraca, cum că de-acum a scăpat cu obraz curat. Dar ți-ai găsit, că numai ce auzi omul zicându-i :

— Măi femeie ! Da cele patru stele de colo ce să fie ?

— Păi acela-i caru, bărbate.

— Dar stelele celea grămadă de colo ?

— Aceea îi cloșca, bărbate.

— Ha, fire-ai a cioarelor, și-așa și pe dincolo, d-apoi sub cloșcă și sub car mi-ai așternut tu ? Să mă spurce cloșca, ori să-mi cadă vreo roată în cap și să mi-l spargă ?

Și o ia la bătaie, și bate, bate vîrtos, de săriră vecinii și i-o scoaseră din mînă, că altfel nu știu, zău, de n-o omora.

Petru Gh. Savin, *Clăcășește. Glume, jîtii, taclale și polojănii din popor*, Bîrlad, 1911, pp. 8—10

VORBĂ DEGEABA

Doi frați stau într-o zi la vorbă. Unul zice celuilalt :

— Măi frate-mio, ia hai să vorbim și degeaba, că destul vorbirăm d-ale bune !

— Hai, mă frate-meu, să luăm blanele după casa ta și să le punem pe bordeiul meu. Ce zici, nu e bine ?

— Adevărat că asta-i vorbă degeaba...

Ion Creangă, VIII (1916), nr. 5, p. 159

SOACRA ȘI MOARTEA

Un om ținea pe biata soacră-sa într-o cămăruță, de unde tot ofta ea câteodată și chema pe preacuvioasa moarte, ca să o strângă odată de pe această lume. Gineri-său auzea, dar o lăsa în pace. O dată, însă, se hotărăște ginerele să se prefacă în felul morții, și ungându-se cu cărbune pe față, își puse o coasă în spinare, și pe la miezul nopții bate la ușa cămării unde ședea soacra.

Baba întreabă :

— Cine-i acolo ?

— Eu !

— Cine eu ?

— Eu, moartea, am venit să te iau !

— Vai, drăguța mamei, dar nu te chemam pentru mine, că eu îs bătrână și ți-i rupe dinții în carnea mea și în oasele mele ; da fii mătăluță bunișoară, dragă mortică, și treci dincolo, peste sala casei, că ginerele meu doarme acolo, și are un trupușor fraged și îi tinerel ca un pepenaș !

Doina, II (1930), nr. 2—3, p. 25

BUCATE CA LA MAMA

Fac nunta frumușel, și însurăței s-așează în căsuța lor. Își erau amîndoi pe plac, se înțelegeau în toate, numai nevasta avea un cusur: nu potrivea bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncea ea într-o părere să-i nimerească odată placul, dar nu era chip, și pace!

— Degeaba! Oricum îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama acasă.

Și-aici bărbatul își suga buzele ca după cine știe ce bunătăți.

Din pricina aceasta, n-a mai fost trai bun între cei doi însurăței.

De la o vreme, după ce s-a mîi învechit sita, nu s-a mulțumit numai cu gîlceava, ci au început a se mai lua și de păr. Traiul lor se-năsprea pe zi ce trecea.

O dată, femeia se ia cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de au fiert pînă au ars pe fundul oalei și s-au afumat.

Biata nevastă nu mai știa încotro s-o apuce de atîta supărare. Se gîndea cu groază la ce-o așteaptă de la bărbat.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusese, i-a întins masa cu mare frică. Lăsase înadins ușa deschisă, ca să aibă pe unde-o tuli cînd o să sară cea s-o bată.

Bărbatul, cum se pune la masă, prinde a înfuleca din fasole cu poftă mare, de-ai fi crezut că cine știe ce bucate alege mînîncă.

Își sugea gura la fiece înghițitură și se întorcea cu ochii laconi înspre ușă, unde nevastă-să rămasese mică și uimită, cu mîinele încurcate în șorț.

Mai pe la mijlocul mîncării, bărbatul, covîrșit parcă de recunoștință și mulțumire, zice nevastei :

— Bine c-ai învățat și tu să faci mîncare ! Acum îmi place și mie. Uite, astea sînt bucate ca la mama...

Ioan Adam, *Glume țărănești*,
București, Alcalay, [f.a.], pp. 44—
45

FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ

Se însurase bietul om și-și luase o nevestică, de nu credea să fi mai avut pereche în lumea asta, de hapsîna, țîfnoasă și încăpățînată ca dînsa.

Îi spunea bărbatu-său mai cu binele, mai cu răul...
Aș ! Ți-ai găsit ? !

— Femeie hăi, coasă-mi cămeșa ceea azi !

— Ba n-am s-o cos !

— Femeie hăi, fă cutare lucru !

— Ba n-am să-l fac !

Și așa la toate. Ce-i spunea bărbatu-său să facă, nu făcea, să o pice cu lumînarea, ci făcea ce-i trăsnea prin minte și avea poftă. Și de bărbat n-asculta. Merge așa o zi, două, nouă, o lună, un an, femeia o ținea tot pe-a ei.

Nu știu cum se face însă că omul ista se găsește cu o mătușă a lui la un iarmaroc. Din vorbă în vorbă, se jăluiește și de femeie : că așa de îndărătnică și de pe dos nici i-a mai dat ochii să vadă.

— Alei, dragul mătușii ! Iaca te învață mătușa un leac, și ai să vezi pe urmă cum are să ți se dea femeia la brazdă. Să nu-i mai zici niciodată să facă ceva, ci să-i zici să nu facă, că ai să vezi pe urmă ce are să fie.

Omul îi mulțumi bucuros și se întoarse acasă. Din târg adusese și niște carne, și punînd-o pe masă, îi zise femeii :

— Femeie hăi ! Să nu cumva să te împingă păcatul și să te apuci să frigi carnea asta, că pe urmă cu mine ai de-a face !

— Ba am s-o frig ! zise femeia ; și cum zise, și făcu.

Omul — bucuria lui ! Acu îi zise iar :

— Femeie ! Iote, pun cămeșa asta ruptă coala. Să nu cumva s-o coși, c-apoi...

— Ba am s-o cos !

Și cum zise, și făcu.

Și iaca așa i-a dat omul peste leac nevestii lui îndărătnice.

Petru Gh. Savin, *Clăcășeste. Glume, ȣtii, taclale și poloșanii din popor*, Bîrlad, 1911, pp. 17—18

HAIDE MAI DEGRABĂ !

O femeie se duce la crîsmă să caute pe bărbatu-său.

— Nene Neculai, mă rog, a fost Gheorghe-al meu pe aici ?

— Fost-a, lele Măriucă.

— Și ce a făcut ?

— A băut și el un păhărel de rachiu.

— Ardă-l para focului să-l ardă, zice femeia bătînd cu piciorul în pămînt, dă-mi și mie o litră...
Haide mai degrabă, că mă duc să-l caut !

Tudor Pamfile, I (1923), nr. 3, p. 60

MUIEREA LENEȘĂ

Era odată într-un sat un băiat cuminte și o fată proastă. Băiatul, se întâmplă că luă de nevastă tocmai fata leneșă.

El văzu că s-a păcălit, dar nu zise nimic, ci în gîndul lui : „Lasă, c-o scot eu în rîndu lumii !“ Băiatul avea o piele de oaie, pe care o ținea atîrnată într-un cui. O dată, cînd plecă la pădure, zise nevastei :

— Fa nevastă, să scoli pielea aia să facă de mîncare pentru mîine !

A doua zi, femeia începu a se ruga la piele :

— Scoal', fa, scoal', fa piele, că vine bărbatu-meu și nu găsește mîncarea făcută !

Dar ea, pace !

La prînz, veni omul.

— Ce, nu făcu, fa, de mîncare ?

— Nu, bărbate, nu !

— Ia, ia-o-n spinare, să-i arăt eu !

Muierea pune pielea pe ea. Omul o strînge la gît și la mijloc, ca să fie întinsă mai bine. Și unde-mi ia omul un par și să pune, dă-i, dă-i, dă-i... cu parul în spinarea muierii. Ea rabdă cît rabdă, dar de la o vreme începe a zbiera, zicînd :

— Las-o, bărbate, las-o dracului de piele, că fac eu de mîncare în locul ei !

Și așa a scos-o în rîndul lumii.

Șezătoarea, XIII (1913), pp. 165—166

SEAMANA CU TATA-SAU...

O femeie avea ca ibovnic pe un pîrcălab, de felul lui chior de un ochi...

N-au trecut nici nouă luni, și femeia tace un copil dolofan și frumos, și frumos... de pica !

Moașa, după ce-i taie buricul, îl scaldă și-l înfașă, îl ia în brațe și-l scuipe.

— Ptiu, ptiu, să nu-ți fie de deochi, aduce ea așa vorba, după cum e obiceiul, că să fie părinții veseli că au un copil... Da ce bine seamănă cu tat-său, fa, leit el ! Să vă trăiască !

Iar femeia de colo, grăbită, luînd-o gura pe dinainte și fără să bage de seamă ce zice, răspunde :

— Că doar n-o fi și el chior !...

N. I. Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu ? Povestiri, snoave și legende românești*, Arad, 1932, p. 42

NEVASTA CEA ISTEATĂ

Unci nevestice tinerele care nu prea știa cum se țese pînza i s-a rupt un fir la urzeală.

Ce să facă femeia, că nu știa cum să-l înnoade. Să întrebe, îi era rușine. Ce-or zice vecinele cînd or auzi că s-a măritat și nu știe să țeasă pînză ?

Așa, dacă vede ea că alt chip nu-i, merge la o vecină, care tocmai bătea de zor la țesut, și-i zice așa, într-o doară :

— Rupe-ți-s-ar firul să ți se rupă, fa Ilinco !

Ilinca de colo, luînd vorba în glumă, răspunde :

— Ei, și ce dacă mi s-o rupe ? Iau firul pe urma lui, prind capetele prin țe și prin spată, îl leg la loc și bat înainte... E treabă ușoară !...

Nevestica cea tînă, deșteaptă cum era, a băgat la cap meșteșugul, și așa a scăpat de încurcătură.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 203

CASCATUL

La doi tineri însurăței le vine o dată un prieten în casă. Acesta începe să caște. Femeia cască și ea. Când îi vede bărbatul căscând pe amîndoi în același timp, crede că sînt semne de înțelegere de-ale lor. După ce le pleacă prietenul, el ia nevasta fără să-i spuie ceva și o duce în pădure ca s-o spînzure. Aici, oprindu-se la fiecare arbore ca să vadă care are crengi mai bune de spînzurătoare, femeia își pierde răbdarea și zice :

— Dar ce umbli, bărbate, din pom în pom, ca căscatul din om în om ?

— Dar căscatul așa umblă ?

— Păi cum ? !

— Hai, nevastă, atunci acasă, că nu te mai omor !

Izvoarașul, V (1926), nr. 4—6, p. 61

RĂZBUNAREA

Un bărbat își tiraniza soția în fel și chip, fără nici o vină. El susținea că omul e vasul cel tare și mai cuminte. Muicrea e proastă și trebuie ferecată, întocmai cum fereci piatra morii ca să facă făină, adică : bătută.

El zicea, în asemănare cu pășunea boilor și a vacilor, că unde pasc boii, nu pasc vacile. Adică : bucatele ce le mîncă omul trebuie să fie mai alese și servite separat de bucatele mai proaste și mîncate de soție. Ei mîncău unul la un cap de masă, și femeia la celalalt cap al mesei. Fiecare cu bucatele sale.

Bărbatul nu se sfia să denunțe public procedura lui față de soție. Toată lumea o considera pe această femeie ca pe cea mai proastă din lume. Muicrea nu avea ce face, răbda atît batjocurile

bărbatului, ieșit la mare cumințenie înaintea lumii, cât și defăimarea publicului.

Cugetă ea, că cum să facă să afle lumea că bărbatu-său e prost... Află modul. Bărbatul se afla la câmp, la arat. Ea cumpără de la un pescar mai mulți pești proaspeți.

Ia peștii cruzi, nepregătiți, împreună cu merindea și se duce în câmp la bărbat.

Bărbatul său cobora cu brazda, arînd pe o parte. Femeia suie pe brazda pe care avea să reîntoarcă bărbatul cu aratul. Neobservată de nimeni, ea lepădă pe brazdă din peștii cumpărați, ici-colo câte unul, și suie pînă la capul locului, unde era carul așezat și avea să servească prînzul.

Bărbatul, reîntorcînd brazda preșarată cu pești, afla ici-colo câte un pește. Pe care-l afla îl lua, și adună mulți pești. Ajungînd la muiere, lîngă car, zice :

— Măi muiere, dar ia uite ce aflai eu pe brazdă. Aflai peștii aceștia.

Muierea, mirată, întrebă :

— Dar cum se poate să afli tu pești pe brazdă ?

Bărbatul răspunse :

— Ba, zău, eu aflai peștii pe brazdă...

— Taci, bărbate, nu te face de rîs, că doară nu ești nărod. Cine o mai auzit de pești pe brazdă ?

Femeia fuge-n sat și denunță primăriei că bărbatul său a nărozit, zice că a aflat pești pe brazdă.

Primăria, consultînd afacerea și știind că peștii sînt în apă și nu pe brazdă, îl declară de prost, înnebunit...

Femeia și-a răzbunat.

Enilian Novacoviciu, *Folclor pornografic bănățean*, Oravița, 1930, pp. 25—27.

ȘI-A GASIT BELEAUA

Un biet român se însurase și el, ca să aibă un căpătîi, să găsească și el o bucată acasă, seara, cînd vine de la muncă, să nu umble rupt, să-și vadă deretecat prin casă... ca omul cînd se însoară, în sfîrșit, că se gîndește și el să-i vie mai ușor și să-și facă viața mai dragă.

Ăsta, săracul, dăduse de pacoste, că îi era muierea de nu știa face mai nimic, și ce știa îi era lene să facă, iar de cață și de femeie afurisită și rea... nu se mai pomenea, gîndesc, mai ca ea.

Ce-a făcut românul ? A lăsat-o și el în voia ei : de striga, o lăsa să strige ; de ocăra, o lăsa să ocă-rască ; în sfîrșit, nu luă seama la ea de loc o vreme, gîndind că o fi mai bine. Aș, de unde ? ! Că se lega ea de el, nu îl lăsa să-și vadă de treabă în tihnă, iar de se răstea la ea, ori îi mai înfingea mîna și prin ale coade, țipa de scula tot satul. O ducea, în sfîrșit, bietul om, cum era mai rău.

Intr-o zi, avînd el să ducă niște grîu la tîrg, a înjugat boii și a plecat. Era vară, o căldură d-aia afurisita. De zăduf, s-a dus nevasta la gîrlă să se scalde, și cum a făcut, cum a dres, a scăpat într-un ochi și s-a înecat.

Cînd a venit omul a doua zi de la tîrg, popa al satului i-a ieșit înainte să-i spuie ce se întîmplase, și l-a luat și el cum a gîndit mai bine, ca să nu-l izbească jalea așa rău, deodată. Și între altele i-a zis :

— Ei, nu te mîhni, fiule, că a luat-o Dumnezeu, nu altcineva.

— Adicătelea, Dumnezeu s-o fi luat, părinte ? l-a întrebat el, așa, cu nedumerire.

— Dumnezeu, vezi bine !

— Aoleo, săracul, rău a făcut c-a luat-o, că și-a găsit beleaua cu ea !

D. Stăncescu, *Glume și povești*,
Craiova, 1895, pp. 13—14

[IA-ȚI MAI BINE UN BĂRBAT !]

A fost odată o femeie care era văduvă. Și pleacă ea într-o zi la târg să ia un măgar. Pă drum să-ntâlnește c-o prietenă. Asta o-ntreabă ce mai face și un' se duce.

— Unde să mă duc, zice femeia văduvă, mă duc la târg să iau un măgar ca să duc cu el la moară și s-aduc lemne de la pădure.

— Nu lua măgar, surățică, zice ailaltă, că măgaru trebuie să-l duci de nas ; ia-ți mai bine un bărbat, că bărbatu se duce singur.

Graiul nostru, vol. 1, 1906—
1907, pp. 209—210

PĂCALĂ CLOȘCĂ SAU SECRETUL FEMEII

Erau însurăței de vreo două săptămîni, și ce-i dă prin minte lui Păcală ca să-și încerce nevasta de poate ține vreun secret ? S-a prefăcut că e bolnav, s-a așezat în pat, avînd grijă să dosească sub plapomă un ou de pichere¹.

Într-a treia zi dimineață, se pune pe-un țipet că-l taie la burtă : îu... îu... of ! Și răsufliînd adînc, scoate oul de pichere, pe care-l arată nevaste-sei.

— Iată ce făcui... dar m-am răcorit. Fă Ileană, îi spune el, dacă ne-am luat, se cheamă că noi ne-am legat viața pîn' la moarte — și cu cele bune, și cu cele rele ?

— Așa-i, bărbate.

— Ileano dragă, tu fuseși martoră la întîmplarea aceasta nemaiauzită, că făcui un ou de pichere.

¹ *Pichere* — bibilică.

Bagă-ți mințile-n cap și ține secret, că de-o afla careva, mă fac de rîs în tot satul !

— Desigur, dragă bărbate. Cum îți închipui că s-ar putea altfel, că doar la o chestie ca asta n-oi fi limbută.

Se duce Ileana la fîntînă s-aducă un ulcior cu apă și întîlnește pe mătușă-sa, Varvara, care o întrebă de sănătatea lui Păcală.

— Ce să facă, leliță Varvară, acuma s-a răcorit, dar să-mi făgăduiești că aici rămîne. Ți-oi spune o minune. Știi ce urla Păcală, că parcă avea tăieturi de facere, și deodată a ouat două ouă de găină.

— Adevărat minune ! Ei și... ?

— După asta i-au încetat durerile și arată om sănătos.

Se duce Varvara la coana preoteasă, c-avea de aranjat năvoadele la război. Și din una, din alta, îi povestește cum nepotu-său, Păcală, a ouat trei ouă de rață.

Pîină-n seară, zvonul s-a dus ca fulgerul. Știau și copiii din sat că Păcală clocește pe nouă ouă de gîscă.

Secretul femeii îi secret și... foaie verde lobodă, gura lumii-i slobodă.

Al. N. Leandru, *De-ale lui Păcală și Tîndală*, București, 1943, p. 3

NEVASTA ȘI VACA

Îi moare unui român nevasta, cu care trăise ani mulți, și trăise bine, că la ei ceartă ori neînțelegere nu se pomenea nicicând.

A plîns-o românul o zi, două, a vorbit cu unu, cu altu de ea, iar așa, o zi, două, și după aia a lăsat-o să se odihnească și și-a văzut de treburi, ca omul.

Nu trece mult după ce-i murise nevasta, și iacă i se îmbolnăvește o vacă, o vacă bună, lăptoasă, de-și ținea casa cu ea ; și după ce se bolnăvește și bolește ce bolește, moare și ea.

Ce vaiete și ce tînguri gîndești că au fost pe român ?... La toți se plîngea și la toți o lăuda și nu se putea mîngîia de loc, de loc, că trecuse o săptămînă... două... și el tot de ea vorbea și după ea se văicărea într-una.

Într-o zi îl ia popa satului deoparte și-i zice :

— Bine, fiule, nu ți-e ție rușine ? Îți muri nevasta, ziseși ce ziseși o zi, două, și sfîrșiși, și ți-a fost

tovarășă bună și cinstită o viață de om ; și acum, cînd îți muri vaca, plîngi și te olicăiești ¹ de sînt două săptămîni, de se miră toți sătenii și rîd de tine !

— Ce să nu plîng, sfinția-ta, și să nu mă vaiet ? Că de cînd mi-a murit nevasta, vreo șapte inși au venit să-mi dea fete or rude de-ale lor de neveste, dar vacă a venit vreunul, gîndești, să-mi dea ?

Dumitru Stăncescu, *Glume și povești*, Craiova, 1895, pp. 25—26

¹ A se olicăi — a se boci, a se vîlta.

[SCARPINATUL COASTEI]

Unu, văzînd că vecinul își bate nevasta, alergă să o scape și-i zise :

— Dar ce faci, vecine ?

— Îmi scarpî coasta.

— Dar ce coastă-ți scarpî ?

— Nu e femeia coasta bărbatului ?

— Ai dreptate, zise apoi, și-l lăsă să-și scarpene coasta cît îi va plăcea.

Filip Lazăr, *Mîngîierea săteanului. Proverbe, anecdote și istorii*, ediția I, București, 1888, p. 21

PROCOPSEALA DIN ZIUA DE AZI A FETELOR

Un țăran își dase fetița la oraș, la școli de cele mari, ca să scoată doamnă din ea.

După ce mîntuise cartea, vine acasă înfumurată și plină de incuri¹, de nu știa că unde calcă.

Fiind în dric de vară², și ai săi avînd o mulțime de brațe în lucrul cîmpului, mă-sa nu-și vedea urechile. Ca nealtădată, o direge și pe cuconița să-i ajute la d-ale mîncărei gătiri.

— Du-te, draga mămuței, în grădină, culege nițică salată și-o spală ! Mai departe voi face eu.

Peste cîtva timp se-ntoarce fata îmbrobodită, de nu i se vedea decît vârful nasului. Pasămite, ca să n-o arză soarele.

Și după ce se întoarce, dă să caute în dreapta, dă să caute în stînga, caută și răstoarnă totul.

— Și ce cauți, drăguța mamei ?

— Da nevoia de săpun, ca să spal salata.

Satire populare, E.S.P.L.A., 1957, p. 212

¹ Inc — ilos.

² Dric de vară — totul verii.

ȘI MARE, ȘI MICA

Un român avea o fetică, așa, ca de vreo paisprezece ani, dacă nu și mai puțin.

Cum o avea numai pe ea de ajutor, o mîna să facă treabă ba încoace, ba încolo.

Făcea și fata ce putea, că era și cam puțintică de trup, dar mămăliga n-o putea ea s-o mestece cu nici un chip ; sau dacă o mesteca, o făcea numai cocoloși.

Tată-său — mai în glumă, mai cu tot dinadinsul — îi zicea adeseori :

— Cum ? Nu ți-i rușine ție ? Fată mare, de acum încolo, și să nu poți mesteca nici o mămăligă ?

Nu trecu mult, și vin fetei logoditori, că se vede că era cu zestre bună, de aceea avea cătare de mică.

— Aș, ce s-o mărit ? zicea rumînul cătră pețitori. E mică, o mînă de carne.

Da fata, care asculta la fereastră :

— Așa, păi dar ! ... La mămăligă — mare, și la măritat — mică !

G. Crăciunescu, *Copii de găsit. Snoave. Legende. Povești*, Caransebeș, 1898, pp. 29—30

HOȚII ȘI SĂRACUL

Era odată un sărac ca toți săracii. Dar pe lângă alte păcate, mai era și bătrîn. Într-o noapte, iaca vin hoții și încep să bîjbîie prin ladă ca să caute bani.

— Cine-i acolo ?

— Noi, ziseră hoții, taci din gură, că dai de dracu !

— Dar ce căutați pe acolo, ha ?

— Stt... Parale !

— Măi, da proști mai sînteți voi ! Eu caut ziua și nu găsesc, și voi noaptea și făr' de lumînare, și o să găsiți ? Cătați-vă de treabă și lăsați-mi sărăcia-n pace !

Ion Creangă, III (1910), nr. 9, p. 284

[VITEJIE]

Se plîngea un tînăr către altul, spunîndu-i :

— Măi, am fost aseară la o nuntă, și așa palme mi-a tras unul, de mai-mai era să-mi smintească fălcile. Dar și eu l-am înjurat strașnic !

Celălalt îl întreabă :

— Da te-a auzit ?

Iar ăsta-i răspunde :

— Ba nu, că eram trecut dealu.

Izvorașul, XII (1933), nr. 3, p. 69

[CAPRE, MAI PUȚINE DECÎT OI]

Se întîlnesc o dată doi în drum. Întreabă unul :

— Din ce trăiești tu ? Ai pămînt, vite ?

— Nu. Am oi și capre.

— Multe oi ?

— Am o oaie.

— Și capre ?

— Capre am mai puține.

Satul, XI (1941), nr. 132, p. 15

SCRISOAREA ȚIGANULUI

Un țigan își făcea armata.

Acolo — muncă și bătaie de cap, așa că bietul țigan era amărît de tot.

Într-o zi și-aduce aminte cu jale de cei de acasă și se gîndește să le trimită o scrisoare.

Cumpără țiganul toate cele de scris și roagă pe un fruntaș din companie să-i facă hîrtia.

Cela desface foaia, ia condeiul și se întoarce gata de scris înspre țigan.

— Ei, ce să pun aici ?

— H-apoi... Scribe acolo : „Mamo și teteo, hof !...”

— Și-apoi ?

— Mai pune un „hof”.

— Și pe urmă ?

— Încă un „hof”.

— Și ce-o să fie toate astea, măi faraoane ?

— Ajunge-atât, că-nțeleg ei din asta cum o duc cu pe aici.

Ioan Adam, *Pe lingă vatră. Pilde
și glume țărănești*, ediția a III-a,
București, 1929, p. 31

ȚIGANUL GRĂBACI

Un țigan plecă într-o zi la târg, cu două cucoane în căruță. Pe la jumătatea drumului, și pe cînd trecea prin mijlocul unui sat, i se rupe o roată. Țiganul, cînd văzu boclucul, alergă la preotul satului, cu care cam astfel se dete în vorbă, cerîndu-i ajutorul :

— Părinte roată, n-ai un hleab¹ de popă acasă ?
Mi s-a stricat drumul în mijlocul căruței și stau cucoanele înhamate, și caii în căruță.

Ion Creangă, III (1910), nr. 7, p. 222

¹ *Hleab* — lucru rău, hîrb, vechitură.

SURDUL ȘI BUZATUL

Un surd se duse și el o dată la biserică și, după ce se așază la o parte liniștit, ca tot creștinul, uitându-se încoace și încolo, deodată dă cu ochii de un biet om care stătea cu buzele țuguiate, căci era buzat de felul lui.

Surdul, neștiindu-i meteahna, când îl văzu așa, crezu că fluieră. De aceea, nu-l răbdă inima și strigă la el destul de tare, încît fu auzit de toți :

— Nu ți-i teamă de păcat, măi creștine, să șuieri în biserică ?

Bietul om, când se văzu luat așa de scurt, răspunse amărît :

— Nu șuier, mă ! Lasă-mă-n pace, că așa-s eu, buzat !

Surdul, neauzind bine răspunsul, înțelese că i-a spus să-l lase în pace, că e om bogat. De aceea, supărat, i-o și trînti în nas :

— Și tata a fost om bogat, da-n biserică n-a șuierat !

Simion Hîrnea, *Polojării din*
bătrîni, Focșani, [f.a.], p. 37

OM DE CUVÎNT

Într-un sat era un flăcău bicisnic. Se mai întâmplase c-avea și albeață pe un ochi, așa că nu avea multă trecere printre fete. De altfel, muncitor.

Își făcuse din nimic doi vițeluși, o gonitoare și un bordei în pământ. S-ar fi gospodărit el acolo, la locul lui, dar nu-l sufereau fetele nici pe departe. Și-apoi, destul ca satul să-l ieie pe om înainte cu râsul, că nu se mai poate scăpa de batjocură nici în gaură de șarpe.

Tocmai târziu de tot și-a găsit și el un ajutor. Vorba ceea : fiecare pai își are umbra lui. În mulțimea batjocoritoare a oamenilor, a dat și el peste un creștin al lui Dumnezeu, ca să-l ocrotească.

Romînul cela milostiv s-a gândit să-și sfătuiască sufletețul într-altă parte.

Într-o bună zi, își ia prostul și pornește peste dealuri în peșit. Acum, lui singur îi venea greu să-și

laude flăcăul. Pe drum, ce să vezi, întâlnește el un cunoscut vechi. Din două vorbe s-au înțeles :

— Măi frate, de-oi zice eu ceva de băiet, tu să te faci că cunoști lucrurile și să sai cu vorba și să-mi umfli laudele și să mărești toate spusele, ca doar-doar am momi o fată.

— Las' pe mine !

Pornesc la socru.

La început au luat lucrurile pe departe, pîn-au ajuns cu încetul la nod. Romînul nostru aduce vorba așezat și cu încredințare :

— Cum vă spun, băietul n-are cum fi mai bun...

— Ce băiet ! adaogă celălalt. Pare tînăr de trup, dar la minte e judecat și cu scaun ca un bătrîn !

— Și nu-i el chiar așa de tot lipsit ! Are doi juncănași, numai să-i puie la car.

Lăudătorul n-o slăbea :

— Tea ! Nu juncani, boi de muncă !

— Văcuța lui își așteaptă ziua să fete.

— Văcuță ? Vacă, omule, să-ți umple hîrdăul cu lapte !

— Iată, acum și-a făcut băietanul și căsuță !

— Vorbă să fie căsuță ! Și ele-s cogeamite curți, palate, dom'le, boierești !...

Ocrotitorul lăsă vorba mai domol, încurcat în laude :

— Numai un cusur are și el. I s-a iscat o pată, așa, abia cît o sămîntă de in, pe ochiul stîng.

Da lăudătorul sare de colo, să-și facă slujba :

— Hm !... Ce pată, omule, când el îi chior de-a binelea ?!

Ioan Adam, *Glume țărănești*.
București, Alcalay, [f.a.],
pp. 63—65

[INȚELEPCIUNEA ORBULUI]

Un orb umbla pe drum noaptea, ținând într-o mână un felinar aprins, și într-alta un baston.

Întâlnindu-l un zăpăuc, dete peste el și-l întreabă :

— Bine, bastonul pentru pipăit, dar felinarul pentru ce trebuință ? Că nimic îți folosește la orbirea ochilor !

Orbul îi răspunse :

— Felinarul nu-l țin pentru mine, ci pentru ne-ghiobi ca tine, ca să nu dea peste mine... Și tu tot dăduși.

P. Ispirescu, *Basme, snoave și glume*, Craiova, 1883, pp. 136—137.

[LA BĂTĂLIE]

Un şchiop mergînd şi el la bătălie, îl întreabă altul :

— Dar tu ce ai să faci la bătălie ?

Şchiopu! îi răspunse :

— Eu mai bine decît tine voi sta la război, că şi de voi vrea să fug, nu pot.

P. Ispirescu, *Basme, snoave şi glume*, Craiova, 1883, p. 133

NEAMȚUL LA BĂTĂLIE

Plecaser neamțul la război, punându-și în traistă colac și pită albă, de care mîncă domnii, apoi o ploscă mare cu vin roșu. Mai duse cu el și patru cîini, legați cu o sfoară.

După ce a plecat de acasă, s-a întîlnit cu un vecin al său, care l-a întrebat unde merge.

— Mă duc la pătălie, zise neamțul, fudul.

— Dar în straiță ce ai ?

— Colac și pită albă, de care mîncă domnii.

— Dar în ploscă ce ai ? îl întrebă iarăși romînul.

— Vin roșu, de care beau domnii.

— Dar cîinii de ce îi duci ?

— Ca să mînce carne din dușmani.

Ce a pățit neamțul, ce n-a pățit la bătălie, dar la întoarcere s-a întîlnit iarăși cu vecinul său.

— Unde ai fost ? îl întreabă acesta, zîmbindu-i.

- La... pătălie, zise neamțul.
- Dar în ploscă ce ai ?
- Apă de unde cîntă broasca.
- Dar cu cîinii ce-ai făcut ?
- Muncat eu pe toți, răspunse neamțul.

Ștefan Pop-Reteganul, *Povești și
snoave*, Cluj, 1927, pp. 34—35.

[CE-I BINE DE ȘTIUT]

- Aș vrea foarte mult să-mi cunosc și eu viitorul.
- Eu nu.
- Cum ? Nu te-ar interesa să știi ce ți s-ar putea întâmpla mâine ?
- O ! Eu, știi tu, de fapt, nu prea mă sinchisesc... Totuși, nu aș vrea să știu decît un singur lucru : locul unde am să mor.
- Și data ?
- O ! Data, puțin îmi pasă !
- Atunci, pentru ce vrei să știi locul ?
- Ei, ca să nu mă duc niciodată pe acolo ! Ce naiba ?!

F.D., *La un colț de stradă...
Snoave, hazuri, anecdote*, vol. I,
Craiova, [f.a.], p. 13

MOȘ TOMA STĂ CALARE PE CAL
CU DESAGII PE SPINARE

Moș Toma se întorcea o dată de la Brașov, călare pe mîrtoaga lui. El aducea cu sine o pereche de desagi plini cu marfă, pe care, în loc de a-i lăsa ca lumea pe cal, îi luase în spinare. Demonii de copii, cînd l-au văzut în starea aceasta, au început a se întreba unii pe alții :

— Oare de ce va fi luat moș Toma desagii pe spinare ?

— I-am luat pe spinare, dragii moșului, ca să-i fie calului mai ușor, le răspunde moș Toma.

Domețiu Dogariu, *Moș Toma Bădicănu, vestitul caraghios al economilor de vite (mocanilor) din Săcele*, Gherla, 1898, pp. 5—6

AM SĂ FAC CA TATĂL MEU

Un cerșetor ceru de pomană la un bogătaș.

Acesta, om rău, îl respinse cu bruschete.

— Atunci, am să fac ca tatăl meu, zise cerșetorul, și plecă.

Bogătașul deveni curios să afle ce înseamnă vorbele cerșetorului. Îl chemă îndărăt și, dându-i o piesă de argint, îi ceru să-i spună ce făcea tatăl lui în asemenea împrejurări.

Cerșetorul, după ce puse piesa în buzunar, răspunse :

— Tatăl meu, când i se întâmpla un așa caz, pleca binișor și se ducea pe la alții.

D. Jurescu, *Snoave populare*,
București, 1899, p. 121

[VORBA INTOARSA]

Un bătrîn cerşetor este ridicat de pe trotuarul unei străzi, unde adormise, după ce trăsesese cam mult la măsea, şi dus la poliţie pentru vagabondaj.

Comisarul îi ia interogatorul.

— Văd că eşti însurat. Aşa scrie în dosar.

— Da, domnule comisar.

— Cu cine ?

— Ei, cu cine ?! Cu o femeie.

— Sigur că cu o femeie, răspunde comisarul. Ai mai văzut pe cineva care să fie căsătorit cu un om ?

— Da, domnule comisar !

— I-auzi ! Pe cine ?

— Pe nevastă-mea, domnule !

F.D., *La un colţ de stradă...*
Snoave, hazuri, anecdote, vol. I,
Craiova, [f.a.,] p. 6

UNDE DAI...

- Măi frate, împrumută-mă cu 20 de lei.
- Bucuros, dragă, dar n-am la mine acum.
- Dar acasă?
- Mulțumesc de întrebare, acasă sînt toți sănătoși.

Ion Bruznatu, *Verzi și uscate.*
Bazaconii adunate din lumea ce-
lor cuminți, Lugoj, [1925], p. 29

DIN NAZDRĂVĂNIILE LUI NASTRADIN HOGEA

Nastradin Hoge a împrumutat o căldare de la un vecin. După câteva zile, i-a adus-o înapoi avînd înăuntrul ei o căldărușă mai mică. Vecinul întreabă mirat că ce-i cu căldărușa cea mică, iar Nastradin Hoge îi spune că a făcut-o căldarea pe timpul cît a stat la el.

Vecinul a primit bucuros.

Altă dată Nastradin Hoge a împrumutată de la același vecin ceaunul cel mare, fără să se mai gîndească să i-l înapoieze. După multă vreme, vecinul se duse să ceară ceaunul, la care Nastradin Hoge i-a răspuns că a murit.

— Cum se poate să moară un ceaun fără suflet ? zise vecinul.

— Întocmai cum s-a putut ca să și fete ! răspunse Nastradin.

Astfel a schimbat puiul de căldare pe ceaunul cel mare.

Izvorașul, XIII (1934), nr. 2, p. 59

MINCIUNĂ PE NEGÎNDITE

Doi prieteni, mincinoși vestiți, s-au luat la întrecere care va spune o minciună mai cu haz. Și, însoțiți de alții, au plecat pe drum, și tocmai în dreptul unor tinichigii, cel dintâi spuse :

— Ce, și astea-s cazane ?! Eu am văzut un cazan de au trebuit două care ca să-l transporte mușteriu.

Apoi, în dreptul unui grădinar, cel de-al doilea zice, arătând niște verze :

— Ce ?! De unde sînt cu se fac verzele așa de mari, încît abia încap două într-un car tras de patru boi.

— Dar în ce-o gătiți ? Întrebă cel dintâi, ca să-l prindă cu minciuna.

— În cazanul pe care l-ai văzut, răspunse al doilea, cîștigînd prinsoarea.

Izvorașul, XIII (1934), nr. 11—12, p. 310

UN DISCURS DE ZECE BANI

La cercul România muncitoare din București s-a înființat o... instituție nouă, care se cheamă Casa domnului. Toți acei dintre tovarăși care își mai spun între ei „domnule” sînt obligați, ca pedeapsă de îndreptare, să depună zece bani în această casă, al cărui fond va servi la propagandă.

Într-o seară, cînd era vorba dacă să se țină sau să se suspende o ședință a cercului, un tovarăș se sui pe tribună — după ce hotărîrea de suspendare se luase — ca să propună să se țină ședința mai de vreme. Păcatul îl făcu să termine astfel :

— Aceasta e părerea mea, domnilor !

Și i-a fost de-ajuns. Din toate părțile, tovarășii de părerea contrară, veseli că se pot răzbuna, strigară :

— Taxa domnului, tovarășe, taxa !

Iar unul mai mucalit îl și apucă de braț, îl scoborî
cu alai de la tribună și îl conduse la Casa domnului,
unde trebui să se execute.

Și iată cum un discurs fără efect a costat și zece
bani.

România muncitoare, II (1906),
seria a II-a, nr. 30, 24 septem-
brie

BIBLIOGRAFIE

folosită pentru extragerea materialului cuprins în această
antologie :

VOLUME :

1. A. C. B. : *Buchetul. Culegere de anecdote noi și vechi*, București, 1874.
2. Adam, Ioan : *Glume țărănești*, București [f.a.] .
3. Adam, Ioan : *Pe lângă vatră*, București, 1908.
4. Adam, Ioan : *Pe lângă vatră. Pilde și glume țărănești*, ediția a III-a, București, 1929.
5. Baican, E. : *Literatură populară sau palavre și anecdote*, broșura I, București, 1882.
6. Bogdan, N. A. : *Povești și anecdote din popor*, ediția a II-a, Iași [1897].
7. Bruznatu, Ion : *Verzi și mscate. Bazzaconii adunate din lumea celor cuminși*, Lugoj [1925].

8. Calendarul agricultorului român pe anul 1937, Lugoj.
9. Calendarul foii „Lumina satelor”, Sibiu, 1929.
10. Calendarul sătenilor pe anul 1924, întocmit de M. Sadoveanu, P. Gheorgheasa și S. T. Kirileanu, București.
11. Chicoș, Gheorghe : *Glume românești. Snoave culese din gura popoului*, București, 1897.
12. Cornicea satelor, București, 1893.
13. Costin, Lucian : *Anecdote. Snoave. Legende*, Craiova, [f.a.].
14. Costin, Lucian : *Snoave*, Timișoara, 1928.
15. Crăciunescu, G. : *Copii de găsit. Snoave. Anecdote. Legende. Povești*, Caransebeș [1898].
16. Dogariu, Domețiu : *Moș Toma Bădiceanu, vestitul caraghios al economilor de vite (mocarilor) din Săcele*, Gherla, 1898.
17. Dogariu, Domețiu : *Povestiri și anecdote populare*, Gherla, 1900.
18. Dulescu : *Diverse anecdote populare*, București, 1893.
19. Dumitrașcu, N. I. : *Cine a albit pe dracu ? Povestiri, snoave și legende românești*, Arad, 1932.
20. Dumitrașcu, N. I. : *De-ale unui traistă-n băf. Snoave, pâlde și glume*, București [1934].
21. Dumitrașcu, N. I. : *Din Boureni. Vorbe de clacă. Snoave și glume din popor*, Râmnicu-Sărat, 1915.
22. Dumitrașcu, N. I. : *La namiaz, la umbra carului. Snoave*, Vălenii-de-Munte, 1912.

23. F. D.: *La un colț de stradă... Snoave, hazuri, anecdote*, vol. I, Craiova [f.a.].
24. Furtună, D.: *Cuvinte scurte. Taclale, povești și legende românești*, București, 1914.
25. Gheorghică, V. A.: *101 glume de la Tîrgul-Neamț*, Tîrgul-Neamț, 1922.
26. Hîrnea, Simion: *Polojării din bătrîni*, Focșani [f.a.].
27. Iarcu, Demetriu: *Romînul glumeț. Anecdote culese și aranjate de...*, ediția a IV-a, București, 1974.
28. Ispirescu, P.: *Basmе, snoave și glume*, Craiova, 1883.
29. Ispirescu, P.: *Snoave sau povești populare*, vol. I, București, 1873—1874.
30. Jurescu, D.: *Snoave populare*, București, 1899.
31. Lazăr, Filip: *Mîngîierea săteanului. Proverbe, anecdote și istorii*, ediția I, Craiova, 1888.
32. Leandru, Al. N.: *De-ale lui Păcală și Tindală*, București [1943].
33. Magazia de veselie sau romînul cel glumeț, București, 1839.
34. Mihailescu, V.: *Din năzdrăvăniile lui Păcală*, București [1942].
35. Novacoviciu, Emilian: *Folclor pornografic bănățean*, Oravița, 1930.
36. Pamfile, Tudor: *Cartea povestirilor hazlii*, ediția a II-a, Craiova [f.a.].
37. Pop-Reteganul, Ștefan: *Povești și snoave*, Cluj, 1927.

38. Rădulescu-Codin, C. și Tușescu, Șt. Șt. : *Dăji, Snoave și povești*, Craiova [1904].
39. *Satire populare*, Biblioteca pentru toți, E.S.P.L.A., 1957.
40. Savin, Petru : *Clăcășete. Glume, jittii, taclale și poloșanii din popor*, Birlad, 1911.
41. Savin, Petru : *Snoave din popor*, București, 1926.
42. Stăncescu, Dumitru : *Glume și povești*, Craiova, 1895.
43. Stăncescu, Dumitru : *Snoave*, București, 1893.
44. Stăncescu, Dumitru : *Snoave sau glume populare...*, București, 1892.
45. Tușescu, Șt. Șt. și Dumitrașcu, N. I. : *Din Boxreni până-n Catane*, Făgăraș, 1923.
46. Vladimir : *Anecdote militare*, București, 1898.
47. Vladimir : *Anecdote militare*, București, 1928.

REVISTE ȘI ZIARE :

1. *Albina*, revistă pentru popor, București, 1897—1916, 1922—1928.
2. *Doina*, revistă de limbă, literatură și artă populară, editată de P. Savin, Birlad, 1928—1929.
3. *Ghilușul*, revistă folcloristică editată de Șt. Șt. Tușescu, Craiova, 1912—1914.
4. *Graiul nostru*, vol. I (1906—1907), texte din toate părțile locuite de romîni, publicate de I. A. Candrea, Ov. Densușianu, Th. D. Speranția.
5. *Hazul satelor*, revistă glumeață care apare lunar. Supliment la *Gazeta țăranilor*, Mușătești-Argeș, 1901—1914, 1916.

6. *Ion Creangă*, revistă de limbă, literatură și artă populară, editată de Tudor Pamfile, Bîrlad, 1908—1921.

7. *Izvorașul*, revistă muzicală populară, Turnu-Severin, 1919—1940.

8. *Posnașul*, calendar umoristic ilustrat pe anul 1905, Sibiu.

9. *România muncitoare*, București, 1902, 1905—1916...

10. *Satul*, revistă de cultură pentru popor, editată de Andrei Udrea, București, 1930—1943.

11. *Șezătoarea*, revistă de folclor, editată de Artur Gorovei, Fălticeni, 1892—1929.

12. *Tudor Pamfile*, revistă de limbă, literatură și artă populară, editată de D. Furtună, Dorohoi, 1923—1928.

13. *Vistavoinul*, revistă umoristică, editată de R. Avramescu, București, 1923—1924.

S U M A R

	Pag.
<i>Prefață</i>	III
<i>Notă asupra ediției</i>	XXI

DESPRE BOIERI

Boierul și Păcală	3
Boieru-i tot boier	5
Hram să fie !	7
[Iarmarocul boieresc]	8
O lecție de limbă românească	10
Să fiu al dracului !	14
[Stîlpul țării]	15
Sfaturi	16
Boieru, Dumnezeu și popa	17
Unul care a plecat să găsească beleaua	21
În cît timp se înconjură pămîntul	23
O ciudată asemănare	25
[Bucuria slugilor]	27

De-o prună, sau de două ?	28
[Cucoana și miezul]	29
Tu să plătești, agă, calul , , ...	30

DESPRE CHIABURI

Ghibăcie	35
Stăpîn și slugă	37
Răzgîndire	41
[Pe cine nu-l lași să moară, nu te lasă să trăiești]	42
Tot, tot, tot	43

DESPRE NEGUSTORI ȘI BOGATAȘI

[Țăranul și zaraful]	47
[Negustorie]	48
Neguțătorul de bucate și nerodul , , . . .	49
Brutarul și brînzarul	54
[Brutarul păcălit]	55
[Morarul către fiul său]	56
Lăptar cinstit	57
Păcală avocat , , ...	58
Altă porojanie , ...	61
Un preț de nou soi	63
Focul în pivniță	64
Păcăleala cîrciumarilor	65
Gluma unei greve , , ...	66

DESPRE MEȘTERI LACOMI ȘI RAI

Ucenicul la ciubotărie	71
Ucenicul și cojocarul	73
Zidarul meșter	75
Croitorul	77

DESPRE FUNCȚIONARI VECHI, MARI ȘI MICI

Dreptatea unui politician	81
De la moară	83
[Primarul care spune drept]	84
[Jalba]	85
[Dai ? Ai !]	86
Cum au măsurat afunzimea fîntînii	87
[Primarul și boul] , ...	88
În tîrg :	89
[Perceptorul păcălit]	90
[Caii și ovăzul]	91
Femeia mai șireată decît dracul	92
[Cînd lipsește istețimea]	99
Doi boi trag mai bine ca unul	101
[Cînd se ceartă advocații]	102
La avocat	103
Testamentul unui avocat	104
Pungașul	105
[Un doctor vechi]	106
Șpițerul păcălit	107
Tăranul filozof	109

Doftorul și astronomul	111
Moșneagul isteț și Cuza-vodă	113
[Țăranul isteț]	115

DESPRE ARMATA TRECUTULUI

Colonelul la cafenea	119
[Colonelul la librărie]	120
Dureri ofițerești	121
[Doi ofițeri se ceartă]	122
[Ras-neras]	123
La manevre	124
[Sergentul grijuliu]	125
[Tot despre sergenți]	126
[Din ordin]	127
[Patru oameni și-un căprar]	128
[Gura păcătosului...]	129
Între grade	130
Nesupunere	132

DESPRE BISERICĂ ȘI TOȚI AI SAII

Avocatul la rai	135
Cum a păcălit gorjanul pe Dumnezeu	137
În iad	138
[Mocanul și vlădica]	140
Calcă a popă	141
[Luleaua popii]	143

Am șase călușei	145
Măcar popă	147
Cum cîntă clopotcie	148
Părintele și praznicile	149
Bucatele vinului	150
Popa cu cadelnița	153
Nu dă popa	154
Ce vrei, părinte ?	156
Ad-o, Doamne !	157
Mi-ho-ho !	158
Măgarul popii	162
[Popa și iapa]	163
[Purcelul și „sfintele daruri“]	164
Las' să zică, numai cu să nu-ți dau	166
Mort nemort	168
Nu mai e Paști	170
Socoteală popească	172
Lucru dracului	174
Zis-a Domnul !	175
Avem berechet	176
Șiretlicul lui badea Ion	177
[Ceasul părintelui]	179
Hatîr pentru hatîr	180
Știu	182
Înrudire	183
Lume lacomă	184
Țiganul și popa	185
[Țăranul, juncanul și popa]	188
Popa și dascălul păcăliți	189

Cînd mînînci sfeclă cu usturoi, unde-i unul, par-	
că-s doi	191
Smîntîna popii	193
La spovedanie	196
[Predică întreruptă]	198
Cînele popii	199
Rămîneți cu Dumnezeu, că eu mă duc cu Diavolul !	201
Mai înainte vreme	203
Mă mir...	205
Baba și măgarul	207
Minciună	209
Corb la corb	211
Iconarul prin sat	212
Musafirul care nu pleacă	214
Călugării cu pantabuza	215
Călugării și peștele	217
[La călugărit]	219
[Starețul și călugării]	220
Hîidea, brîncă !	221
Supus	223
Turcul călugăr	225

DESPRE ALTELE MULTE

Întrebare și răspuns	229
Dispută filozofică	230
Ciobanul după însurătoare	232
Cioban nou	235
Ciobanul și morarul	237
[Trei drumeți la aceeași mazăre]	239

[Fiecare cu ale lui]	240
Iar te-ai făcut cal?	241
De-ale lui Păcală	243
I-a găsit pricină	245
Vorbă degeaba	248
Soacra și moartea	249
Bucate ca la mama	250
Femeia îndărătnică	252
Haide mai degrabă!	254
Muirea leneșă	255
Seamănă cu tată-său..	257
Nevasta cea isteasă	258
Căscatul	259
Răzbunarea	260
Și-a găsit beleaua	263
[Ia-ți mai bine un bărbat!]	265
Păcală cloșcă sau secretul femeii	266
Nevasta și vaca	268
[Scărpinatul coastei]	270
Procopseala din ziua de azi a fetelor	271
Și mare, și mică	272
Hoții și săracul	273
[Vitejie]	274
[Capre, mai puține decît oi]	275
Scrisoarea țiganului	276
Țiganul grăbaci	278
Surdul și buzatul	279
Om de cuvînt	280
[Înțelepciunea orbului]	283
[La bălăie]	284

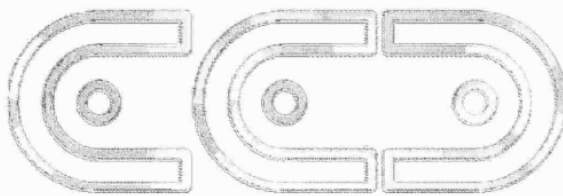
Neamțul la bătălie	285
[Ce-i bine de știut]	287
Moș Toma stă călare pe cal cu desagii pe spinare	288
Am să fac ca tatăl meu	289
[Vorbă întoarsă]	290
Unde dai...	291
Din năzdrăvăniile lui Nastradin Hogeia	292
Minciună pe negîndite	293
Un discurs de zece bani	294

<i>Bibliografie</i>	297
--------------------------------------	------------

Redactor responsabil : TIBERIU AVRAMESCU
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

*Dat la cules 21.01.1964. Dun de tipar 24.03.1964.
Apărut 1964. Tiraj 130140 ex. broșate. Hîrtie tipar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 7,60. Coli
tîoar 10,5. A. nr. 16931/1963. C.Z. pentru bibliote-
cle mari 8R C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—38.*

Tiparul executat sub comanda nr. 40.051 la Com-
itatul Poligrafic „Casa Scintei”. Piața Scintei
nr. 1, București — R.P.R.



Scanare și prelucrare digitală



de

Anonim



și

CAT Graur



Antwerpen

2026

